

Jaarstukken 2022

Algemeen

Inhoudsopgave

Jaarstukken 2022	1
Algemeen	2
Inhoudsopgave	2
Leeswijzer en algemene inleiding	4
Samenvatting op hoofdlijnen	6
Onze ambities	10
Thema's	11
Onze inwoners	12
Sociaal Domein	13
Dienstverlening	15
Onze economie	18
Economische ontwikkeling	19
Recreatie en Toerisme	21
Onze toekomst	25
Duurzame ontwikkeling	26
De veranderende rol van de gemeente	28
Onze leefomgeving	31
Ruimte en groen	32
Wonen en leefbaarheid	34
Wegen en verkeer	37
Openbare orde en veiligheid	40
Onze portemonnee	43
Gemeentefonds	44
Overzicht van incidentele baten en lasten per thema	46
Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	48
Paragrafen	51
Algemeen	52
Lokale heffingen	53
Toeristenbelasting	61
Forensenbelasting	62
Weerstandsvermogen en Risicomanagement	66
Risico's	68
Berekening weerstandsratio	70
Kapitaalgoederen	73
Financiering	84
Bedrijfsvoering	88
Verbonden partijen	97
Grondbeleid	103
Gevolgen Covid-19	110
Jaarrekening	113
Toelichting op de balans per 31 december 2022	117
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	118
Vaste activa	121
Immateriële vaste activa	122
Financiële vaste activa	130
Vlottende activa	131
Voorraden	132
Uitzettingen	135
Liquide middelen	137
Overlopende activa	138
Vaste passiva	140
Eigen vermogen	141
Voorzieningen	146

Vaste schulden, looptijd van één jaar of langer	150
Vlottende passiva	151
Netto vlottende schulden, looptijd korter dan één jaar	152
Overlopende passiva	153
Niet in de balans opgenomen verplichtingen	158
Gebeurtenissen na balansdatum	163
Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	164
Onze inwoners.....	167
Onze economie.....	181
Onze toekomst	185
Onze leefomgeving	190
Algemene dekkingsmiddelen	203
Overhead.....	210
Vennootschapsbelasting (VpB).....	213
Overige baten en lasten	216
Toelichting centrale posten.....	219
Mutaties reserves.....	220
Onvoorzien en beleidsintensivering.....	223
Gerealiseerd resultaat	224
Wet Normering Topinkomens (WNT).....	225
Overzicht taakvelden	230
Bijlagen	233
Interbestuurlijk toezicht.....	234
Verplichte beleidsindicatoren	239
Bijlage VI - Lijst met afkortingen.....	242
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	245

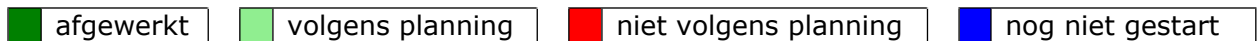
Leeswijzer en algemene inleiding

De jaarstukken

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. We hebben ze opgesteld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Dit ziet u terug in de indeling en de opbouw. De jaarstukken behandelen vier thema's: Onze inwoners, Onze economie, Onze toekomst en Onze leefomgeving. In 'Onze portemonnee' leggen we verantwoording af over het financiële beheer. En over het behalen van de doelstellingen uit de begroting 2022.

Het jaarverslag

In het jaarverslag brengen wij voor alle doelstellingen de stand per eind 2022 in beeld. Dat doen we in een samenvatting. Met de kleuren hieronder laten wij zien hoe ver we zijn met de doelstellingen. Soms geven we ook een toelichting.

De jaarrekening

In het onderdeel 'Samenvatting op hoofdlijnen' ziet u of wij de plannen binnen het budget hebben uitgevoerd. U ziet daar ook hoe de gemeente er voor staat. Bij de balans en het overzicht van baten en lasten staan de verschillen vergeleken met de begroting na wijziging. Is het verschil groter van € 25.000? Dan leggen wij dit uit. De verschillen ontstaan als in de bestuursrapportage 2022-II een ander bedrag is begroot dan in het jaar 2022 is uitgegeven.

Centrale verklaring voor een aantal posten

We laten in de jaarrekening de mutaties 'kapitaallasten' centraal zien. Dit voorkomt verwijzingen en herhalingen.

De SiSa-verantwoording

Van het Rijk en de provincie ontvangen wij uitkeringen voor een aantal specifieke taken. In de SiSa-bijlage leggen wij verantwoording af over deze uitkeringen.

Beleidsindicatoren

Wij zijn verplicht om de beleidsindicatoren van 'Waarstaatjegemeente.nl' te presenteren. Dit staat in het BBV. Deze indicatoren staan in een bijlage. Waarstaatjegemeente.nl verzamelt de gegevens uit een aantal bronnen, zoals het CBS en de VNG.

Overzicht taakvelden

Gemeenten moeten volgens het BBV verplichte taakvelden in de jaarrekening zetten. Zo kunnen gemeenten gemakkelijker met elkaar vergeleken worden. En zo beschikken het Rijk en het CBS over goede, duidelijke informatie. In onze jaarrekening staat een overzicht van deze taakvelden.

Wij hopen dat u met dit verslag een goed inzicht krijgt in onze financiën.

College van burgemeester en wethouders

Samenvatting op hoofdlijnen

Gerealiseerde doelstellingen

In de begroting 2022 staan doelstellingen en acties die daar bij horen. Het grootste deel (90%) hiervan is in 2022 afgewerkt of loopt volgens planning. Een aantal acties (10%, rood en blauw in de tabel) loopt niet volgens planning of is nog niet gestart. Alle acties worden verderop in het jaarverslag per thema toegelicht.

Doelstellingen	Aantal	Groen	Lichtgroen	Rood	Blauw
Onze inwoners	16	8	5	1	2
Onze economie	23	0	22	1	0
Onze toekomst	14	2	9	2	1
Onze leefomgeving	38	8	28	1	1
Totaal	91	18	64	5	4
Percentage	100%	20%	70%	6%	4%

 afgewerkt

 volgens planning

 niet volgens planning

 nog niet gestart

Het gerealiseerd resultaat

Hieronder ziet u per thema de baten en lasten, algemene dekkingsmiddelen, overhead en overige baten en lasten.

Hieruit blijkt dat:

1. het saldo van baten en lasten is afgerond € 9.213.102 positief. Dit is het resultaat van de vier thema's, algemene dekkingsmiddelen, overhead en overige baten en lasten.
2. het gerealiseerd resultaat is afgerond € 3.210.722 positief. Dit is het uiteindelijke resultaat dat is ontstaan na verwerking van de mutaties in de reserves.

Omschrijving	Jaarrekening 2022		
	Lasten	Baten	Saldo
Thema 1, onze inwoners	39.138.879	8.938.635	-30.200.244
Thema 2, onze economie	1.311.893	2.639.767	1.327.875
Thema 3, onze toekomst	11.280.304	6.150.492	-5.129.812
Thema 4, onze leefomgeving	26.862.268	17.499.208	-9.363.060
Totaal thema's	78.593.344	35.228.102	-43.365.242
Treasury	380.068	607.103	227.036
OZB woningen	110.726	5.334.294	5.223.568
OZB niet-woningen	-	1.747.219	1.747.219
Belastingen overig	338.180	-	-338.180
Uitkeringen gemeentefonds	1.432	55.197.722	55.196.290
Totaal algemene dekkingsmiddelen	830.406	62.886.338	62.055.932
Overhead	9.510.404	101.553	-9.408.851
Vennootschapsbelasting	50.353	-	-50.353
Overige baten en lasten	263	-18.120	-18.384
Totaal	9.561.020	83.432	-9.477.588
Saldo van baten en lasten	88.984.770	98.197.872	9.213.102
Mutaties reserves	12.542.811	6.540.431	-6.002.380
Gerealiseerd resultaat	101.527.582	104.738.304	3.210.722

Het verwacht rekeningresultaat

In de 2e bestuursrapportage 2022 verwachtten wij een rekeningresultaat van € 962.041. Maar dit blijkt € 2.248.681 meer te zijn. Het uiteindelijke rekeningresultaat is daarom € 3.210.722.

Verklaring van het resultaat op hoofdlijnen

Om snel een indruk te geven van het rekeningresultaat, noemen wij hieronder de afwijkingen ten opzichte van de raming in de BERAP 2022-II van meer dan € 100.000. In het onderdeel 'jaarrekening' geven we in de 'toelichting op het overzicht van baten en lasten', op het niveau van taakveld een toelichting op alle verschillen groter dan € 25.000.

Invloed van Covid-19 op het financieel resultaat

Op een aantal taakvelden ontstaan voor- en nadelen door extra kosten en compensatie-uitkeringen. In de paragraaf 'gevolgen Covid-19' ziet u een overzicht van de financiële effecten. Per saldo waren de kosten in 2022 € 161.169. Deze kosten zijn gedekt uit de hiervoor gereserveerde middelen. Ze hebben daardoor geen invloed op het rekeningresultaat.

Afschrijving en rente

Voordeel € 669.000

Er is minder rente betaald dan begroot. Dit komt vooral door het lage rentepercentage op kortlopende financiering. Ook is er een voordeel op de afschrijving omdat niet alle voorgenomen investeringen in het jaar zijn gerealiseerd. Daardoor vallen er geraamde afschrijvingslasten vrij (investeringen schuiven door).

Algemene uitkering

Voordeel € 336.000

Verschillende maatstaven voor de berekening van de algemene uitkering vielen hoger uit dan begroot.

Salariskosten

Voordeel € 235.000

De salariskosten zijn € 235.000 lager dan begroot. De totale salariskosten bedragen in 2022

€ 19.257.000.

Onroerende Zaak belasting

Voordeel € 250.000

Het voordeel komt vooral door areaaluitbreiding van (recreatie)woningen en zonneparken.

Toeristenbelasting

Voordeel € 211.000

Er waren in 2022 meer overnachtingen. Hierdoor hebben wij meer toeristenbelasting ontvangen dan verwacht.

Pensioenverplichtingen

Nadeel € 668.000

Gemeenten zijn volgens het Besluit begroting en verantwoording (Bbv) verplicht een voorziening in te stellen voor pensioenen van wethouders. Voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel moet de gemeente op 1 januari 2027 beschikken over een toereikende voorziening voor de op dat moment al opgebouwde pensioenaanspraken. Om te zorgen voor voldoende middelen in de voorziening is een berekening gemaakt van de pensioenrechten van de (gepensioneerde) wethouders. Uit deze berekening blijkt dat voor het op peil brengen van de voorziening incidenteel een bedrag van € 668.000 nodig is boven het beschikbare bedrag in de begroting.

Bouwleges

Voordeel € 205.000

Er zijn meer bouwplannen ingediend door de huidige situatie op de woningmarkt en door enkele grotere projecten.

Uitkeringen

Voordeel € 559.000

De vergoeding van het Rijk voor het verstrekken van uitkeringen op basis van de Participatiewet was hoger dan de hiervoor gemaakte kosten. Verder is er een nieuwe berekening gemaakt van het risico voor het niet terugbetalen van ten onrechte ontvangen uitkeringen. Deze valt lager uit. Hierdoor kan het bedrag in de voorziening dubieuze debiteuren lager zijn.

Werkvoorziening

Voordeel € 232.000

De WSW bedrijven Emco en Wedeka hadden overschotten op de jaarrekeningen. De deelnemende gemeenten ontvangen deze bedragen terug op de in 2022 betaalde voorschotten.

Jeugdhulp

Voordeel 545.000

De kosten voor de jeugdhulp vallen lager uit. Dit komt vooral door het woonplaatsbeginsel. Hierdoor zijn we op het gebied van jeugdhulp voor minder jeugdigen verantwoordelijk. Ten opzichte van 2021 is het aantal jeugdigen in deze regeling gedaald met 39 (6%).

Minimavoorzieningen

Nadeel € 124.000

De kosten voor de aanpak van de energiearmoede zijn hoger dan geraamd. Dit wordt een beetje goed gemaakt door voordelen op de uitgaven voor de webwinkel, bijzondere bijstand en de voorzieningenwijzer.

Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)

Nadeel € 123.000

De jaarrekening 2022 van de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe sluit met een negatief resultaat. De afrekening is op basis van de afgesproken verrekensystematiek. Hierbij wordt betaald voor de werkelijke inzet.

Overige verschillen

Nadeel € 78.000

Op een groot aantal onderdelen zijn verschillen ontstaan die kleiner zijn dan € 100.000. Deze 'kleinere' verschillen leggen wij uit in het onderdeel 'toelichting op het overzicht van baten en lasten'.

Onze ambities

	<p>ONZE INWONERS</p> <p>Vanzölf Saomen met inwoners en partners.</p> <p>Binnen het sociaal domein staat zelfredzaamheid voorop. Iedereen doet mee en waar nodig ondersteunen we.</p> <p>Inwoners staan centraal bij onze dienstverlening.</p>
	<p>ONZE ECONOMIE</p> <p>Een ondernemersvriendelijke gemeente met een gezond vestigingsklimaat.</p> <p>Mogelijkheden vinden en benutten om de ontwikkelingen in de agrarische sector lokaal te stimuleren.</p> <p>Behoud van de topositie van Borger-Odoorn als Drentse gemeente met de meeste werkgelegenheid in recreatie en toerisme.</p>
	<p>ONZE TOEKOMST</p> <p>Duurzaam wonen en duurzaam energie opwekken.</p> <p>De gemeente als regisserende en faciliterende partner bij maatschappelijke vraagstukken en inwonersparticipatie.</p> <p>Een andere mindset door de Omgevingswet.</p> <p>Samen met het Rijk de brede welvaart in de regio Zuid- en Oost Drenthe versterken door de Regiodeal.</p>
	<p>ONZE LEEFOMGEVING</p> <p>Een aantrekkelijke en groene leefomgeving voor inwoners en toeristen. In Borger-Odoorn is het prettig wonen. Nu en in de toekomst.</p> <p>Toekomstbestendige wegen door inventief omgaan met onze middelen.</p> <p>Iedereen voelt zich veilig in Borger-Odoorn.</p>
	<p>ONZE PORTEMONNEE</p> <p>Onze huidige financieel gezonde positie ook voor de toekomst behouden.</p> <p>Verantwoord keuzes maken door faseren en prioriteren in onze ambities en bestedingsvoorstellen.</p>

Thema's

Onze inwoners

	<p>Subthema's:</p> <ul style="list-style-type: none">- Sociaal domein;- Dienstverlening.
---	---

Sociaal Domein

Ambitie

In Borger-Odoorn proberen we de onderdelen welzijn, zorg, onderwijs en participatie zo breed en integraal mogelijk op te pakken. Zodat we snel kunnen reageren op hulpvragen.

In 2021 is het programma doorontwikkeling sociaal domein gestart. Het gaat om een groot project waar we twee jaar de tijd voor nemen.

In 2022 startte een nieuwe bestuursperiode. Dit heeft geleid tot nieuwe ambities in het Sociaal Domein. Deze hebben we verder uitgewerkt in de begroting 2023 en het bestuursprogramma.

Doelstellingen

Sociaal domein

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	T1
1. We zetten meer in op vroegsignalering/ preventie.	1.1 We stellen een integraal uitvoeringsplan preventie in het sociaal domein op voor vaststelling door de gemeenteraad.	
	1.2 We brengen alle (voorliggende) voorzieningen in kaart.	
2. We bevorderen een gezonde leefstijl.	2.1 We implementeren het uitvoeringsplan Gezonde leefstijl volgend uit het Sport- en Gezondheidsakkoord.	
3. We willen mensen meer mee laten doen.	3.1 We implementeren de nieuwe Wet Inburgering.	
4. We willen een betere sturing in het sociaal domein.	4.1 We leveren informatie over jeugd en wmo aan voor de projecten binnen de doorontwikkeling sociaal domein.	
	4.2 We verstrekken beleidsmedewerkers, MT, college en raad vanaf 2022 periodiek informatie over de lokale uitvoering van de jeugdwet en Wmo.	
	4.3 We richten een proces van continu meten in om periodiek de cliëntervaringen uit te vragen van inwoners die gebruik maken van voorzieningen uit de Jeugdwet, Wmo en Participatiewet.	
5. We bevorderen de zelfredzaamheid van inwoners.	5.1 We zetten lokaal de uitvoering van het nieuwe beschermd wonen op en voeren deze uit (op grond van gewijzigde Wmo).	

Toelichting

1.1. Voorwaarde voor toekenning van de brede SPUK gelden in 2023 is het aanleveren van een uitvoeringsplan voor 1 oktober 2023 met alle (nieuwe) onderdelen die voortaan onder de brede SPUK gaan vallen. Om te voorkomen dat er straks 2 losse uitvoeringsplannen zijn gaan we in 2023 één uitvoeringsplan opstellen wat ook direct gebruikt kan worden voor de brede SPUK aanvraag. Dit doel schuift daarom door naar 2023.

1.2 Alle voorliggende voorzieningen zijn in kaart gebracht.

2.1 Dit ligt op schema. Het uitvoeringsplan Gezonde Leefstijl is in grote lijnen een continuering van de eerder gestelde doelen en het sport- en gezondheidsakkoord heeft de participatie van verenigingen en organisaties omtrent dit thema verhoogd.

3.1 De wet is succesvol geïmplementeerd.

4.1 De informatie is beschikbaar en wordt breed op de afdeling maar ook bij de Stichting Sociale Teams ingezet voor verbetering van het beleid, onderbouwing voor projecten en verbetering van de dienstverlening.

4.2 De informatievoorziening is opgezet en er wordt goed gebruik van gemaakt.

4.3 Voor de Jeugdwet en de Wmo is het proces ingericht en de metingen lopen. Uit onderzoek blijkt dat dit niet voor de Participatiewet een wettelijke verplichting is. De ervaringen worden wel uitgevraagd in de individuele gesprekken met de betrokken inwoner maar verder niet geregistreerd.

5.1 De uitvoering is belegd bij de gemeente Emmen en daarvoor is een dienstverleningsovereenkomst tussen Emmen en Borger-Odoorn voor 2023-2024 afgesloten waarin de financiële afspraken zijn vastgelegd.

Dienstverlening

Ambitie

Wij vinden het belangrijk dat inwoners snel antwoord krijgen op hun brief of telefoontje. En dat ze ons gemakkelijk kunnen bereiken en op ons kunnen rekenen. Daarom willen we onze manier van werken verder verbeteren. Wij denken mee en helpen waar het kan.

In onze communicatie zijn wij:

1. Bereikbaar. Inwoners, ondernemers en organisaties kunnen ons op verschillende manieren benaderen. Alle inwoners moeten zaken met ons kunnen doen via de weg die zij prettig vinden. Dat is voor steeds meer mensen digitaal. Dus daar gaan wij als gemeente in mee.
2. Benaderbaar. We staan klaar, zijn klantvriendelijk en benaderen onze klanten persoonlijk. We denken proactief mee. Is ons antwoord 'nee'? Dan geven wij advies hoe het wel kan. Wij adviseren, faciliteren en ondersteunen. En waar dat kan geven we net dat stukje extra.
3. Begrijpelijk. De informatie die wij geven klopt en is begrijpelijk. Wij stemmen onze boodschap zoveel mogelijk af op de ontvanger, de situatie en het moment. Wij schrijven zoveel mogelijk op taalniveau B1.

In 2022 hebben we een nieuwe website ontwikkeld. Ook is het intranet vernieuwd. Deze ontwikkelingen zorgen voor een verbetering van onze interne en externe dienstverlening.

Doelstellingen

Dienstverlening

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	T1
1. Bereikbaar zijn.	1.1 Uitbreiden van het aanbod van digitale producten en diensten.	
	1.2 Het verbeteren van het telefoniekanaal naar aanleiding van de resultaten van het kwaliteitsonderzoek van telefonie.	
2. Benaderbaar zijn.	2.1 Implementeren van het concept "maximaal dienstverlenend" (omgevingswet) in de verschillende werkprocessen.	
	2.2 Het verbeteren van het telefoniekanaal naar aanleiding van de resultaten van het kwaliteitsonderzoek van telefonie.	
	2.3 Het verbeteren van onze huidige digitale producten en diensten.	
3. Begrijpelijk zijn.	3.1 Implementeren nieuwe schrijfstijl op de website.	
	3.2 Uitbreiden van de klanttevredenheidsonderzoeken (bijvoorbeeld klanttevredenheid vergunningverlening).	
	3.3 Aanbieden van Klare taal aan nieuwe medewerkers.	

Toelichting

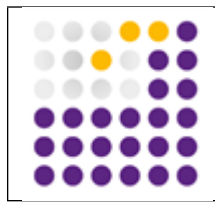
- 3.2 Dit moet nog worden opgepakt.
- 3.3 Dit hebben we inmiddels in 2023 opgestart.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Onze inwoners		Begroting 2022			Rekening 2022		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.2	Burgerzaken	1.264	349	916	1.195	299	897
4.1	Openbaar basisonderwijs	146	24	122	147	21	127
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.568	554	1.014	1.672	615	1.057
5.1	Sportbeleid en activering	609	131	479	607	175	432
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.596	209	1.387	1.612	220	1.392
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	3.853		3.853	4.039		4.039
6.3	Inkomensregelingen	10.165	7.949	2.216	8.964	7.293	1.671
6.4	WSW en beschut werk	5.895	462	5.433	5.199		5.199
6.5	Arbeidsparticipatie	1.036	15	1.021	946	5	941
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	704	10	693	881	8	872
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	6.170	106	6.064	5.961	110	5.851
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	6.684	81	6.603	6.228	81	6.147
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	20		20	23		23
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	550		550	472		472
7.1	Volksgezondheid	1.235	85	1.149	1.194	111	1.082
Totaal		41.495	9.975	31.520	39.140	8.938	30.202

Onze economie

Subthema's:

- Economische ontwikkeling;
- Recreatie en toerisme.

Economische ontwikkeling

Ambitie

Onze gemeente is aantrekkelijk voor bedrijven en ondernemers. Wij gaan voor een samenleving waarin ondernemerschap en leefbaarheid elkaar versterken.

Bestaande en nieuwe ondernemers willen we zo goed mogelijk helpen en faciliteren. Wij gaan regelmatig bij bedrijven in onze gemeente op bezoek om te horen wat er speelt. Als dat nodig is spelen we in op ontwikkelingen.

Wij doen actief mee aan de Regio Deal. Via de pijler 'werken' versterken wij samen met andere gemeenten en de provincie het lokale en regionale economisch klimaat.

Doelstellingen

Economische ontwikkeling

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	T1
1. Een aantrekkelijk vestigingsklimaat bieden.	1.1 Vestigingsmogelijkheden bieden op de bedrijventerreinen.	
	1.2 Deelname aan het provinciaal project voor toekomstbestendige bedrijventerreinen.	
	1.3 Verbetering fysieke bereikbaarheid van de gemeente en regio ondersteunen (fietspaden, OV, Nedersaksenlijn, verbetering N34 en N391).	
	1.4 Versterken samenwerking bedrijfsleven, onderwijs en overheid op diverse terreinen, waardoor het onderwijs beter aansluit op de arbeidsmarkt door deelname aan de Regio Deal.	
2. Een Ondernemersvriendelijke gemeente zijn.	2.1 Actieve ondersteuning bij vestiging/uitbreiding van bedrijven.	
	2.2 Informatie verstrekken voor ondersteunings- en startersmogelijkheden.	
	2.3 Communicatie via bedrijfsbezoeken en (netwerk) bijeenkomsten.	
	2.4 Ondersteuning promotie van het lokale bedrijfsleven (Open Bedrijvendagen, onderneming van het jaar, BIZ en Ambachtsgilde).	
3. Actualiseren van het economisch actieplan Borger-Odoorn 'Het werk is nooit af' 2018-2020.	3.1 Waar nodig het bestaande actieplan actualiseren.	

Toelichting

3.1 Dit is gepland in 2025.

Recreatie en Toerisme

Ambitie

Borger-Odoorn heeft in de provincie Drenthe de meeste banen in de recreatie en toerisme. Dat willen wij zo houden. Er zijn veel voorzieningen in deze sector. Dat maakt onze gemeente aantrekkelijk om te wonen, ondernemen en recreëren.

De corona-uitbraak zorgde voor een terugslag in de toeristische sector. Dat is nu voor het grootste deel hersteld. Dat komt door de groei van de binnenlandse markt. Maar ook door lokale maatregelen. Zoals grotere terrassen en nieuwe sanitaire voorzieningen.

Doelstellingen

Recreatie en Toerisme

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	T1
1. Ontwikkeling/groei R&T-sector.	1.1 Op basis van plan upgrading van het lokale fietspadennetwerk en voorzieningen.	
	1.2 Start e-bikeroute Zuidoost Drenthe in Borger-Odoorn: opstellen ontwerp en eerste aanleg.	
	1.3 Uitvoering van andere BOCE-projecten.	
	1.4 Lokale promotie en informatievoorziening via de Tourist Informatie Punten (TIP).	
	1.5 Promotie Hondsrug via Team Hondsrug (samenwerkingsverband Hondsruggemeenten).	
	1.6 Ondersteuning lokale parken via project Vitale vakantieparken Drenthe (o.a. REX, RET).	
	1.7 Stimulering digitalisering sector (project Regio Deal).	
	1.8 Facilitering toeristische invulling Hallenhoes Exloo: TIP, Open Science en Innovatie Science Hub (samen met het lokale bedrijfsleven).	
	1.9 Netwerkvorming via Stichting Bestemming Borger-Odoorn en/of Hondsrugsamenwerking).	
	1.10 Ondersteuning lokale initiatieven bedrijfsleven.	
2. Beperking gevolgen corona.	2.1 Onderhouden van contacten om het lokale bedrijfsleven te monitoren.	
	2.2 Inspelen op problemen vanuit de sector (mede i.s.m. recreatieschap/VDG/provincie Drenthe).	
	2.3 Stimuleren gebruik te maken van ondersteuning door Ikbendrentsondernemer.nl.	

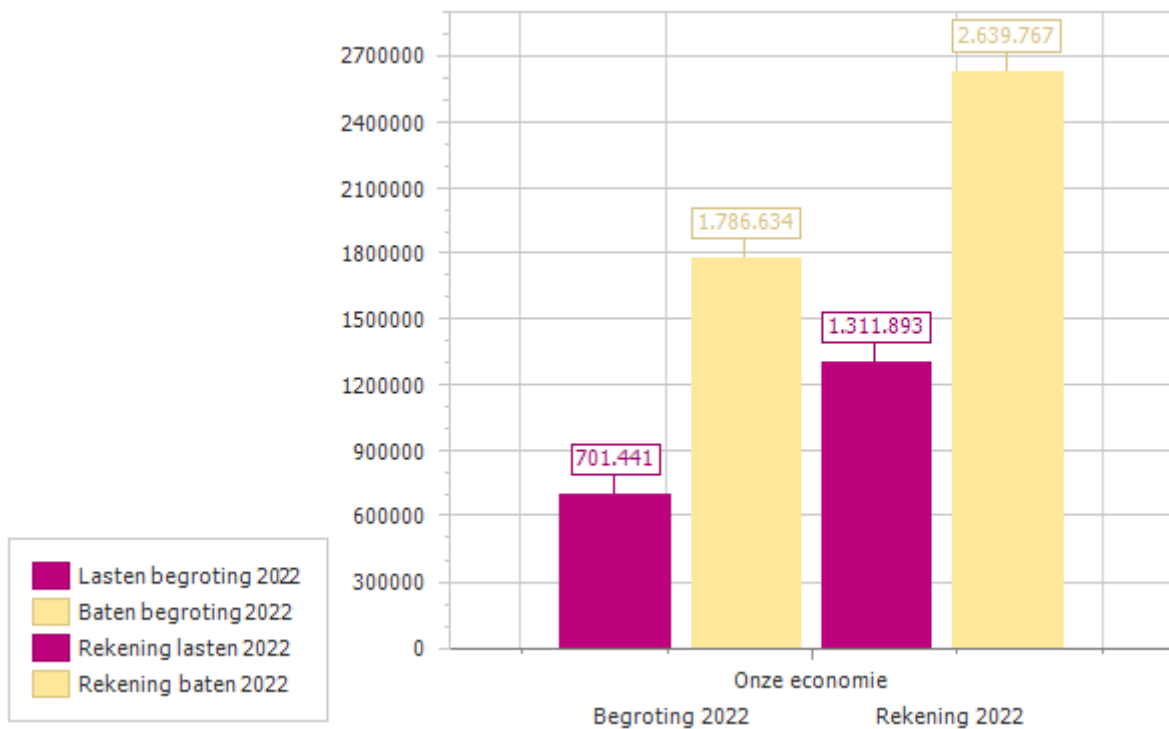
Toelichting

- 1.1 Onderzoek heeft geleid tot projectenlijst die in 2023 geprioriteerd moet worden.
- 1.2 Eerste deel traject doorfietsroute in Borger-Odoorn gereed voor aanbesteding. Overleg met partners over verdere uitrol in ZO-Drenthe.
- 1.3 Ontwikkeling project Eeuwige Energie, game voor jong/oud en bewoners/gasten met Avirtec en Hunebedcentrum als lokale partners.
- 1.5 Met Geopark fiets- en beleefkaart Hondsrug voor bewoners, bezoekers en ondernemers ontwikkeld.
- 1.6 Inventarisatieproject Naober uitgevoerd (Drouwenerzand). Bijdrage vanuit Excellentie-programma aan Recreatiepark De Bosrand.
- 1.7 Sector benaderd voor deelname scan. In 2023 volgen resultaten.
- 1.8 OSH is uitontwikkeld en gereed om gehuisvest te worden in Hallenhoes.
- 1.9 Corona afnemend en daarom weer ondernemersbijeenkomsten.

- 2.1 Na corona diverse ondernemersbijeenkomsten op dorpsniveau en ondernemersontbijt specifiek over energiecrisis.
- 2.2 Na corona heeft energiecrisis grote invloed. Samen met provincie, IBDO en Menso ondersteuning dmv communicatie, ondernemersbijeenkomsten, ondernemersnieuwsbrieven.
- 2.3 IBDO aanwezig op ondernemersbijeenkomsten.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Onze economie		Begroting 2022			Rekening 2022		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
3.1	Economische ontwikkeling	46		46	47		47
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur				595	582	14
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	49	57	-7	52	58	-7
3.4	Economische promotie	607	1.730	-1.123	618	2.000	-1.382
Totaal		702	1.787	-1.084	1.312	2.640	-1.328

Onze toekomst

Subthema's:

- Duurzame ontwikkeling;
- De veranderende rol van de gemeente.

Duurzame ontwikkeling

Ambitie

Wij vinden duurzaamheid belangrijk en laten dat op verschillende manieren zien. Zo hebben wij ons verbonden aan het 'Akkoord van Parijs'. Wij geven invulling en uitvoering aan 'Het Klimaatakkoord'. En wij steunen de 'Expeditie Energieneutraal Wonen'. Hierin werken wij samen met Drentse gemeenten aan een woonomgeving die in 2040 geen fossiele brandstoffen gebruikt.

Hoe we dat doen? We zorgen dat we schone energie opwekken. In Drenthe zijn wij hierin koploper met het windpark Drentse Monden & Oostermoer en een paar grote zonneakkers. Daarom houden we ons de komende jaren minder bezig met commerciële zonne- en windparken. Maar we geven inwoners wel de ruimte voor initiatieven. En we stimuleren ze om minder energie te verbruiken.

Doelstellingen

Duurzame ontwikkeling

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	T1
1. Op weg naar een fossielvrije omgeving: besparen en transitie.	1.1 We stellen de Transitie Visie Warmte vast.	
	1.2 We informeren 25 kernen in 2021 en 2022 over de visie en leggen uit wat een Wijkuitvoeringsplan (WUP) is.	
	1.3 We starten in 2022 met twee WUP's.	
	1.4 We maken gebruik van monitoring tools zodat we kunnen volgen hoe ver we staan in de verduurzaming.	
	1.5 We ondersteunen maatschappelijke initiatieven op het gebied van de energietransitie zoals Bewonersinitiatief Valthe (ECV) en haar weg naar een fossielvrije woonomgeving in 2030.	
2. Opwekken van schone energie.	2.1 We nemen deel aan de RES op weg naar de RES 2.0.	
	2.2 Daar waar kansen zich voordoen op het gebied van Zon op Dak springen we in.	
3. Het goede voorbeeld geven als gemeente.	3.1 We verduurzamen het gemeentelijk vastgoed.	
	3.2 Versneld verduurzamen van de openbare verlichting (LED) 2019-2024.	
	3.3 We geven de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed een impuls in 2022 (Zie bijvoorbeeld Visie Binnensport).	
	3.4 We starten in 2022 met het toekennen van een energielabel aan teams, afdelingen, opgave-teams. Hoe duurzamer, hoe hoger het label.	
4. Restafval terugbrengen naar 30 kg per inwoner in 2025.	4.1 Plaatsen van ca. 35 ondergrondse containers (aanbesteding, participatie, realisatie en communicatie).	
	4.2 Uitvoeren van maatwerk voor inzameling medisch afval.	
	4.3 Onderzoeken naar haalbaarheid GRIP-wagen.	

Toelichting

- 1.2 We doen dit van onder af, daar waar energie zit. Pakken wij dit op.
- 2.2 Door dat het elektrisch netwerk vol is, kunnen bedrijven met een grootverbruik aansluiting geen zonnepanelen aansluiten op het netwerk. Bedrijven met een kleinverbruik aansluiting kunnen wel aangesloten worden.
- 4.1 Grootste deel geplaatst en operationeel.
- 4.2 Ingevoerd en operationeel vanaf 01-01-2022.
- 4.3 Dure oplossing voor één kleine gemeente. In Q1/Q2 2023 wordt gekeken naar samenwerking binnen Drentse gemeente op dit onderwerp.

De veranderende rol van de gemeente

Ambitie

We willen meer en beter inspelen op de ontwikkelingen in de samenleving. Inwoners zoeken steeds vaker de samenwerking met de gemeente. De gemeente pakt hierin de leiding en geeft ondersteuning. Daardoor kunnen wij de vragen die bij ons binnenkomen samen met inwoners en andere partners integraal oppakken. Met oog voor de samenleving.

Doelstellingen

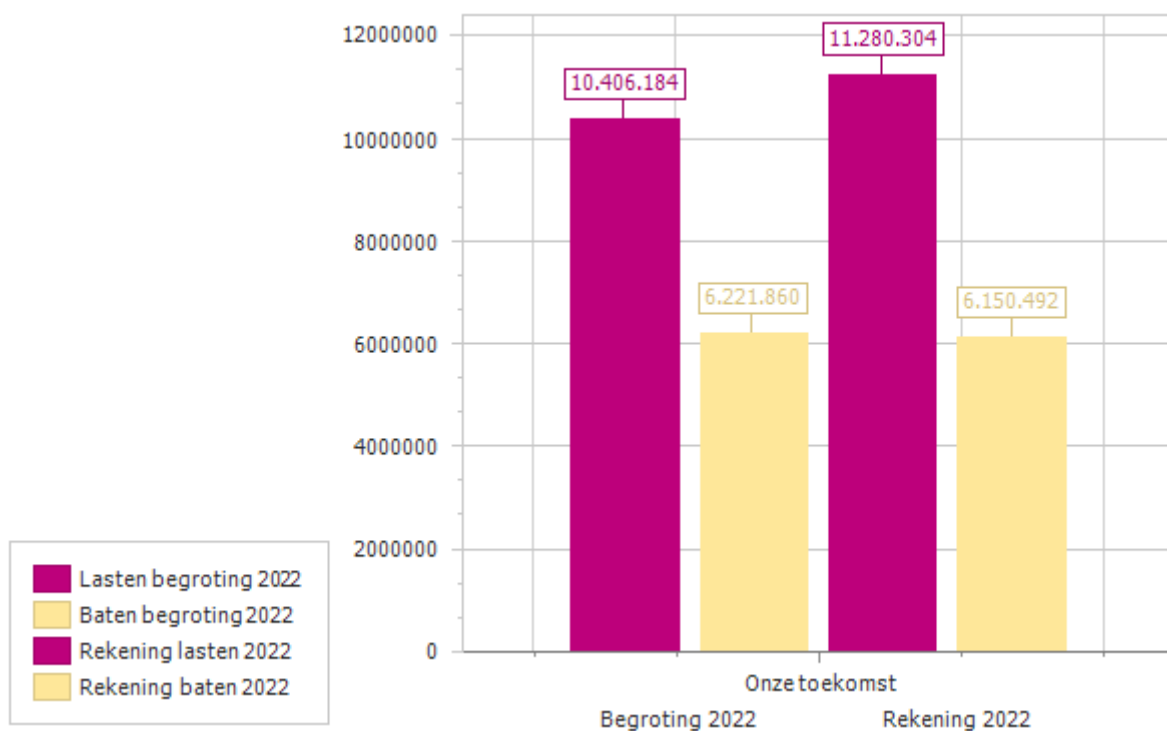
De veranderende rol van de gemeente

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	T1
1. De organisatie laten anticiperen in regionale samenwerkingen.	1.1 Met regionale partners het uitvoeringsprogramma van de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe verder realiseren.	
	1.2 In BOCE-verband samenwerken op thema's als verduurzaming particuliere woningen (Uitvoeren van het Volkshuisvestingsfonds).	

Toelichting

WAT HEEFT HET GEKOST?

Onze toekomst		Begroting 2022			Rekening 2022		
Taakvelden		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.1	Bestuur	2.828	646	2.182	3.648	646	3.002
5.3	Cult.presentatie, -productie en -partic.	262	66	195	238	20	218
5.4	Musea	204	5	199	191	5	187
5.6	Media	639	100	539	644	100	544
7.4	Milieubeheer	6.474	5.405	1.069	6.560	5.381	1.179
Totaal		10.407	6.222	4.184	11.281	6.152	5.130

Onze leefomgeving

	<p>Subthema's:</p> <ul style="list-style-type: none">- Ruimte en groen;- Wonen en leefbaarheid;- Wegen en verkeer;- Openbare orde en veiligheid.
---	---

Ruimte en groen

Ambitie

De omgeving van Borger-Odoorn is aantrekkelijk voor inwoners, recreanten en toeristen. Dat willen we graag zo houden. Het openbaar groen past bij onze omgeving en bij de verschillende kenmerken van het zand- en veengebied. Waar nodig passen wij ons beleid aan, zodat we kunnen inspelen op klimaatveranderingen. De mening van onze inwoners vinden wij daarbij belangrijk.

Doelstellingen

Ruimte en groen

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	T1
1. Zo efficiënt, effectief en integraal mogelijk invulling geven aan de onderhoudskwaliteit van kapitaalgoederen in de openbare ruimte volgens IBOR.	1.1 Uitvoering geven aan de ontwikkelagenda in IBOR en de bestuurlijke wensen t.a.v. het kwaliteitsniveau.	
2. Zorgen voor een gezond en veilig (laan)bomenbestand met oog voor klimaatverandering, cultuurhistorische en karakteristieke elementen.	2.1 Opstellen van een laanbomenvisie inclusief kapverordening.	
3. Inspelen op klimaatverandering en de gevolgen daarvan.	3.1 In samenwerking met gebruikers van de openbare ruimte een brede visie opstellen hoe in te spelen op klimaatveranderingen.	
4. Een veilige openbare ruimte voor mens en dier.	4.1 Doorontwikkelen van de bestrijdingsmethodiek eikenprocessierups.	
	4.2 Bevorderen van natuurlijk evenwicht door vergroten van biodiversiteit en ecologisch (maai)beheer.	
5. Een klimaatrobuust ingerichte leefomgeving.	5.1 Voortvloeiend uit de klimaatstresstest maatregelen nemen op gebied van ontwikkeling en beheer.	
	5.2 Samenwerken in o.a. waterketen om een bredere visie te vormen.	

Toelichting

- 1.1 De vorming van nieuw beleid ligt op koers of in overleg enigszins vertraagd (bruggenbeleid).
- 2.1 Verwachte oplevering najaar 2023.
- 3.1 De nieuwe groenvisie wordt in brede afstemming met partnerorganisaties, inwoners, bedrijven en andere belanghebbenden opgesteld.
- 4.1 Het bestrijden van de processierups is voor meerdere jaren aanbesteed. Maatregelen om biodiversiteit te vergroten en de habitat van natuurlijke vijanden van de processierups te verbeteren worden in nieuw beleid voorgesteld.
- 4.2 Beleid wordt gevormd, oplevering in juni 2023. Daarna uitvoeringsvoorstellen.
- 5.1 Er wordt gewerkt aan nieuw groenbeleid waarin ruimschoots aandacht is voor gevolgen uit de stresstest.

Wonen en leefbaarheid

Ambitie

Borger-Odoorn zorgt voor een aantrekkelijke woonomgeving voor inwoners van alle leeftijden, nu en in de toekomst. Organisaties en inwoners werken er actief aan om de leefbaarheid en de kwaliteit van het wonen hoog te houden.

Doelstellingen

Wonen en leefbaarheid

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	T1	
1. Eigen beheer en exploitatie van gemeentelijke accommodaties waar mogelijk door inwoners en verenigingen, op basis van eigen verantwoordelijkheid, initiatief en kracht.	1.1 Afronden overdragen eigendom dorpshuizen (Kern en Kader 3: De Wenakker, Valthermond-Oost).		
	1.2 Verbeteren positie dorpshuizen die gehuisvest zijn in een MFA.		
	1.3 Besluitvorming opgave 1 visie binnensportaccommodaties (De Koel Borger).		
	1.4 Renovatie Sportpark Odoorn.		
	1.5 Opzetten nieuwe beheerconstructie Willibrordkerk Borger.		
2. Goede huisvesting voor onderwijs.	2.1 Opstellen en vaststellen Integraal Huisvestingsplan (IHP).		
3. Een aantrekkelijk toekomstbestendige woonomgeving met aandacht voor leefbaarheid, woonbehoeften en voor iedere doelgroep een betaalbare woning.	3.1 Het sluiten van nieuwe prestatieafspraken met woningcorporaties Lefier en Woonservice o.g.v.		
	3.2 Verdere invulling woningbouw Daalkampen III, verkenning Borger-West en woningbouw achter MFA Nieuw-Buinen. Visievorming voor Borger-centrum.		
	3.3 Ontwikkelen inbreidingslocaties in de dorpen. Daarbij aandacht voor de prioritering van nieuwbouwinitiatieven per leefgebied om woningaanbod in BO te vergroten.		
	3.4 Het vergroten van de leefbaarheid voor de inwoners van het dorp Exloo, met een positieve impuls op de toeristenstroom in dit gebied (o.a. realiseren van Open Science Hub en TIP).		
	4. Ontwikkelingen en ambities op het gebied van wonen.	4.1 Opstellen uitgangspuntennotitie Wonen om te komen tot een nieuwe woonvisie, waarin ontwikkelingen en ambities samenkomen.	
		4.2 Opstellen van een woonzorgvisie (BOCE-verband) en dit vertalen naar onze gemeente.	
5. Een toekomstbestendige woningvoorraad voor woningeigenaren met een laag inkomen.	5.1 Het ontwikkelen van een instrument(en) voor een actiegerichte gebiedsaanpak in het Mondengebied (proeftuin 'toekomstbestendig Tweede Exloërmond').		
	5.2 De bestaande woningvoorraad kwalitatief verbeteren op het gebied van duurzaamheid en levensloopbestendigheid via het Volkshuisvestingsfonds.		
	5.3 In kaart brengen van de		

6. Leefbaarheid vergroten in 2e Exloërmond.

verbeteringsopgave van bestaande woningen in de dorpen en woonomgeving.

6.1 Uitvoering geven aan de herstructureringsopgave 2e Exloërmond (samenwerkingsprogramma met Woonservice).

Toelichting

1.5 Eerst dient de ruimtebehoefte van de scholen in de MFA in Borger bekend te zijn. Vervolgens zal gekeken worden of functies binnen de MFA dienen te worden herschikt en of de ruimte van de Willibrordkerk hierbij kan worden gebruikt.

Wegen en verkeer

Ambitie

In Borger-Odoorn hebben we veilige en goede wegen, nu en in de toekomst. We volgen de algemene normen voor wegenonderhoud (CROW) en maken onze eigen planning voor het onderhoud van de doorgaande en kernontsluitingswegen. We hebben speciale aandacht voor landbouwwegen, die ook gebruikt worden voor toerisme en recreatie. En we proberen zoveel mogelijk gelijktijdig te werken aan het onderhoud en de ontwikkeling van groen, riolering en verkeer.

Doelstellingen

Wegen en verkeer

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	T1
1. Veilige en toekomstbestendige wegen in de gemeente Borger-Odoorn.	1.1 Inzet van extra middelen (2018-2023) voor het groot onderhoud om de algehele kwaliteit van de wegen te verbeteren middels door de raad geaccordeerde prioriterings-systeem.	
	1.2 Middels opstelling van IBOR de financiën wegen ook na 2023 borgen.	
2. Verbeteren plattelandswegen.	2.1 Gedurende de inzet van extra middelen (2018-2023) wordt jaarlijks € 400.000 geïnvesteerd in verbetering van plattelandswegen. (Fiets-) Plattelandswegen die worden gebruikt door recreanten en toeristen krijgen hierbij prioriteit.	
	3.1 Jaarlijks projecten uitvoeren die komen uit het uitvoeringsprogramma van het GVVP.	
3. Uitvoering geven aan Gemeentelijk Verkeers- en Vervoerplan (GVVP).		
4. Kunstwerken in beeld brengen.	4.1 Inventariseren en 0-meting uitvoeren van alle kunstwerken (bruggen, tunnels, sluisen ed).	
	4.2 Beleid met financiële paragraaf ontwikkelen voor alle kunstwerken binnen de gemeente, te beginnen met bruggen.	
5. Inzet op Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP).	5.1 Samen met de provincie Drenthe en andere Drentse gemeenten werken aan het opstellen en uitvoeren van een RMP.	
6. Inzet op Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV).	6.1 Uitwerken en uitvoering geven aan het Strategisch Plan Verkeersveiligheid.	

Toelichting

3.1 Er worden inmiddels jaarlijks projecten uitgevoerd die voortvloeien uit het GVVP. Er wordt op dit moment aan de volgende grote verkeersprojecten gewerkt:

1. Inrichten Valtherweg/Exloërweg tussen Oude Dijk en Hondsrugweg als Erftoegangsweg A (30 km/u binnen de kom en 60 km/u buiten de kom). Ontwerptraject en juridisch proces is afgerond. De provincie Drenthe heeft subsidie verleend voor dit project. Uitvoering staat gepland in 2023.

2. Inrichten Dwarsdiep/Dwarskade Nieuw-Buinen. Dwarsdiep is gebiedsontsluitingsweg (50 km/u) en Dwarskade is erftoegangsweg 30 km/u. Dit project staat al jaren hoog op het lijstje van Dorpsbelangen Nieuw-Buinen en de lokale ondernemersvereniging. Ook inwoners van Nieuw-Buinen ervaren hier knelpunten. Vooral de positie van de fietser is bij dit project een aandachtspunt. Ontwerpfase is afgerond. Belangrijkste elementen zijn: Dwarskade wordt ingericht als fietsstraat, kruispunten Dwarsdiep-Parklaan en Dwarsdiep-Noorderdiep worden anders ingericht en bushaltes worden toegankelijk gemaakt voor mindervaliden. De provincie Drenthe heeft subsidie verleend voor dit project. Uitvoering staat gepland in 2023.

3. Zuiderdiep Drouwenermond. Hier is de ontwerpfase gestart. Insteek is verkleining van de bebouwde kom, om aan de wettelijke kaders en richtlijnen voor een bebouwde kom te voldoen. En inrichting conform Erftoegangsweg (30 km/u voor de stukjes die bebouwde kom blijven en 60 km/u voor de delen die buiten de bebouwde kom komen te liggen). Dit is voor het gehele Zuiderdiep een verlaging van de maximum snelheid (nu 70 km/u).

Zowel het beschikbare GVVP-budget van 2024 als (mogelijk deels) dat van 2025 is waarschijnlijk nodig om het project te realiseren. Daarom lijkt uitvoering in het jaar 2025 op dit moment het meest realistisch.

4. Exloërweg Valthe tussen Hondsrugweg en Weerdingerweg. Dit is een gebiedsontsluitende weg (50 km/u). De positie van de fiets was het belangrijkste item van het project, enerzijds vanwege de wegfunctie en anderzijds vanwege de komst van de Valtherschans. De eerste conceptontwerpen zijn opgeleverd en er is gekozen voor realisatie van een vrijliggend fietspad. De realisatie van dit project zal na het project Zuiderdiep Drouwenermond worden uitgevoerd. Daarom is de verwachting dat in 2026-2027 voldoende budget beschikbaar is voor uitvoering van dit project. Tot die tijd moeten de nodige stappen nog genomen worden, zoals gesprekken over grondverwerving en nadere detaillering van aandachtspunten in het ontwerp.

5. Overige maatregelen. Afgelopen jaar zijn ook maatregelen conform het GVVP genomen in combinatie met andere projecten. Bijvoorbeeld het afwaarderen van de Hoofdweg bij Klijndijk, richting Emmen, naar de functie Erftoegangsweg door deze fysiek af te sluiten voor doorgaand verkeer. Een ander voorbeeld is, in combinatie met de invoering van een nieuwe dienstregeling, het realiseren van toegankelijke bushaltes voor minder validen in Valthe, Exloo en 2e Exloërmond.

4.2 Op zich kunnen we het beleid voor de grotere (verkeers- en fiets)bruggen opstellen. Alle onderzoeken hiervoor zijn afgerond. Vanuit Groen is echter gevraagd alle kleinere bruggen ook in het beleid op te nemen. Denk hierbij aan de kleine loopbruggen in parken en op begraafplaatsen. Daarmee krijgen we een goed totaalbeeld van alle bruggen. Dat betekent dat deze nog geïnventariseerd, gecontroleerd en geïnspecteerd moeten worden. Nadat ook hier de toekomstige onderhoudskosten in beeld zijn, kan een integraal beleid bruggen worden aangeboden. Omdat de knelpunten bij de grotere bruggen al in uitvoering zijn genomen, denken we dat uitstel van dit beleid tot Q3 van 2023 niet tot problemen leidt. Dit is nog op tijd om (budget)aanpassingen in te dienen voor de begroting 2024.

5.1 In maart 2022 is het RMP 1.0 door de gemeenteraad vastgesteld. Vanwege het klimaatakkoord gaan alle overheden aan de slag met het thema duurzame mobiliteit. In Drenthe wordt gezamenlijk bekeken hoe hier het beste invulling aan gegeven kan worden. De provincie Drenthe heeft hierin de regierol.

6.1 Vanuit het Rijk heeft de gemeente de verplichting een Strategisch Plan Verkeersveiligheid te hebben. Hiermee kunnen gemeenten SPV-subsidies aanvragen voor verkeersprojecten. Er is in Drents verband gewerkt aan een SPV per Drentse gemeente. Dit document is opgeleverd. Op dit moment heeft deze een ambtelijke status en is deze afgelopen jaar vooral gebruikt voor aanvragen van een rijkssubsidie voor snelheidsremmende maatregelen in het project Begoniastraat Nieuw-Buinen, het verbreden van het fietspad langs het Zuiderdiep in Buinerveen/Nieuw-Buinen West en andere maatregelen op dit deel van het Zuiderdiep. In combinatie met groot wegonderhoud worden deze maatregelen in 2023-2024 gerealiseerd.

Openbare orde en veiligheid

Ambitie

Borger-Odoorn heeft aandacht voor de veiligheid in de samenleving. Wij vragen onze inwoners hier zelf ook goed op te letten en onveilige en verdachte situaties te melden. Wij geven zelf het goede voorbeeld in onze dienstverlening en houden ons aan de regels van de wet. Het team Openbare Orde en Veiligheid ondersteunt en adviseert de gemeentelijke organisatie daarbij. Wij werken samen in lokaal, regionaal en landelijk verband om de veiligheid te garanderen.

Doelstellingen

Openbare orde en veiligheid

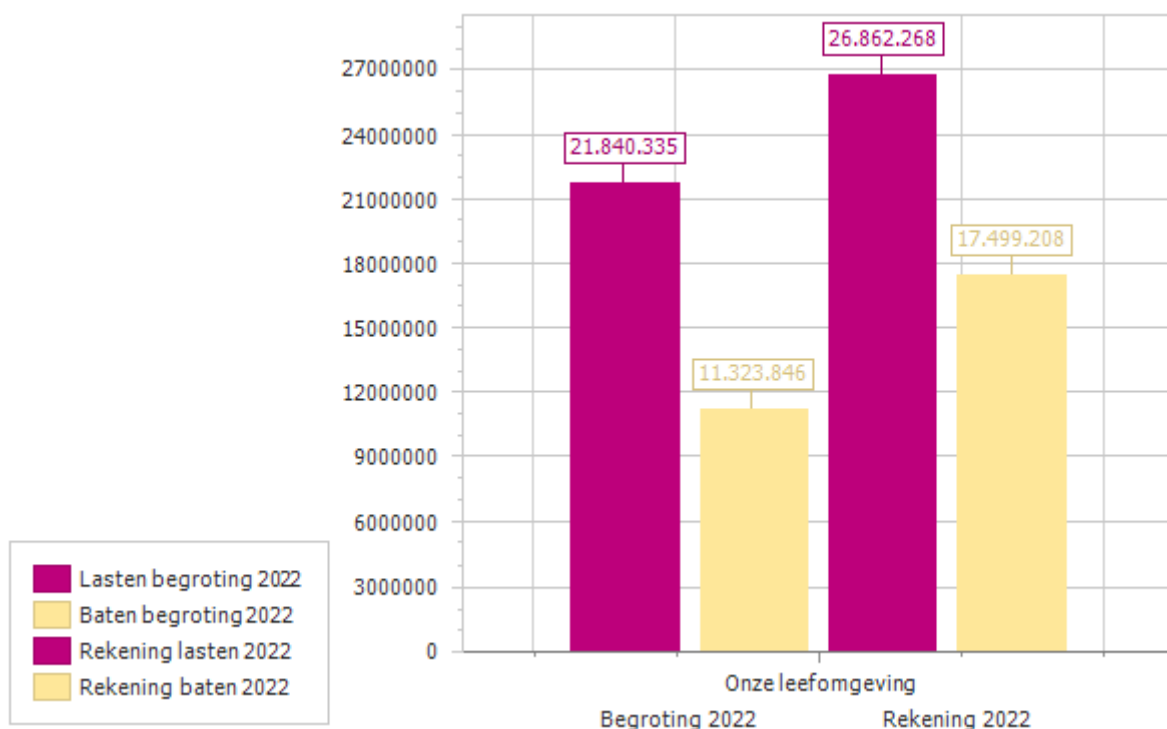
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	T1
1. Veiligheidshulp-structuren zijn alert en effectief.	1.1 Borger-Odoorn vervult een zichtbare rol in de veiligheidshulpstructuren, zowel lokaal als regionaal/landelijk.	
2. Sterk veiligheidsbewustzijn binnen de gemeenschap Borger-Odoorn en de interne organisatie.	2.1 Voor medewerkers en bestuurders: minimaal één keer per jaar bewustwordingsbijeenkomst van het Regionaal Informatie en Expertisecentrum organiseren.	
	2.2 Voor raadsleden: minimaal één keer per raadsperiode een bewustwordingsbijeenkomst van het Regionaal Informatie en Expertisecentrum organiseren.	
	2.3 OOV voert kennismakingsgesprek met nieuwe bestuurders en veiligheidsrelevante nieuwe medewerkers m.b.t. thema's ondermijning en VPT.	
3. Op veiligheidsbelang toegesneden vergunningverlening, subsidieverlening en handhaving.	3.1 Het vastgestelde Bibob-beleid verder uitrollen in de rest van de organisatie en hen daarbij ondersteunen en adviseren als back-officetaak. Daartoe de vakafdelingen actief opzoeken en een wekelijks inloopsprekuren invoeren.	
	3.2 Borgen OOV in vergunningen-, toezicht- en handhavingsbeleid door actieve samenwerking met andere clusters.	
	3.3 Verdere professionalisering van de BOA-inzet op het gebied van samenwerking met toezichthouders en politie, regelen van de benodigde communicatiemiddelen en borgen van structurele financiering voor de toekomstige BOA-inzet in Borger-Odoorn.	

Toelichting

3.2 Voortgaand proces dus vergt voortdurende aandacht.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Onze leefomgeving		Begroting 2022			Rekening 2022		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	342	207	135	398	229	168
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.497	1	1.497	1.536	1	1.534
1.2	Openbare orde en veiligheid	561	13	548	519	13	507
2.1	Verkeer en vervoer	3.666	2	3.664	3.299	181	3.118
4.2	Onderwijshuisvesting	1.106	257	849	993	101	892
5.2	Sportaccommodaties	1.871	259	1.612	1.942	287	1.655
5.5	Cultureel erfgoed				14	22	-8
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.939	131	3.808	3.936	180	3.756
7.2	Riolering	1.987	3.154	-1.167	2.035	3.227	-1.192
7.3	Afval	1.927	2.782	-855	1.981	2.915	-934
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	375	167	207	369	168	200
8.1	Ruimtelijke ordening	1.973	82	1.891	1.901	82	1.819
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine	86	112	-27	4.584	5.090	-506
8.3	Wonen en bouwen	2.510	4.157	-1.647	3.356	5.003	-1.646
Totaal		21.840	11.324	10.515	26.863	17.499	9.363

Onze portemonnee

	<p>Thema Onze portemonnee bevat de volgende onderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none">- Gemeentefonds;- Overzicht van incidentele baten en lasten;- Overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves;- Wat heeft het gekost?
---	---

Gemeentefonds

Hieronder het geactualiseerde overzicht van het gemeentefonds in 2022.

Gemeentefonds 2022 (x € 1.000)	Begroting	BERAP	BERAP	Rekening	Vershil
I: Algemene Uitkering	2022	2022-I	2022-II	2022	BerII- rek
Algemene Uitkering	41.411	41.411	43.436	44.210	774
Raming onderuitputting	-150	-150	-150	-150	0
Extra middelen jeugd	1.727	1.727	1.727	1.727	0
Behoedzaamheid	-125	-125	0	0	0
Decembercirculaire 2021	0	276	276	276	0
Energietoeslag 2022	0	0	1.250	1.250	0
Subtotaal onderdeel I	42.863	43.139	46.539	47.312	774
II: Decentralisatie- en integratieuitkeringen					
Combinatiefuncties	113	113	113	113	0
Voorschoolse Voorziening Peuters	69	69	69	69	0
Armoedebestrijding kinderen	86	86	86	86	0
VTH provinciale Taken	74	74	74	74	0
Versterking omgevingsveiligheid	4	4	4	4	0
Gezond in de stad	0	0	98	110	12
Uitvoeringskosten klimaatakkoord	0	0	207	207	0
Invoeringskosten Omgevingswet	0	0	506	506	0
Leerlingenvervoer Oekraïne	0	0	13	33	20
Wet kwaliteitsborging bouw (WKB)	0	0	83	83	0
Maatschappelijke begeleiding statushouders	0	0	50	50	0
Extra capaciteit BOAs	0	0	33	33	0
Gemeenteraadsverkiezingen	0	0	55	55	0
Inburgering	86	86	94	94	0
Eind lening inburgeringsplicht	0	0	0	2	2
Inkomstenderving gemeenten 2021	0	0	0	49	49
Meerkosten Oekraïne Sociaal Domein	0	0	0	35	35
Versterken sociale basis	0	0	0	21	21
Subtotaal onderdeel II	432	432	1.485	1.624	139
III: Sociaal Domein 3D's					
Jeugdzorg (voogdij 18 plus)	1.253	1.253	1.300	1.300	0
Participatie	4.637	4.637	4.960	4.960	0
Subtotaal onderdeel III	5.890	5.890	6.260	6.260	0
Totaal per onderdeel					
Totaal onderdeel I	42.863	43.139	46.539	47.312	774
Totaal onderdeel II	432	432	1.485	1.624	139

Totaal onderdeel III	5.890	5.890	6.260	6.260	0
Totaal I t/m III	49.185	49.461	54.284	55.196	913

De afwijking met BERAP 2022-II is € 913.000. Daarvan is € 572.000 te verklaren door de decembercirculaire 2022. Van dit bedrag is begin 2023 een begrotingswijziging gemaakt. Ten behoeve van de begrotingsrechtmatigheid vragen we de raad hier met terugwerkende kracht een akkoord op te geven. Hieronder volgt een specificatie:

Decembercirculaire 2022	Bedrag
Energietoeslag voor 2023	450.000
Verkiezingen	30.000
GIDS gelden	12.000
Bijzondere bijstand	40.000
Compensatieregeling jeugdhulp	40.000
Totaal:	572.000

De bedragen voor energietoeslag 2023, verkiezingen en GIDS gelden zijn gereserveerd via de Reserve Nog uit te voeren Werken (NUW). De bedragen voor bijzondere bijstand en compensatieregeling jeugdhulp vallen vrij in het resultaat.

De resterende € 341.000 kan worden verklaard doordat meerdere maatstaven van de algemene uitkering gunstiger uitvallen dan begroot. Tevens hadden we een reservering opgenomen voor onderuitputting. Hier was in werkelijkheid geen sprake van.

Overzicht van incidentele baten en lasten per thema

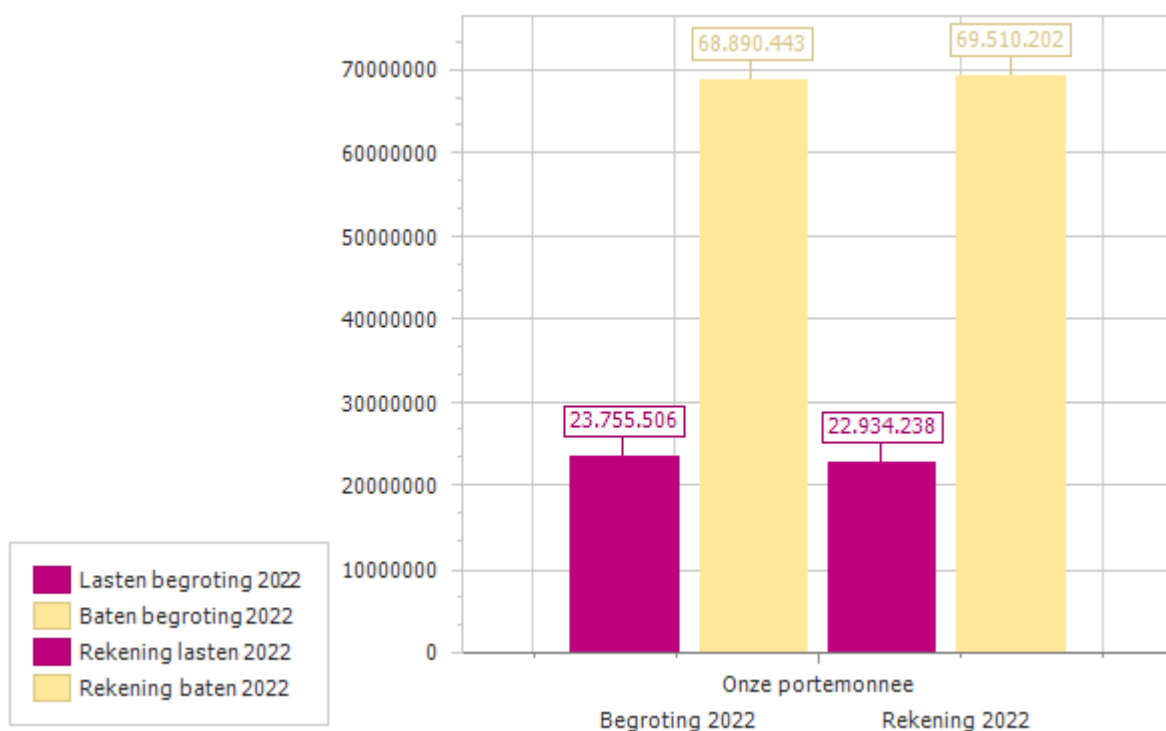
Thema's Omschrijving	Lasten		Baten		Saldo
	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	
Thema 1 Onze inwoners	37.387.333	1.751.546	8.619.973	318.662	-30.200.244
Thema 2 Onze economie	1.285.405	26.488	2.602.152	37.615	1.327.875
Thema 3 Onze toekomst	4.168.798	7.111.506	435.301	5.715.191	-5.129.812
Thema 4 Onze leefomgeving	24.224.773	2.637.495	13.676.592	3.822.616	-9.363.060
Dekking Algemene dekkingsmiddelen	830.406		61.636.338	1.250.000	62.055.932
Dekking Overhead	8.814.650	695.754	101.553		-9.408.851
Dekking Vennootschapsbelasting	50.353		0		-50.353
Dekking Overige baten en lasten	263		-18.120		-18.384
Dekking Mutaties reserves	1.146.453	13.845.735	110.000	11.329.185	-3.553.003
Reserve NUW/Vooruitontvangen	0	2.449.377			-2.449.377
	77.908.434	28.517.901	87.163.788	22.473.269	3.210.722

Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Omschrijving	Toevoeging		Onttrekking		Mutatie 2022
	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	
ALGEMENE RESERVE					
Weerstandsdeel alg. reserve (WAR)	646.453	-	-	-	646.453
Vrije algemene reserve (VAR)	500.000	-	100.000-	-	400.000
Totaal algemene reserve	1.146.453	-	100.000-	-	1.046.453
BESTEMMINGSRESERVES					
<i>Algemeen</i>					
Bufferreserve grondbedrijf	-	727.969	-	861.444-	133.474-
Nog uit te voeren werken	-	12.534.414	-	10.125.642-	2.408.772
Onderhoud zwembaden	-	-	10.000-	-	10.000-
BR Kern & kader, leefgebieden, sport	-	400.000	-	-	400.000
Reserve rioleringen	-	74.794	-	-	74.794
Bestemmingsreserve afval	-	108.558	-	-	108.558
BR deelgebiedvisie "De Monden"	-	-	-	20.000-	20.000-
Reserve corona	-	-	-	161.169-	161.169-
Gekoppelde reserves	-	-	-	160.930-	160.930-
Totaal bestemmingsreserves	-	13.845.735	10.000-	11.329.185-	2.506.550
Eindtotaal	1.146.453	13.845.735	110.000-	11.329.185-	3.553.003

WAT HEEFT HET GEKOST?

Onze portemonnee		Begroting 2022			Rekening 2022		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.10	Mutaties reserves	11.693	6.069	5.624	12.543	6.540	6.002
0.11	Res. van de rekening van baten en lasten	-56		-56			
0.4	Overhead	10.009	100	9.909	9.510	102	9.409
0.5	Treasury	748	929	-181	380	607	-227
0.61	OZB woningen	53	5.248	-5.194	111	5.334	-5.224
0.62	OZB niet-woningen		1.588	-1.588		1.747	-1.747
0.64	Belastingen overig	283		283	338		338
0.7	Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	153	55.007	-54.854	1	55.198	-55.196
0.8	Overige baten en lasten	814	-50	864		-18	18
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	58		58	50		50
Totaal		23.755	68.891	-45.135	22.933	69.510	-46.577

Paragrafen

Algemeen

Hierna volgen de paragrafen. Deze zijn we op basis van het BBV verplicht in de begroting en het jaarverslag op te nemen. We geven een korte beschrijving van de inhoud van deze paragrafen.

A	B	C	D	E	F	G
Lokale heffingen	Weerstandsvermogen	Kapitaalgoederen	Financiering	Bedrijfsvoering	Verbonden partijen	Grondbeleid

Algemene lijn paragrafen

De paragraaf lokale heffingen geeft een beeld van de belastingen en leges die we innen. In de paragraaf weerstandsvermogen is zichtbaar dat we reserveren om beïnvloedbare en met name ook niet beïnvloedbare risico's te beheersen en financieel af te dekken. Onze kapitaalgoederen geven een beeld van de investeringen die we als gemeente doen en de financiële verplichtingen die we daarvoor meerjarig aangaan. De paragraaf financiering geeft inzicht in onze financiële positie. Bedrijfsvoering gaat over hoe we werken om onze doelen te behalen. De paragraaf verbonden partijen geeft inzicht in de bijdragen van de gemeente Borger-Odoorn aan verbonden partijen. Tot slot hangt ons grondbeleid nauw samen met landelijke en lokale economische ontwikkelingen.

Naast de hiervoor vermelde verplichte paragrafen is in het jaarverslag 2022 een extra paragraaf opgenomen inzake de Covid-19 gevolgen.

Lokale heffingen

In deze paragraaf geven we een toelichting op de ontwikkeling van onze lokale heffingen. De werkelijke opbrengsten van de Onroerende Zaak Belasting (OZB), reinigingsheffingen, rioolheffing, toeristenbelasting en forensenbelasting worden naast de begroting gezet. Ook geven we in deze paragraaf een toelichting op de opbrengsten van de gemeentelijke leges en de kostendekkendheid hiervan.

Belastingopbrengsten

Hieronder staan onze belastingopbrengsten (Rekening 2022). Deze worden vergeleken met de bijgestelde begroting (BERAP 2022-II). In de kolom verschil zien we dat alle verschillen tussen de BERAP 2022-II en de jaarrekening 2022 voordelig zijn.

Belastingsoort	Begroting 2022	Wijzigingen	BERAP 2022-II	Rekening 2022	Vershil
Onroerende Zaak Belasting (OZB)	6.525.347	300.000	6.825.347	7.068.839	243.492
Afvalstoffenheffing	2.437.918	0	2.437.918	2.454.433	16.515
Rioolheffing	3.134.478	0	3.134.478	3.204.009	69.531
Toeristenbelasting	1.557.500	0	1.557.500	1.768.315	210.815
Forensenbelasting	152.500	0	152.500	191.677	39.177
Totaal:	13.807.743	300.000	14.107.743	14.687.273	579.530

Onroerende zaak belastingen (OZB)

Beleid OZB 2022

Voor 2022 is besloten de opbrengst van de OZB met 1,75% te verhogen. De opbrengsten bestaan uit de onderdelen eigenarenbelasting OZB woningen, eigenarenbelasting OZB niet-woningen en gebruikersbelasting niet-woningen.

Hieronder staat een specificatie van de OZB opbrengsten. In de bijgestelde begroting (BERAP 2022-II) hebben we de oorspronkelijke raming met in totaal € 300.000 verhoogd. In de jaarrekening 2022 komen we nog iets hoger uit dan begroot. Het voordeel op de gebruikersbelasting is veroorzaakt door areaaluitbreiding van de wind- en zonneparken. Voor zover het de windparken betreft is de opbrengst gestort in het Gebiedsfonds Drentse Monden en verantwoord bij taakveld 7.4 Milieubeheer.

Specificatie OZB	Begroting 2022	Wijzigingen	BERAP 2022-II	Rekening 2022	Verschil
Eigenarenbelasting woningen	4.937.772	300.000	5.237.772	5.323.210	85.438
Eigenarenbelasting niet-woningen	1.073.961		1.073.961	1.087.384	13.423
Gebruikersbelasting niet-woningen	513.614		513.614	658.245	144.631
Totaal:	6.525.347	300.000	6.825.347	7.068.839	243.492

De vermelde bedragen zijn de zuivere belastingopbrengsten. In dit overzicht is de kostenvergoeding voor de dwanginvordering ad circa € 12.700 niet meegenomen.

Reinigingsheffingen (combinatie afvalstoffenheffing en reinigingsrechten)

Beleid Reinigingsheffingen

In onze gemeente wordt de afvalstoffenheffing geheven op basis van het Diftar-systeem. De afvalstoffenheffing bestaat uit een vastrecht deel en een variabel deel. De hoogte van het variabel deel wordt bepaald door het aantal aangeboden kilo's restafval en door het aantal ledigingen van de restcontainer. Het aanleveren van zowel de PMD- als de GFT-container is gratis.

Uitgangspunt bij de afvalstoffenheffing is een 100% kostendekking. Verschillen tussen de begroting en de rekening worden verrekend met de bestemmingsreserve afval. Als de reserve onvoldoende hoog is om een nadeel te dekken komt het nadeel ten laste van de Algemene Middelen.

Tarieven 2022 voor de burger:

Bij de legesverordening 2022 zijn de volgende tarieven vastgesteld.	
Vast tarief:	€ 135,32 per aansluiting
Variabel tarief:	€ 0,20 per kilo restafval
	€ 4,00 per lediging container restafval
	€ 1,80 per opening ondergrondse container (PMD en restafval)
	Aangeleverde kilo's PMD zijn gratis
Afvalbrennpunt (ABP):	€ 0,15 per kilo grof huishoudelijk afval
	€ 0,00 Per kilo grof tuinafval
Inzamelingsfrequentie:	3 wekelijks
Aantal aansluitingen:	11.025
Betaalde poorttarieven bij Attero voor de gemeente:	
Verbrandingsbelasting:	€ 33,15 per ton
Poorttarief GRIJS:	€ 41,99 per ton
Poorttarief GROEN:	€ 40,55 per ton

Aantallen tonnages/ledigingen 2022

Afvalstromen	Tonnages			Ledigingen		
	begroting	rekening	verschil	begroting	rekening	verschil
Restafval (grijs)	1.800	2.083	283	80.000	93.364	13.364
Groenafval (GFT)	2.700	2.856	156	100.000	96.552	-3.448
Plastic, metalen drankkartons (PMD)	900	960	60	153.000	152.570	-430
Grof (huishoudelijk) afval ABP	500	442	-58	n.v.t.	n.v.t.	
Grof tuinafval ABP	2.400	1.917	-483	n.v.t.	n.v.t.	
Totalen	8.300	8.258	-42	333.000	342.486	9.486

Kostendekkendheid 2022

Totale kosten afval	Begroting	Rekening	Vershil
1. Algemene kosten afval	550.821	619.032	-68.211
2. Huis aan huis inzameling	531.459	523.725	7.734
3. Kosten ABP	412.008	332.547	79.461
4. Kosten overige afvalstromen	152.594	34.855	117.739
5. Overige indirecte kosten	791.036	783.076	7.960
Subtotaal:	2.437.918	2.293.235	144.683
6. Storting in voorziening afval	0	52.640	-52.640
Totaal kosten	2.437.918	2.345.875	92.043
Totaal opbrengsten	2.437.918	2.454.433	16.515
7. Positief saldo naar de reserve		108.558	108.558

Kostendeckingspercentage	100%	100%	0
--------------------------	------	------	---

Toelichting verschillen Begroting 2022 / Rekening 2022

In de tabel worden voordelen ten opzichte van de begroting positief weergegeven en nadelen ten opzichte van de begroting negatief weergegeven. De kostendekkendheid is berekend na toevoeging aan de reserve.

De werkelijke uitgaven afvalstoffen waren in 2022 totaal € 92.043 lager dan begroot. De opbrengsten waren € 16.515 hoger dan begroot. Totaal is er in 2022 een voordeel behaald van € 108.558, welk bedrag is toegevoegd aan de bestemmingsreserve afval.

Op begrotingsbasis is een inschatting gemaakt van de ingeleverde kilo's en ledigingen. Het effect van de eerder genomen maatregelen met betrekking tot het restafval is minder groot dan verwacht. Er zijn in 2022 meer kilo's aangeleverd en meer ledigingen restafval gedaan dan geraamd maar ten opzichte van 2021 zijn zowel de kilo's als het aantal ledigingen afgenomen. Met betrekking tot zowel GFT als PMD geldt dat de ingeleverde kilo's ten opzichte van de begroting licht zijn toegenomen terwijl het aantal ledigingen in beide gevallen iets is afgenomen. Ten opzichte van de werkelijkheid 2021 zijn zowel de kilo's als het aantal ledigingen toegenomen.

De hoeveelheid ingeleverd grof huishoudelijk afval is ten opzichte van zowel de begroting als voorgaand jaar licht afgenomen. Voor grof tuinafval geldt dat de kilo's ten opzichte van zowel de begroting als vorig jaar zijn afgenomen.

Behaalde voordelen worden gestort in de reserve en in de voorziening. De stand van de reserve is na de storting € 300.739 en die van de voorziening € 70.601.

Onderstaand worden de verschillen 2022 tussen de begroting en de rekening per onderdeel nader toegelicht.

Toelichting lasten/uitgaven afval

Algemene kosten afval

De werkelijke algemene lasten afval waren € 68.211 hoger dan begroot. De verhoging wordt o.a. veroorzaakt door de digitale afvalwijzer, de kosten van de aanslagvervaardiging en extra inhuur.

Kosten huis aan huis inzameling

De werkelijke kosten voor de huis aan huis inzameling waren € 7.734 lager dan begroot. Het voordeel is een saldering van voor- en nadelen. Voordelig zijn de lagere kapitaallasten, nadelig de hogere kosten voor inzameling rest- en GFT-afval.

Kosten Afvalbrengpunt (ABP)

Deze kosten vallen € 79.461 lager uit dan begroot. Dit voordeel wordt onder andere veroorzaakt door minder aangeleverde kilo's van grof (huishoudelijk) afval en grof tuinafval. Ook de exploitatiekosten van de vrachtauto's zijn lager dan begroot.

Kosten overige afvalstromen

Ten opzichte van de begroting zijn de kosten € 117.739 lager. Het voordeel ontstaat deels door de lagere kosten voor inzameling oud papier door scholen en verenigingen. Ook de kosten van de bladbakken zijn fors lager uitgevallen dan begroot. Daarnaast is de ontvangen bijdrage van het Afvalfonds Verpakkingen fors hoger dan begroot (afrekeningen voorgaande jaren). Het restant betreft een combinatie van diverse voor- en nadelen.

Overige indirecte kosten

De overige indirecte kosten vallen iets lager uit dan begroot, namelijk € 7.960. Dit verschil is niet nader geanalyseerd.

Reserves en voorzieningen

Het voordeel op de kosten en het voordeel op de opbrengsten wordt in overeenstemming met het beleid gestort in de reserve afval.

Het voordeel op de kapitaallasten wordt volgens de BBV-voorschriften gestort in de voorziening afval.

Toelichting baten/inkomsten afval

De werkelijke inkomsten afvalstoffen zijn per saldo € 16.515 hoger dan begroot. Dit voordeel werd vooral veroorzaakt door een hogere opbrengst op het variabele deel van de afvalstoffenheffing voor restafval.

Rioolheffing

Beleid Rioolheffing

Basis voor de raming van de lasten en baten is het meest recent vastgesteld GRP. In dit geval het GRP dat geldt vanaf het jaar 2016. De looptijd van het huidige GRP is verlengd tot 2023. In 2022 is het nieuwe GRP vastgesteld door de raad voor de periode 2023-2029.

In het huidige GRP is voor het eerste jaar (2016) rekening gehouden met een totale last van € 2.982.908. Vanwege de 100% kostendekkendheid zijn de baten van de rioolheffing op het zelfde bedrag geraamd. Voor 2016 betekende dit een gemiddeld tarief van € 235,80 per aansluiting.

Het GRP is zodanig opgezet dat gedurende de looptijd er sprake is van een jaarlijkse lastenuitzet van 0,75%. Vanwege de 100% kostendekkendheid dienen de opbrengsten van de rioolheffing in gelijke mate toe te nemen. Dit betekent derhalve een stijging van het riooltarief met 0,75% per jaar. Eventuele verschillen in de exploitatie worden gecompenseerd door een mutatie in de (egalisatie)reserve riolering.

Totale kosten riolering	Begroting	Rekening	Vershil
1. Algemene kosten	1.404.934	1.400.297	4.637
2. Overheadkosten	341.516	340.889	627
3. Kapitaallasten	951.043	722.530	228.513
4. Voordeel kapitaallasten naar voorziening	0	228.513	-228.513
5. Compensabele btw	265.087	265.088	-1
6. Geraamde dotatie voorziening	171.898	171.898	0
Totaal kosten	3.134.478	3.129.215	5.263
Totaal lasten riolering	3.134.478	3.129.215	5.263
7. Opbrengst rioolheffing woningen	2.790.102	2.870.340	80.238
8. Opbrengst rioolheffing niet woningen	344.376	333.669	-10.707
Totaal opbrengsten	3.134.478	3.204.009	69.531
9. <i>Positief resultaat naar de reserve</i>		74.794	74.794
Kostendekkingspercentage	100%	100%	0

Toelichting tabel

Algemeen

In de tabel worden voordelen ten opzichte van de begroting positief weergegeven en nadelen ten opzichte van de begroting negatief weergegeven. De kostendekkendheid is berekend na toevoeging aan de reserve.

Uit de tabel blijkt dat de totale opbrengsten rioolheffing € 3.204.009 bedragen. De totale lasten bedragen € 3.129.215. Hierbij is rekening gehouden met een voordeel op de kapitaallasten van € 228.513. Het resterend verschil tussen de baten en lasten bedraagt € 74.794. Dit voordelig verschil wordt toegevoegd aan de reserve riolering.

Nadere toelichting lasten riolering

Zowel de algemene als de overheadkosten liggen nagenoeg op het niveau van de begroting. De kapitaallasten zijn € 228.513 lager dan begroot. Dit komt deels door onderuitputting en deels doordat de werkelijke rente lager is dan begroot. Dit voordeel wordt conform BBV gestort in de voorziening riolering. De compensabele btw is conform de begroting geboekt en geeft geen verschillen.

Nadere toelichting opbrengsten rioolheffing

De totale opbrengst rioolheffing is € 69.531 hoger uitgevallen dan geraamd. Deze hogere opbrengst komt voornamelijk door een hoger ontvangen bedrag voor het variabel deel van de rioolheffing. Oorzaak hiervan is een toename van de WOZ-waardes en door wijzigingen in het woningareaal.

Zoals vermeld worden de jaarlijkse lasten van de riolering voor 100% gedekt door de rioolheffing. De rioolheffing is opgebouwd uit een vast tarief en een variabel tarief per aansluiting. Beide tarieven bedragen afgerond 50% van het totaal van de lasten.

Verloop reserve riolering 2022

Het verloop van de reserve riolering is in 2022 als volgt:

Reserve riolering 2022	Bedrag
Stand per 1-1-2022	288.490
- Toevoeging	74.794
- Onttrekking	0
Stand per 31-12-2022	363.284

De toevoegingen of onttrekkingen aan deze reserve betreffen efficiency verschillen. Het saldo kan worden ingezet voor egalisatie van de tarieven en om de 100% kostendekking conform het GRP te waarborgen.

Verloop voorziening riolering 2022

Het verloop van de voorziening riolering is in 2022 als volgt:

Voorziening riolering 2022	Bedrag
Stand per 1-1-2022	698.180
- Toevoeging (onderuitputting)	228.513
- Toevoeging (overig)	171.898
- Onttrekking	-73.197
Stand per 31-12-2022	1.025.394

Als de geraamde kapitaallasten hoger zijn dan werkelijke kapitaallasten is er sprake van onderuitputting. Het verschil wordt toegevoegd aan de voorziening. De overige toevoeging betreft de geraamde bijdrage uit het GRP. De onttrekking betreft de dekking van de uitgaven 2022 van de investeringen. Deze investeringen worden (gedeeltelijk) gedekt uit de voorziening riolering.

Toeristenbelasting

Beleid

In 2022 is bij de Kadernota 2022 besloten om tariefdifferentiatie toe te passen. Dit houdt in dat de toeristenbelasting per overnachting per soort verblijf verschilt.

- groepsaccommodaties € 0,50
- campings € 1,10
- bungalows, hotels, B&B's € 1,50

Opbrengst 2022

Net als in 2021 zijn overnachtingen in onze gemeente onverminderd populair gebleken. Er zijn in totaal opnieuw meer overnachtingen geboekt. Dit betreft vooral de vakantieparken en de groepsaccommodaties. In combinatie met de tariefdifferentiatie zijn daardoor de opbrengsten toeristenbelasting ten opzichte van de begroting fors gestegen.

Toeristenbelasting	Begroting 2022	Wijzigingen	BERAP 2022-II	Rekening 2022	Vershil
Opbrengst toeristenbelasting	1.557.500	0	1.557.500	1.768.315	210.815

Forensenbelasting

Beleid

Omdat de forensenbelasting net als de toeristenbelasting verbonden is aan recreatieve activiteiten loopt de tariefaanpassing van de forensenbelasting gelijk op met een tariefaanpassing van de toeristenbelasting. Na het invoeren van de tariefdifferentiatie in de toeristenbelasting is besloten de forensenbelasting te laten stijgen met zo'n 20%, net als de toeristenbelasting voor bungalows, hotels en B&B's.

Opbrengst

In de begroting is een opbrengst geraamd van € 152.500. De werkelijke opbrengst bedraagt € 191.677. Een meeropbrengst dus van € 39.177.

Forensenbelasting	Begroting 2022	Wijzigingen	BERAP 2022-II	Rekening 2022	Verschil
Opbrengst forensenbelasting	152.500	0	152.500	191.677	39.177

Kostendekkendheid leges

Inleiding

Jaarlijks wordt in de begroting en jaarstukken inzicht gegeven in de kostendekkendheid van de leges. De kostendekkendheid leges wordt berekend volgens regelgeving en jurisprudentie. Dit houdt onder andere in dat uitgaven voor het opstellen van beleid en uitgaven voor bezwaar- en beroepsprocedures als gevolg van regelgeving niet mogen worden meegenomen. Bij omgevingsvergunningen mogen de kosten voor handhaving, toezicht en controle met uitzondering van de eerste controle en de kosten voor milieu en sloop (uitgezonderd monumenten) eveneens niet worden meegenomen. De kostendekkendheid van de leges is per titel en hoofdstuk beoordeeld.

Toerekening overhead

De overhead wordt toegerekend volgens een systematiek op basis van totale lasten of een systematiek op basis van totale uren. Voor de toerekening van de overhead aan de tarieven voor de belastingen wordt het (standaard)stelsel gebruikt van de totale lasten. De uitkomst is een opslagpercentage van 13,51%. Omdat de leges uit de algemene legesverordening grotendeels een directe relatie hebben met de personeelslasten door de ambtelijke inzet is gekozen voor toerekening van de overhead op basis van een opslag van het uurtarief. Hiervoor zijn de totale overheadkosten gedeeld door het aantal productieve uren op de overige taakvelden. Het opslagtariaf bedraagt € 43,52. De genoemde tarieven zijn conform de begroting 2022.

Titel I

Titel I betreft de algemene dienstverlening waaronder bijvoorbeeld de burgerlijke stand, reisdocumenten, rijbewijzen vallen. Voor titel I geldt, dat de totale opbrengsten de totale kosten per titel niet mogen overschrijden. Een overschrijding (hogere opbrengst) van één of meerdere hoofdstukken in een titel is wel toegestaan voor zover dit wordt gecompenseerd door onderschrijdingen op andere hoofdstukken. In vaktaal heet dat kruissubsidiëring en dat is toegestaan.

In het algemeen valt op dat de kostendekkendheid van de leges burgerlijke stand, reisdocumenten, rijbewijzen en verstrekkingen BRP enkele procentpunten lager uitkomt dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt door hogere toegerekende loonkosten terwijl de opbrengsten lager zijn dan begroot. De hogere loonkosten worden veroorzaakt door veel externe, dus duurder, inhuur van personeel.

Nr.	TITEL I	Begroting 2022			Rekening 2022		
	Leges Algemene Dienstverlening	Totale Kosten	Totale Opbrengst	% Dekking	Totale Kosten	Totale Opbrengst	% Dekking
1	Burgerlijke Stand	50.042	27.096	54%	49.898	23.614	47%
2	Reisdocumenten, ID	123.001	77.648	63%	141.435	69.276	49%
3	Rijbewijzen	162.512	95.415	59%	177.658	78.505	44%
4	Verstrekking BRP	101.257	11.160	11%	116.271	6.612	6%
5	Bestuursstukken	5.710	750	13%	5.825	885	15%
6	Overige Publiekszaken	22.430	6.991	31%	23.977	5.964	25%
7	Leegstandswet	5.029	1.651	33%	380	163	43%
8	Kansspelen	2.319	652	28%	2.640	724	27%
9	Verkeer en vervoer	33.226	10.751	32%	33.155	8.399	25%
10	Diversen	31.316	6.080	19%	31.491	5.605	18%
11	Aansluiting en riolering	590	590	100%	6.080	6.080	100%
	Totaal	537.432	238.784	44%	588.810	205.827	35%

Titel II

Titel II betreft de dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving (omgevingsvergunning). Vanaf 2014 is er een aparte legesverordening omgevingsvergunning. Ook binnen deze legesverordening omgevingsvergunning is kruissubsidiëring toegestaan. Om kleine bouwplannen haalbaar en betaalbaar te houden is er met name sprake van kruissubsidiëring tussen de grote en kleine bouwplannen. Het loslaten van deze kruissubsidiëring leidt tot onaanvaardbaar hoge tarieven voor de kleine bouwplannen.

De opbrengsten op de bouwleges vallen fors hoger uit dan in eerste instantie begroot. Gedurende het jaar is de begrote opbrengst al met € 400.000 naar boven bijgesteld. Evenals voorgaand jaar zorgen de 10 grootste projecten (waaronder een recreatiepark en een school) voor ruim 50% van de opbrengst. De kostendekkendheid is daarmee boven de 100% uitgekomen.

Nr.	TITEL II	Begroting 2022			Rekening 2022		
	Leges Fysieke leefomgeving	Totale Kosten	Totale Opbrengst	% Dekking	Totale Kosten	Totale Opbrengst	% Dekking
1	Kosten taakveld(en)	371.560			562.645		
2	Inkomsten (excl. Heffingen)	0			0		
	Netto kosten	371.560			562.645		
4	Toe te rekenen overhead	209.201			209.201		
5	Toe te rekenen BTW	18.272			13.920		
6	Opbrengst heffingen		487.172			1.053.733	
	Totaal	599.033	487.172	81%	785.766	1.053.733	134%

Titel III

Titel III betreft de dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn. Hier is een overschrijding (opbrengst hoger dan kosten) per hoofdstuk niet toegestaan. Wat opvalt is de lagere kostendekkendheid van de marktgeden. Dit wordt veroorzaakt door een circa € 4.800 hogere toerekening van energiekosten.

Nr.	Titel III	Begroting 2022			Rekening 2022		
	Leges Europese Dienstenrichtlijn	Totale Kosten	Totale Opbrengst	% Dekking	Totale Kosten	Totale Opbrengst	% Dekking
1	Horeca	6.563	2.950	45%	7.282	3.264	45%
2	Organiseren evenementen	328	5	2%	364	6	2%
3	Prostitutiebedrijven	0	0		0	0	
	Totaal	6.891	2.955	43%	7.646	3.270	43%

Nr.	Leges	Begroting 2022			Rekening 2022		
	Verordening Lijkbezorging	Totale Kosten	Totale Opbrengst	% Dekking	Totale Kosten	Totale Opbrengst	% Dekking
1	Lijkbezorgingsrechten (incl. o'houd begr.plaats)	351.503	160.779	46%	359.291	167.428	47%
	Totaal	351.503	160.779		359.291	167.428	

Nr.	Leges Verordening Marktgeden	Begroting 2022			Rekening 2022		
		Totale Kosten	Totale Opbrengst	% Dekking	Totale Kosten	Totale Opbrengst	% Dekking
1	Marktgeden	10.583	7.782	74%	16.795	7.598	45%
	Totaal	10.583	7.782		16.795	7.598	

Weerstandsvermogen en Risicomanagement

In deze paragraaf, waarin rekening is gehouden met de in het voorjaar 2019 vastgestelde nota Reserves en Voorzieningen, wordt over 2022 een beeld geschetst van de financiële positie van de gemeente. Het is niet eenvoudig om te bepalen hoe goed of slecht een gemeente er financieel voorstaat. Of een hoge schuld nadelig is voor de financiële positie hangt er bijvoorbeeld vanaf welke bezittingen er tegenover de schulden staan, en hoe hoog de opbrengsten zijn waarmee rente en aflossing kunnen worden betaald.

Kortom de financiële positie van een gemeente is niet in één kengetal uit te drukken, maar door naar een aantal belangrijke financiële kengetallen gezamenlijk te kijken kan er wel een uitspraak worden gedaan over de financiële positie van de gemeente.

Op basis van de uitkomsten van een aantal belangrijke financiële kengetallen kan, conform de begroting 2022, het volgende worden vastgesteld:

- De weerstandsratio is uitstekend
- De schuldpositie ligt in de veilige zone
- De vermogenspositie is voldoende
- De grondexploitatie ligt in de veilige zone
- De structurele begrotingsruimte is toereikend
- De belastingcapaciteit is hoog in vergelijking met andere gemeenten

Op basis van het bovenstaande is de conclusie dat er sprake is van een gezonde financiële positie. De belastingcapaciteit is echter wel hoog in vergelijking met andere gemeenten.

Weerstandsvermogen en risico's

In deze paragraaf worden twee soorten risico's onderscheiden. Risico's die voorzienbaar zijn en risico's die niet zijn te voorzien. Voor de risico's die te voorzien en dus te beheersen zijn worden bestemmingsreserves en voorzieningen gevormd. Voor de onvoorzienbare risico's wordt gekeken naar het weerstandsvermogen. Bepaald wordt in hoeverre de gemeente in staat is de niet in de begroting geraamde risico's te kunnen opvangen. Hiervoor wordt van de niet geraamde risico's een inventarisatie gemaakt. Door het weerstandsvermogen af te zetten tegen de niet geraamde risico's kan een oordeel worden gegeven over de omvang van het weerstandsvermogen.

De gemeente past de volgende maatregelen toe om het weerstandsvermogen minimaal in stand te houden en de risico's te beperken:

- Incidentele meevallers aanwenden of reserveren voor verwachte kosten.
- Kort geld lenen in plaats van lang geld als wordt verwacht dat de rente op kapitaalmarkt (lange rente) hoger blijft dan op de geldmarkt (korte rente). Hierbij wordt wel rekening gehouden met de grenzen volgens de kasgeldlimiet.
- Geen eigen personeelskosten toerekenen aan projecten en investeringen.
- Het behoedzaam ramen van een (accres)verhoging van het gemeentefonds door in de meerjarenbegroting een lagere uitkering te ramen van 5 (accres)punten per jaar.
- Een sluitende begroting en zo mogelijk ook een sluitende meerjarenbegroting presenteren, ook in tijden van bezuinigingen.
- Het uitgangspunt hanteren om taken zo mogelijk binnen de door het Rijk beschikbaar gestelde budgetten uit te voeren.
- Het opnemen van budgetruimte in de begroting voor nieuw beleid.
- Het controleren en verbeteren van de meest kritische processen in de organisatie op basis van een controleplan.

Inventarisatie weerstandsvermogen

Onderstaand zijn in een tabel de onderdelen benoemd die tot het weerstandsvermogen mogen worden gerekend.

De omvang van het weerstandsvermogen is beïnvloed door vaststelling van de nota Reserves en Voorzieningen in 2019. Hierbij is ook rekening gehouden met het feit dat de omvang van de stille reserves alleen mogen worden betrokken voor de incidentele risico's.

In deze begroting is het weerstandsvermogen gesplitst in een structurele en een incidentele weerstandscapaciteit. Op deze manier kan de structurele weerstandscapaciteit worden vergeleken met de structurele risico's en de incidentele weerstandscapaciteit met de incidentele risico's.

Weerstandsvermogen	Begroting 1-1-2022	Rekening 31-12-2022
1. Weerstandsdeel Algemene Reserve (WAR)	11.569.396	12.215.849
2. Vrije Algemene Reserve (VAR)	2.745.483	4.194.085
3. Bufferreserve gronden	1.427.342	0
4. Onbenutte belastingcapaciteit	0	0
Totaal structurele weerstandscapaciteit	15.742.221	16.409.934
5. Stille reserves	11.000.000	10.800.000
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	11.000.000	10.800.000

Toelichting weerstandscapaciteit

Uit de tabel blijkt, dat het structurele weerstandsvermogen volgens de jaarrekening per 31-12-2022 met ruim € 660.000 is toegenomen ten opzichte van de begroting per 1-1-2022. Op aangeven van de provincie is de bufferreserve gronden (stand per 31-12-2022 € 2.099.061) niet meer in de berekening van de structurele weerstandscapaciteit opgenomen.

De incidentele weerstandscapaciteit is licht afgenomen. De stille reserves zijn reserves die aan het zicht zijn onttrokken maar nog wel een waarde kunnen vertegenwoordigen. Voorbeelden zijn activa als gebouwen of vervoermiddelen, die al volledig zijn afgeschreven maar nog wel een waarde hebben. Een ander voorbeeld is ons aandelenbezit van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). De huidige waarde hiervan is fors hoger dan de op de balans verantwoorde aankoopwaarde. Ook gronden kunnen een hogere werkelijke waarde hebben dan op de balans staat. De stille reserves worden geschat op € 10,8 miljoen. Dit betreft voor gronden € 4,8 miljoen en voor de aandelen BNG € 6 miljoen. De provincie heeft ons als toezichthouder geadviseerd het totaalbedrag van de stille reserves alleen te betrekken bij de berekening van de weerstandscapaciteit van de incidentele risico's.

Risico's

Het volgende overzicht geeft de niet geraamde risico's weer. Per onderdeel is een bedrag ingeschat voor het risico dat zich kan voordoen. Dit bedrag wordt vervolgens vermenigvuldigd met de kans dat het risico zich voordoet (zeer klein = 10%, klein = 30%, gemiddeld = 50%). Als de kans groter is dan 50% wordt hiervoor een bedrag in de begroting geraamd.

Verder is er een uitsplitsing gemaakt in een incidenteel of structureel risico. Een risico wordt als incidenteel gezien als wordt ingeschat dat het risico zich maximaal 1 x per 4 jaar kan voordoen en als structureel als het risico vaker dan 1 x per 4 jaar wordt ingeschat.

Nr.	Omschrijving	Bedrag	Kans	Incidenteel	Structureel	Risicobedrag
1	Gronden bij de gemeente	3.400.000	50%		1.700.000	1.700.000
2	Vastgoed	2.000.000	50%		1.000.000	1.000.000
3	Decentralisaties/sociaal domein	200.000	50%		100.000	100.000
4	Gemeenschappelijke Regelingen	1.125.000	50%		562.500	562.500
5	Accres Gemeentefonds	1.500.000	10%		150.000	150.000
6	Grondexploitatie grondbedrijf	240.000	30%		72.000	72.000
7	Verlofstuwmeer	100.000	50%	50.000		50.000
8	Btw-compensatiefonds	200.000	50%		100.000	100.000
9	Leningen BBZ	150.000	50%		75.000	75.000
10	Verzekeringen	200.000	30%	60.000		60.000
11	Juridische procedures	200.000	50%		100.000	100.000
12	Garantieverplichtingen	250.000	10%	25.000		25.000
13	Rente	150.000	30%	45.000		45.000
14	Bodemsanering	100.000	30%	30.000		30.000
15	Planschade	100.000	30%	30.000		30.000
16	Cybercrime	3.500.000	10%	350.000		350.000
	Totaal	13.415.000		590.000	3.859.500	4.449.500

De risico's zijn bij het samenstellen van de begroting 2023 geactualiseerd en wijken in de jaarrekening 2022 niet af.

De belangrijkste risicobedragen (> € 250.000) worden hierna toegelicht.

Gronden bij de gemeente (1)

Dit betreft de boekwaarde van de gronden die nog niet in productie zijn genomen (de Nog niet In Exploitatie Genomen Gronden (NIEGG)) en de overige gronden zoals cultuurgronden. De NIEGG zijn wel aangekocht met de bedoeling om deze te zijner tijd te ontwikkelen en in het Grondbedrijf op te nemen. Het grootste risico met betrekking tot deze gronden is dat één of meerdere plannen niet in productie kan worden genomen en dat de actuele boekwaarde moet worden verlaagd tot bijvoorbeeld de landbouwwaarde. Het bedrag waarover we risico's lopen bedraagt € 3,4 miljoen. Dit betreft o.a. het Strijkijzer en de gronden voor dagrecreatie in Borger. Het risico dat een plan niet in

productie wordt genomen en moet worden afgewaardeerd wordt gezien als gemiddeld (= 50%) waardoor voor dit onderdeel, conform vorig jaar, een bedrag van € 1.700.000 als uiteindelijk risico wordt geraamd.

Vastgoed (2)

De gemeente bezit zowel maatschappelijk als strategisch vastgoed. Dit vastgoed kan soms 'onder water' staan wanneer de boekwaarde hoger is dan de marktwaarde. Het risico bestaat dat op de boekwaarde van deze strategische gronden en panden moet worden afgeboekt als gevolg van een lagere marktwaarde. De boekwaarde van strategisch vastgoed gronden en panden bedraagt € 2 miljoen. Het risico op afwaardering is 50%, zodat het risico, conform vorig jaar, € 1 miljoen bedraagt.

Gemeenschappelijke Regelingen (4)

Met betrekking tot de Gemeenschappelijke Regelingen loopt de gemeente het risico dat hogere financiële tekorten achteraf door de deelnemende gemeenten moeten worden bijgepast. Dit risicobedrag wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van onze bijdrage aan de 7 belangrijkste Gemeenschappelijke Regelingen (VRD, GGD, RUD, Emco, Wedeka, Recreatieschap Drenthe en Publiek Vervoer).

Het risicobedrag wordt ingeschat op 25% (= € 1.125.000) van het totaalbedrag van afgerond € 4,5 miljoen dat in 2023 aan de 7 genoemde Gemeenschappelijke Regelingen als gemeentelijke bijdrage is verschuldigd. De kans dat het risico zich voordoet wordt ingeschat op 50% (= € 562.500).

Cybercrime (16)

Een nieuw onderkend risico betreft het risico van cybercrime. Dit betreft het risico dat criminelen ongeautoriseerd toegang krijgen tot de data van organisaties en systemen platleggen waardoor deze niet meer bij hun eigen gegevens kunnen. Om weer toegang tot

de eigen gegevens te krijgen wordt er vervolgens "losgeld" geëist. Ervaringscijfers leren dat de schade van een dergelijke aanval kan oplopen tot circa € 140 per inwoner. De kans dat een dergelijke aanval zich voordoet wordt ingeschat op 10% en is incidenteel van aard.

Berekening weerstandsratio

Jaarlijks wordt de ratio berekend om uitdrukking te kunnen geven hoe de gemeente er financieel voorstaat. Hierbij wordt het weerstandsvermogen afgezet tegen de risico's. In onderstaande tabel zijn de scores hiervoor aangeduid.

Uitkomst Ratio	Aanduiding
groter dan 2,0	Uitstekend
tussen 1,4 en 2,0	Ruim voldoende
tussen 1,0 en 1,4	Voldoende
tussen 0,8 en 1,0	Matig
tussen 0,6 en 0,8	Onvoldoende
lager dan 0,6	Zeer Onvoldoende

In onderstaande tabel is in het bovenste deel de uitkomst van de structurele weerstand in de eerder toegelichte ratio weergegeven en de incidentele weerstand is weergegeven in een bedrag als restant ruimte van de weerstand.

Ratioberekening	Rekening	Rekening	Rekening
Structureel en Incidenteel	2020	2021	2022
Weerstandscapaciteit structureel	14.772.650	16.047.414	16.409.934
Risico's structureel	5.647.500	4.758.500	3.859.500
Weerstandsratio structureel	2,62	3,37	4,25
Weerstandscapaciteit incidenteel	11.000.000	11.000.000	10.800.000
Risico's incidenteel	290.000	240.000	590.000
Weerstandruimte incidenteel	10.710.000	10.760.000	10.210.000

Toelichting uitkomsten weerstand structureel en incidenteel

De structurele weerstandsratio is in de Rekening 2022 ten opzichte van de ratio in de Rekening 2021 toegenomen met 0,88 tot 4,25 en kwalificeert daarmee als uitstekend. De toename is enerzijds het gevolg van een lagere inschatting van de structurele risico's, anderzijds is het structurele weerstandsvermogen met rond € 360.000 toegenomen.

Verplichte kengetallen

Om een oordeel te geven over de financiële positie van de gemeente zijn naast de berekening van het weerstandsvermogen de volgende belangrijke financiële kengetallen berekend.

Financiële kengetallen.

- De weerstandsratio;
- De schuldquote;
- De solvabiliteitsratio (vermogenspositie);
- De grondexploitatie;
- De structurele exploitatieruimte;
- De belastingcapaciteit;

Verhouding kengetallen in relatie tot de financiële positie

De provincie heeft een indeling gemaakt met een normering van deze kengetallen. Deze provinciale signaleringswaarden zijn ingedeeld in categorie A, B en C waarbij A het minst risicovol is en categorie C het meest risicovol.

Normen	A	B	C
weerstandsratio	> 1,4	1,4 - 0,8	< 0,8
netto schuldquote	< 90	90 - 130	> 130
netto schuldquote gecorrigeerd	< 90	90 - 130	> 130
solvabiliteitsratio	> 50	20 - 50	< 20
grondexploitatie	< 20	20 -35	< 35
structurele exploitatieruimte	> 0	0	< 0
belastingcapaciteit	< 95	95 -105	> 105

Onderstaand zijn de uitkomsten vermeld van de voorgeschreven kengetallen. Het kengetal grondexploitatie is op 0% gesteld omdat de berekening door de negatieve boekwaarde van het grondbedrijf (de gerealiseerde opbrengsten zijn namelijk hoger dan de nog te verwachten kosten) eveneens negatief zou uitkomen.

Jaarverslag 2022	Verloop van de kengetallen			Cat.
	Verslag 2021	Begroting 2022	Verslag 2022	
Kengetallen				
weerstandsratio	3,37	3,31	4,25	A
netto schuldquote	36%	47%	19%	A
netto schuldquote gecorrigeerd	32%	42%	15%	A
solvabiliteitsratio	39%	29%	44%	B
grondexploitatie	2%	3%	0%	A
structurele exploitatieruimte	5%	1%	9%	A
belastingcapaciteit	119%	113%	126%	C

Toelichting kengetallen

De schuldquote wordt berekend door de netto schuld te delen door het totaal van de baten.

De solvabiliteitsratio wordt berekend door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. De solvabiliteitsratio geeft aan welk deel van de bezittingen van de gemeente (activa) gefinancierd worden met eigen vermogen (de reserves).

Het kengetal van de grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. De boekwaarde van de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie worden bij elkaar opgeteld en vervolgens uitgedrukt in verhouding tot de totale gemeentelijke baten.

Het kengetal structurele exploitatieruimte geeft aan welke reële structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te kunnen dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

De belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten (ozb, afval en riolering) van een meerpersoonshuishouden in jaar T (2022) te vergelijken met het landelijk gemiddelde van jaar T-1 (2021).

Kapitaalgoederen

Algemeen

In deze paragraaf wordt het beleidskader over het onderhoud van kapitaalgoederen zoals onder andere wegen, groen, riolering en gebouwen gegeven. En daarnaast een dwarsdoorsnede van de begroting. Uitgaven voor onderhoud kapitaalgoederen komen immers op diverse beleidsvelden voor. Met het onderhoud van de kapitaalgoederen is een belangrijk deel van de begroting gemoeid. Een goed overzicht is daarom belangrijk om inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeente.

Vaststelling IBOR

In het bestuursprogramma 2018-2022 is aangegeven om een beleidsnota over onderhoud en beheer van de openbare ruimte (IBOR) op te stellen. De nota IBOR, inclusief kwaliteitsnormen en financiële consequenties, is in november 2021 door de raad vastgesteld.

Vastgoed & Geld

In 2022 was een totaal bedrag van € 227.920 beschikbaar voor het uitvoeren van extra onderhoudsprojecten voor groen en gebouwen. Ieder jaar wordt het budget verhoogd met € 25.000 (60% voor groen en 40% voor gebouwen).

De volgende bedragen waren beschikbaar in 2022:

Omschrijving	2022
Groen	€ 131.320
Gebouwen	€ 96.600
Totaal	€ 227.920

In de subparagraaf wegen worden de uitgevoerde projecten aangegeven.

In de subparagraaf groen noemen we de projecten die zijn uitgevoerd met het beschikbare middelen voor groen. Het budget voor gebouwen is ingezet voor de uitvoering van het onderhoud op grond van de opgestelde meerjarenonderhoudsprogramma's (MJOP's) voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen.

Wegen

Het wegenonderhoud is onderverdeeld in klein onderhoud en groot onderhoud. Onder klein onderhoud wordt verstaan: het aanbrengen van slijtlagen, het dichten van kleine gaten en het aanpakken van voorkomende calamiteiten. De grootschalige onderhoudsprojecten vallen onder het groot onderhoud en staan op de meerjarenplanning. Deze meerjarenplanning geeft een technisch en financieel beeld van de onderhoudsprojecten voor de komende drie jaar.

In het voorjaar van 2022 is de meerjarenplanning opnieuw vastgesteld door het college en ter informatie aangeboden aan de raad. Daarnaast is een keuze gemaakt van de uit te voeren werken in 2022. In 2022 zijn de volgende wegenprojecten opgestart:

Financiën

Project	Begroot	Werkelijk	Status 31-12-2022
Renovatie halfverharde paden	20.000	12.425	In uitvoering (1)
Zuiderdiep/Hoofdstraat (D. Mweg - Noorderstr) deelkrediet	670.000	30.042	In voorbereiding
Verbeteren trottoirs algemeen	20.000	20.176	Afgerond
Dikbroeken-oost (Dr. Mondenweg - 2e Valthermond)	218.375	0	In voorbereiding (2)
Begoniastraat (2/3e weg - Parklaan) Nieuw Buinen	278.250	17.234	In voorbereiding (2)
Parklaan (parallelweg 28 t/m 60) Nieuw Buinen	54.075	5.925	in voorbereiding (2)
fietspad langs Exloerweg (komgrens Odoorn - pp Leewal)	124.950	126.374	Afgerond
49e Laan Valthermond	79.275	796	In voorbereiding (2)
Kanaalstraat (Bosweg - Groene Dijk) Eeserveen	214.200	224.893	Afgerond (3)
Eilandenweg (Hoofdstraat - 200 m noordelijk) Buinen	46.200	44.105	Afgerond
Oostvleddersdijk Exloo	267.750	8.530	In voorbereiding (2/3)
Parklaan Nieuw Buinen (herstraten voetpaden icm groen)	39.900	0	In voorbereiding (2)
Totaal opgestarte projecten	2.032.975	490.500	

(1) Sinds enkele jaren is het niet meer toegestaan onkruid chemisch te bestrijden. Het blijkt nagenoeg ondoenlijk om de onverharde paden onkruidvrij te houden. In 2022 heeft een ambtelijke denktank uitgezocht of alternatieve verhardingen en onderhoudsmethoden voorhanden zijn. Conclusie is dat onderhoudsvriendelijke alternatieven voorhanden zijn, maar dat paden dan moeten worden omgevormd. Alle onverharde paden worden dit jaar geprioriteerd waarna een lange termijn onderhoudsvoorstel wordt besproken met de portefeuillehouder.

(2) Veel onderhoudsprojecten hebben vertraging opgelopen en schuiven door naar 2023. De gemeenteraad is hierover schriftelijk geïnformeerd op 6 december 2022.

(3) Conform beleid investeren we circa € 400.000 per jaar in plattelandswegen.

Financiering wegenonderhoud

Op basis van kengetallen is jaarlijks circa € 2.100.000 nodig voor het onderhoud van de verhardingen. In de beheerbegroting is een structureel bedrag van € 1.148.544 beschikbaar (groot en klein onderhoud samen). Voor de jaren 2018 tot en met 2023 is dit bedrag jaarlijks met € 1.000.000 verhoogd. De gemeenteraad heeft in 2021 besloten dit bedrag na 2023 structureel beschikbaar te stellen.

Bij projecten waar ook de riolering wordt verbeterd, wordt het budget van de wegaanpassing in het GRP ondergebracht. In 2022 hebben geen combinatiewerken plaatsgevonden.

Extreme prijsstijgingen

In 2022 werd de bouwsector geconfronteerd met grote prijsstijgingen als gevolg van onder andere de COVID-19 crisis en de situatie in de Oekraïne. Dit kan gevolgen kunnen hebben voor de ramingen van projecten die nu zijn doorgeschoven en nog moeten worden aanbesteed.

Speerpunt onderhoud 2022

Hoofdstraat/Zuiderdiep Nieuw-Buinen (Noorderstraat - Drentse Mondenweg)
De reconstructie behelst de vernieuwing van het totale wegprofiel (weg, voetpad, parkeerstrook en groen). Het plan is het plan technisch voorbereid in samenspraak met de aanwonenden en belanghebbenden. Op verzoek van Plaatselijk Belang

Buinerveen/Nieuw Buinen-West is besloten de uitvoering uit te stellen tot juni 2023 in verband met het dorpsfeest 200 jaar Nieuw-Buinen.

Openbare verlichting

Vervanging van de openbare verlichting vindt zo mogelijk plaats bij reconstructiewerkzaamheden aan de weg en is vastgelegd in het gemeentelijke verlichtingsplan. De financiering hiervan is geregeld in de exploitatiebegroting. Vanaf 2019 is structureel € 225.000 beschikbaar voor verbetering van de openbare verlichting. Het gaat om een kostendeekkende financiering tot 2027. De volgende projecten zijn in 2022 opgepakt.

Project	Begroot	Werkelijk	Status 31-12-2022
Zuiderdiep/Hoofdstraat (D. Mweg - Noorderstr) Buinerveen	103.200	70.796	In uitvoering (1)
Begoniastraat (2/3e weg - Parklaan) Nieuw Buinen	35.200	0	In voorbereiding (2)
Parklaan Nieuw Buinen	25.200	0	In voorbereiding (2)
Totaal opgestarte projecten	163.600	70.796	

(1) Uitvoering is gestart in 2022 en wordt in het voorjaar van 2023 afgerond.

(2) Veel onderhoudsprojecten hebben vertraging opgelopen en schuiven door naar 2023. De gemeenteraad is hierover schriftelijk geïnformeerd op 6 december 2022.

Verduurzaming openbare verlichting

In 2019 is de gemeenteraad akkoord gegaan met de verduurzaming van de openbare verlichtingsinstallatie in de komende 6 jaar. Dit betekent het ombouwen van alle energie onzuinige (niet PL) verlichting naar LED. De volgende projecten zijn in 2022 opgepakt:

Project	Per 31-12-2022
Uitfaseren TLD armaturen (293 stuks)	In uitvoering

Groen

Gemeentelijk bezit

tabel III.C.5 Gemeentelijk groen

Omschrijving	Eenheid	Aantal 2022
Bos en bosplantsoen	m2	2.763.4230
Heesters, vaste planten en hagen§	m2	90.177
Gras, gazon en bermen	m2	5.346.945
Sportvelden (25*8500)	m2	212.500
Bermsloten en schouwsloten	m1	500.812
Vijvers en natuurvriendelijke oevers	m2	189.895
Volkstuinen	m2	21.103
In gebruik gegeven grond	m2	418.950
Laanbomen	st	42.353

opmerking:

- inclusief groen op sportparken, begraafplaatsen en rond scholen

Beleid

Staan groenbeleid bestaat uit de groenbeleidsvisie 'Onze groene ruimte', een groenvisie op hoofdlijnen en de visie 'Groen moet je doen', een uitwerking van deze hoofdlijnen per groenbeleidsthema. In het beleidsstuk Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) zijn keuzes vastgesteld omtrent onderhoudsniveau en financiën. Tijdens het besluitvormingsproces is structureel geld beschikbaar gesteld voor differentiatie van het onderhoudsniveau heesters en gazon binnen de kom.

In 2022 is begonnen met de vorming van een nieuwe groenvisie, bermenbeheer beleid, bomenbeheer beleid inclusief kapverordening en invasieve soorten beheer beleid. In het derde kwartaal van 2023 zal dit een weg naar het bestuur vinden.

In 2022 is gehoor gegeven aan een petitie en is gestart met roekenbeleid met een pilot in Nieuw-Buinen. Dit beleid is zodanig opgesteld dat het toepasbaar is op andere overlastlocaties.

Beheer en onderhoud

Het dagelijks onderhoud van de openbare ruimte en het snoeien van bomen wordt grotendeels uitgevoerd door de medewerkers van BORG. Het grasmaaien binnen de bebouwde kom en een klein deel van de onkruidbeheersing wordt uitbesteed aan de sw-bedrijven Wedeka en Emco. In 2022 is het openbaar groen totaal vijf keer door daartoe opgeleide medewerkers van BORG geschouwd en is geconcludeerd dat beheer en onderhoud conform afspraak is uitgevoerd. Niet alle bomen konden volgens plan worden gesnoeid, daarvan is een deel naar 2023 overgeheveld.

Achterstallig groenonderhoud en renovatie

In 2022 zijn de laatste achterstanden in het bomenonderhoud weggewerkt waarmee ons bomenbestand geen snoeiachterstanden meer kent. In 2023 wordt een nieuw bomenbeheerplan voorgesteld en zal beschouwd worden of een deel van bomenonderhoud in de markt moet worden gezet.

De technische achterstanden in het groen (versleten groen) in alle kernen zijn in beeld gebracht en er is een maatregelenpakket samengesteld. In 2023 zal worden voorgesteld om dit in uitvoer te nemen.

Data op orde blijft aandacht vragen.

In 2022 heeft een controle plaats gevonden tussen de fysieke openbare ruimte en data. Mutaties zijn verwerkt en de data is kwalitatief aanzienlijk verbeterd. Na de koppeling met de BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie) wordt het systeem verder op orde gebracht tot 90% betrouwbaarheid. Er is geïnvesteerd in hulpprogrammatuur voor bomenbeheer en het bestrijden van de eikenprocessierups.

Financiën

De reguliere onderhoudsbudgetten voor groen waren in 2022 over het algemeen toereikend.

Voor groen zijn in 2022 diverse projecten opgestart:

Project	Krediet	Rekening	Status 31-12-2022
Natuurpark Aukje Wolf	€ 30.000	€ 2.682	Onderhanden
Dwarskade Nieuw-Buinen	€ 25.000	€ 410	Onderhanden
Begoniastraat (2/3 weg-Parklaan)	€ 90.000	€ 1.639	Onderhanden
Parklaan (parallelweg/2e fase)	€ 75.000	€ 974	Onderhanden
Natuurparkje Kanaalstraat, Buinen	€ 20.000	€ 1.900	Onderhanden
Onderhoud revitalisering bos 2022	€ 30.000	€ 14.107	Afgerond
Sportinrichtingselementen buitensport	€ 30.000	€ 30.365	Afgerond

Groen Zuiderdiep/ Hoofdstraat (deelproject)	€ 67.500	€ 0	In voorbereiding
Begraafplaats fase 2 groen	€ 115.000	€ 3.822	Onderhanden
Begraafplaats fase 2 meubilair	€ 0	€ 2.326	Onderhanden
Begraafplaats fase 2 verharding	€ 0	€ 61.646	Onderhanden
Begraafplaats fase 2 Urnentuin	€ 0	€ 0	Onderhanden
Begraafplaats fase 2 Urnenvoorzieningen	€ 0	€ 0	Onderhanden
	€ 482.500	€ 119.871	

Begraafplaatsen

Beleid

Voor de begraafplaatsen is in maart 2008 de visie begraafplaatsen Ruimte voor de laatste rustplaats vastgesteld. Dit beleid is nader uitgewerkt in een ruimtelijke Inrichtingsvisie begraafplaatsen Borger-Odoorn voor alle acht begraafplaatsen. Beide visies zijn nog actueel.

tabel III.C.6 Kengetallen

Omschrijving	Aantal 2020	Aantal 2021	Aantal 2022
Overledenen personen ingeschreven in Borger-Odoorn	278	285	323
Begraafplaatsen	8	8	8
Begrafenissen	52	56	69
Bijzettingen urnen	27	19	20

Beheer en onderhoud

Voor begraafplaatsen is het onderhoudsniveau voor groen vastgesteld op niveau A conform het CROW. Voor gebouwen op de begraafplaatsen is dit vastgesteld op conditieniveau 2 (goed niveau). Uit de schouwresultaten bleek dat het groenonderhoud veelal op afgesproken niveau was, onkruid op verharding lag in het groeiseizoen beneden niveau. Dit is vooral te wijten aan de technische staat van schelpenpaden. Op begraafplaatsen die binnen het project "Renoveren begraafplaatsen" vallen, worden hoofdstructuren schelpenpaden vervangen door elementenverharding, bij de nevenstructuren worden schelpenpaden omgevormd tot graspaden.

Project ruimen graven

In 2022 is gestart met de verdere ruimingswerkzaamheden. Op de begraafplaatsen Valthermond-Oost, Valthermond-West, 2e Exloërmond, Nieuw-Buinen 32 en Nieuw-Buinen 42 zijn inmiddels in totaal bijna 1000 graven bovengronds geruimd. In Tweede Exloërmond en Odoorn zijn daarnaast ook 130 graven ondergronds geruimd. In het najaar van 2023 wordt het project afgerond. Op de begraafplaatsen Odoorn, Valthe en Borger worden nog enkele graven bovengronds geruimd.

Project renoveren begraafplaatsen

In 2022 is budget beschikbaar gesteld voor het opknappen van de begraafplaatsen aansluitend op de ruimingswerkzaamheden. Bijvoorbeeld het groen, de bestrating, meubilair, hekwerken worden waar nodig opgeknapt of vernieuwd. De renovatiewerkzaamheden op de begraafplaatsen in Valthermond, Tweede Exloërmond en Valthe zijn inmiddels nagenoeg afgerond. In 2023 worden de begraafplaatsen in Nieuw-Buinen verder opgeknapt. Tot slot start in 2023 de voorbereiding om de huidige urnennissen op een aantal begraafplaatsen te vervangen en een nieuwe urnengraventuin te ontwikkelen in Borger.

Financiën

Het totale budget voor begraven excl. de inkomsten uit grafrechten en de vergoedingen onderhoud graven bedroeg in 2022 € 335.080. Voor inhuur derden en leveranties is een bedrag opgenomen van € 72.760.

Op de begraafplaats Nieuw-Buinen 32 zijn meer graven geruimd dan aanvankelijk is ingeschat, de projectkosten voor het ruimen van graven komen hierdoor naar verwachting iets hoger uit.

Sportvelden

Beleidskader

In 2010 is de sport en beweegnota Sport zet in beweging vastgesteld. Hierin is op hoofdlijnen aangegeven welke kant we als gemeente uit willen met voetbal. In de beleidsnotitie Leefgebied en sport uit 2014 zijn kaders aangegeven hoe de gemeente omgaat met (met name de accommodaties van) voetbal en tennis. Beide nota's zijn nog actueel maar staan op de nominatie om vernieuwd te worden.

tabel III.C.7 Kengetallen

Omschrijving	Aantal
Sportparken	10
Wedstrijdelden	16,5
Trainingsvelden	8,5

Beheer en onderhoud

In 2022 is een bestek voor alle (groot) onderhoudswerkzaamheden aan de sportvelden opgesteld en aanbesteed voor een periode van twee jaren met een mogelijkheid om drie maal met een jaar verlengen. Bouma Sport en Groen voert ook nu weer de onderhoudswerkzaamheden uit. Betere afspraken in het contract en wijzigingen in de organisatie bij Bouma hebben voor betere dienstverlening gezorgd.

De kwaliteitseis voor de sportvelden is dat zij moeten voldoen aan de KNVB-norm. De eigen dienst onderhoudt de singels en bomen op en rondom de sportvelden. De verenigingen zorgen zelf voor klein onderhoud, zoals het speelklaar maken van de velden, belijning aanbrengen, zwerfafval verwijderen, afvalbakken legen, overhangend groen terugsnoeien etc. Daarnaast wordt door een aantal verenigingen boventallige sportvelden die zij willen blijven gebruiken, zelf onderhouden. Deze boventallige velden zijn in 2014 uit het gemeentelijk onderhoud genomen. Alle sportvelden (bestek en boventallig) worden regelmatig gecontroleerd op de KNVB-norm. Een keer in de drie jaar wordt de kwaliteit bepaald door ISA-sport, waarbij de sportvelden worden beoordeeld op bodem, waterhuishouding, vlakheid en grasbestand. Hiervan wordt een kwaliteitszorgrapportage per veld opgesteld, waarin een onderhouds- en bemestingsadvies per veld wordt gegeven.

2022

Het voorjaar van 2022 was zonnig en droog, dat zette zich in de zomer voort en het werd één van de warmste zomers sinds 1901. De extreme weersomstandigheden hadden grote weerslag op de conditie van de velden. Gras verdroogde, onkruid kreeg hierdoor meer kans en plagen hadden meer gevolgen voor de toch al zwakke grasmatten. Er moesten veel herstelwerkzaamheden worden uitgevoerd om de grasmatten weer in vorm te krijgen.

Financiën

Voor het uitbesteden van de onderhoudswerkzaamheden aan de sportvelden is een budget begroot van € 135.203. In de Bestuursrapportage 2022 II is het bedrag verhoogd met € 25.000. Daarnaast is er nog een budget begroot van € 9.226 voor de kosten van bemesting e.d.

Er is een overschrijding van het budget voor onderhoud door o.a. door stijgende kosten van bemesting. Verder waren er extra kosten voor het renoveren van velden in Buinen en Tweede Exloërmond, dit vanwege droogte. De besteksvoorbereiding voor de nieuwe aanbesteding heeft in geringe mate bijgedragen aan de budgetoverschrijding.

Speeltuinen

Beleidskader

De nota speelruimtebeleid Ruimte voor jou is nog steeds actueel. In deze nota zijn de hoofdlijnen bepaald voor het spelen en ontmoeten. Om uitvoering te kunnen geven aan de nota is het uitvoeringsplan Ruimte voor jou 2010-2017 opgesteld en vastgesteld in 2010. De nota's staan op de nominatie om te worden geactualiseerd.

tabel III.C.8 Kengetallen

Omschrijving	Aantal 2022
Speeltoestellen	354 incl. zwembaden
Locaties, beheer verenigingen	41 excl. zwembaden
Locaties, beheer gemeente	15 excl. zwembaden

Beheer en onderhoud

Nieuwe en bestaande buitenruimtes moeten voldoen aan het Warenwetbesluit Attractie en Speeltoestellen (WAS). Beheer en onderhoud wordt zoveel mogelijk door bewoners op eigen kracht uitgevoerd. Vanaf 2021 maakt men gebruik van een nieuw beheersysteem om de logboekregistraties in bij te houden. Daarnaast worden alle toestellen twee keer per jaar door een externe inspecteur beoordeeld. Het algehele beeld is dat de speeltuinen veilig zijn en er geen acuut gevaarlijke situaties aanwezig zijn. In 2022 waren 30 speeltuinverenigingen actief en is er besloten dat er in één nieuwe speeltuin komt in Buinerveen (Zuidonder).

Onderhoud en renovatie

Bij speeltuinen is in beperkte mate achterstallig onderhoud geconstateerd. Dit leidt niet tot gevaarlijke situaties, maar behoeft wel de aandacht. Renovatie van toestellen en speeltuinvernieuwing wordt door de beheerders in overleg met de gemeente uitgevoerd. De gemeente stelt voor de vervanging van toestellen 75% subsidie beschikbaar. In diverse speeltuinen lopen nog initiatieven om de speeltuin (deels) te vernieuwen.

Financiën

Het totale budget voor speeltuinen bedraagt € 68.722. Dit budget is op dit moment voldoende om de toestellen goed te onderhouden en veiligheid te garanderen. Er moeten de komende jaren veel toestellen vervangen worden gezien de leeftijd. Vooral nog is het onduidelijk of deze vervangingspiek is op te vangen binnen de huidige budgetten. Er was vanuit het uitvoeringsplan jaarlijks € 20.000 beschikbaar gesteld voor nieuwe initiatieven. Dit budget is er vanaf 2016 niet meer. Dit betekent dat er geen financiële ruimte is voor nieuwe speellocaties behalve in uitbreidingsplannen. Daarvoor is budget in de exploitatieopzet meegenomen.

Voor de realisatie van de nieuwe speeltuin in Buinerveen zijn de kosten door de initiatiefnemers bijeen gebracht. Door de gemeente is een eenmalig bijdrage van € 10.000 betaald. Dekking kon plaatsvinden binnen de reguliere budgetten.

Voor het onderhoud van nieuwe speellocaties is geen structureel budget gereserveerd.

Riolering

Beleidskader

Goede riolering, voor de inzameling en het transport van (afval)water, is nodig voor de bescherming van de volksgezondheid, het milieu en het beperken van wateroverlast. In het Gemeentelijke RioleringsPlan (GRP) staat hoe de gemeente met deze zorgplichten omgaat.

Het GRP 2023-2029 is eind 2022 vastgesteld door de raad.

Functiegericht beheer

In 2020 is de omschakeling naar het functiegericht beheer opgestart.

Bij functiegericht beheer wordt naar de functie van de riolering gekeken en naar de gevolgen van het falen van de riolering. Afhankelijk van de classificatie van de functie van de riolering worden er constructieve eisen gesteld aan de riolering. Als de vervangingseisen grotendeels lager worden dan zal de levensduur van de riolering toenemen. Per 2022 is het functiegericht beheer volledig geïmplementeerd.

Onderhoudsniveau

Riolering wordt 30 jaar na aanleg voor het eerst middels een video-inspectie geïnspecteerd. Vervolgens wordt de inspectie om de 10 jaar herhaald. De inspecties worden gecombineerd met het reinigen van de riolering. Op basis van de inspectie wordt het onderhouds- en vervangingsprogramma opgezet.

Het klein onderhoud bestaat uit het oplossen van doorstekende inlaten, het frezen van ingegroeide wortels en het repareren van kleine scheuren en lekken. Het groot onderhoud bestaat uit vervangingswerkzaamheden of relining van bestaande leidingen. Deze projecten vindt u terug op de meerjarenplanning REAL. Op deze lijst zijn de projecten met ramingen voor de komende drie jaar opgenomen. Bij rioolvervanging gaat de voorkeur uit naar een gecombineerde aanpak met de bovengrondse inrichting.

Beheer en onderhoud

Kolken reiniging en onderhoud gemalen wordt door BORG uitgevoerd. Kleine riool reparaties en vervanging worden door BORG uitgevoerd. De grotere onderhouds- en vervangingswerkzaamheden worden door derden uitgevoerd. Reiniging en inspectie van riolering vindt plaats door derden via een meerjarig onderhoudscontract.

Klimaatadaptatie

Het deel van klimaatadaptatie dat vanuit de zorgplichten bij de taken voor riolering en water hoort, is meegenomen in het GRP. Het vakgebied riolering en water is nauw betrokken bij het onderdeel wateroverlast.

Drinkwater

Vanuit discipline Riolering zijn we extra alert op lekkende riolen in drinkwatergebieden. De riolen in deze gebieden inspecteren we vaker en we grijpen sneller in.

In onderstaande tabel zijn verschillende eenheden die betrekking hebben op riolering opgenomen.

Omschrijving	Eenheid	Aantal
Vrijverval riolering	km	288
Drukriool (vrijvervalleidingen)	km	23
Persriolering	km	110
Rioolgemalen	st	48
Minigemalen (buitengebied)	st	371
Bergbezinkbassin	st	1
Overstorten gemengde stelsel	st	44

Huisaansluitingen (cf. rioolheffing)	st	12.770
Straatkolken	st	11.125
Iba's	st	92
Infiltratievoorzieningen	st	700

Financiën

Het onderhoud en de vervanging van het riool, inclusief afkoppelen, is kostendekkend gemaakt via het GRP. De financiële paragraaf die bij het GRP hoort, gaat uit van een jaarlijkse stijging van de rioolheffing van 0,75%.

In 2022 zijn de volgende projecten opgestart voor riool:

Project	Begroot	Werkelijk	Status 31-12-2022
Afkoppelen Brinkstraat/Gang/Bloem/Slieten	83.530	119.395	Afgerond
Kanaal Buinen-Schoonoord	365.000	0	Ontwerpfase
Molenweg (biobased woningen) Exloo	80.000	53.654	Afgerond
Haarakkersweg Exloo	50.000	0	Ontwerpfase
Noordes-Veldakkers Borger	60.000	0	In uitvoering
Relining Valthe - Klijndijk	346.250	0	Besteksfase
Hoofdstraat 10 Exloo - school Odoorn	21.250	0	In uitvoering
Zuiderdiep/Hoofdstraat afkoppelen Buinerveen	80.000	0	Besteksfase

Veel onderhoudsprojecten hebben vertraging opgelopen en schuiven door naar 2023. De gemeenteraad is hierover schriftelijk geïnformeerd op 6 december 2022.

Reserves en voorzieningen riolering

Voor de opvang van pieken in het toekomstig onderhoud wordt een voorziening opgebouwd. De stortingen hierin zijn opgenomen in het GRP. De stand van de voorziening per 31-12-2022 bedraagt € 1.025.394. Hiervan is € 214.660 geormerkt voor lopende investeringen.

In de loop van de jaren is ook een reserve opgebouwd. Deze wordt volledig gevoed door efficiëncy voordelen en door hogere baten. De stand van de reserve per 31-12-2022 bedraagt € 363.284.

Gebouwen

Tabel 12. Kengetallen gebouwen

Kern	Aantal eind 2022
Gemeentelijk vastgoed	5
Maatschappelijk vastgoed	4
Binnensport	6
Buitensport	9
Zwembaden	0
Onderwijs	3
Strategisch vastgoed	8
Diversen	10
Totaal aantal objecten	45

Beleidskader

In 2022 zijn keuzes gemaakt ten aanzien van het planmatig onderhoud. Het budget was ontoereikend om alles uit te voeren en al het gemeentelijk kern vastgoed naar onderhoudsniveau 3 te brengen. De samenwerking met Emmen ten aanzien van de uitvoering van het onderhoud is verder uitgebouwd. De gemeente Emmen heeft mede geadviseerd in de keuzes van het planmatig onderhoud. De veiligheid, bedrijfsvoering en technische levensduur zijn leidend geweest bij het maken van deze keuzes.

In 2023 zal deze samenwerking verder geprofessionaliseerd en geformaliseerd worden. De budgetten in 2022 voor correctief en preventief onderhoud zijn gebaseerd op de uitgaven van de afgelopen jaren. De afgelopen jaren is er onvoldoende onderhoud gepleegd aan het gemeentelijk vastgoed waardoor er een achterstand is.

Onderhoudsniveau

Mede door de grote vraag en hoge inflatie zijn de bouwkosten ook het afgelopen jaar flink gestegen. Het beschikbare budget was ontoereikend om alle gebouwen op het minimale niveau 3 te onderhouden. In de begroting 2023 is het budget hiervoor met 15% verhoogd.

Gevolg is onder andere dat het correctief onderhoud hoog is. De kosten voor planmatig onderhoud zullen uiteindelijk ook hoger uitvallen om de inhaalslag die nodig is te kunnen maken.

Financiën

Voor het onderhoud van vastgoed was in het jaar 2022 € 656.000 beschikbaar. Voor tekeningenbeheer is een bedrag van € 40.000 gereserveerd wat is meegenomen naar 2023.

Water

5.1 Bruggen

Beheer en onderhoud

De gemeentelijke bruggen worden jaarlijks visueel geïnspecteerd, waarna een schilder- en herstelprogramma wordt opgesteld. Voor onderhoud en vervanging van brugdelen is het budget structureel verhoogd naar € 70.539.

Dit jaar zijn enkele brugdekken en leuningenvervangen en is gestart met de voorbereidingen van reparatie van de Eeserbrug in Borger.

Onderzoek bruggen en meerjarenfinanciering

Na de constatering van betonrot bij de Eeserbrug enkele jaren geleden is besloten een uitgebreid constructief onderzoek op te zetten voor alle bruggen. De 0-meting van de 59 bruggen is in 2021 afgerond. De bruggen verkeren in redelijke tot matige staat. Het noodzakelijke vervolgonderzoek voor 8 bruggen is 2022 afgerond. Wat rest is de opstelling van een meerjarenfinanciering en een meerjarenuitvoeringsprogramma. Vanwege de extreme prijsstijgingen in de bouwsector (25-35% bij bruggen! in 2022) hebben wij de opstelling van een meerjarenbeheerplan met financiële paragraaf uitgesteld naar 2023.

Duikers en watergangen

Beheer en onderhoud

Het onderhoud aan watergangen en duikers wordt uitgevoerd door BORG.

Beleid

De watergangen worden onderverdeeld in bermsloten en schouwsloten. Op de belangrijkste waterafvoerende sloten heeft het waterschap een schouwplicht opgelegd. Jaarlijks, voor 15 november, dienen deze watergangen te zijn onderhouden.

Financiën

De kosten voor het onderhoud aan watergangen en duikers worden gedekt vanuit GRP.

Financiering

Algemeen

Bij de financiering van de gemeentelijke activiteiten en investeringen wordt uitgegaan van integrale financiering. Dat wil zeggen dat voortdurend wordt gekeken naar de totale financieringsbehoefte van de gemeente. De financiering met externe financieringsmiddelen wordt zoveel mogelijk beperkt door vooral de beschikbare interne financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen) te gebruiken om het renteresultaat optimaal te maken. Bij de huidige verwachtingen over de renteontwikkeling wordt ook met kort geld gefinancierd, omdat de rente hiervan nog steeds uitzonderlijk laag is. Financiering voor een periode van langer dan een jaar wordt alleen aangetrokken voor de uitoefening van de publieke taak. De termijn wordt daarbij bepaald door te kijken naar de aard van de te financieren investeringen, de resterende looptijd van de bestaande leningen en de te betalen rentepercentages bij de verschillende looptijden van de leningen.

De investeringen in vaste activa en de beschikbare financieringsmiddelen op lange termijn staan in het volgende overzicht.

Financieringspositie	saldo per 01-01-2022	mutaties in 2022	saldo per 31-12-2022
Vaste activa	62.538.927	2.476.934	65.015.861
Totaal vaste activa	62.538.927	2.476.934	65.015.861
Reserves	31.197.522	6.763.725	37.961.247
Voorzieningen	3.103.957	3.529.140	6.633.097
Langlopende leningen o/g	30.117.455	4.195.189-	25.922.266
Totaal vaste passiva	64.418.934	6.097.676	70.516.610
Financieringspositie	1.880.007	3.620.742	5.500.749

De financieringspositie is in 2022 toegenomen met een bedrag van € 3.620.742.
Dit resulteert in een financieringsoverschot van € 5.500.749 per 31 december 2022.

Financieringspositie (overschot) 01 januari 2022 **€ 1.880.007**

De financieringspositie in het verslagjaar is gedaald door:

- Een toename van de vaste activa met een bedrag van € - 2.476.934
- Een afname van de langlopende leningen met een bedrag van € - 4.195.189

De financieringspositie in het verslagjaar is gestegen door:

- Een toename van de reserves met een bedrag van (incl. resultaat) € 6.763.725
- Een toename van de voorzieningen met een bedrag van € 3.529.140

Financieringspositie (overschot) 31 december 2022 **€ 5.500.749**

In het volgende overzicht wordt het verloop van de financieringspositie nader weergegeven.

Omschrijving	Besteding middelen	Herkomst middelen
Immateriële vaste activa, netto investeringen	409.388	
Immateriële vaste activa, afschrijvingen		-
Materiële vaste activa, netto investeringen	3.906.198	
Materiële vaste activa, afschrijvingen		2.658.747
Financiële vaste activa, netto investeringen	885.905	
Financiële vaste activa, aflossingen		65.810
Mutatie vaste activa	5.201.492	2.724.558
Algemene reserve, toename		1.146.453
Algemene reserve, afname	100.000	
Bestemmingsreserves, toename		11.396.358
Bestemmingsreserves, afname	8.889.808	
Rekeningresultaat 2022		3.210.722
Mutatie eigen vermogen	8.989.808	15.753.533
Voorzieningen, toename		4.003.178
Voorzieningen, afname	474.038	
Waarborgsommen o/g, opname		258
Langlopende geldleningen o/g, aflossingen	4.195.447	
Mutatie vreemd vermogen	4.669.485	4.003.437
Totaal	18.860.785	22.481.527
Saldo: besteding minus herkomst	3.620.742	

Renterisico

Renterisico korte schuld

Een belangrijk uitgangspunt van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) is het vermijden van grote schommelingen in de rentelasten van openbare lichamen. Schommelingen in de rente van kortlopende schulden hebben een directe invloed op de rentelasten. Met de kasgeldlimiet stelt de wet een grens aan de financiering met kortlopende geldleningen. De kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal en bedraagt voor 2022 afgerond € 6,1 miljoen.

Het financieringsoverschot van de vaste activa eind 2022 bedraagt zoals eerder genoemd € 5.661.546.

Renterisico vast schuld / Renterisiconorm

Het renterisico op de vaste schuld gaat over het renterisico dat wordt gelopen over geldleningen die zijn afgesloten voor een looptijd van minimaal een jaar of langer. Dit rente risico moet voldoen aan de renterisiconorm die hiervoor wettelijk is voorgeschreven.

Deze renterisiconorm houdt in dat niet meer dan 20% van het begrotingstotaal voor herfinanciering en/of een renteherziening in aanmerking mag komen. Voor onze gemeente betekent dit voor het jaar 2022 een bedrag van € 15.151.535. Dit is namelijk 20% van het begrotingstotaal van de begroting 2022 van € 75.757.674.

Schematisch kan onze ruimte onder de risiconorm als volgt worden berekend:

Berekening Renterisiconorm vaste schuld	Bedrag
Renterisico op onze vaste schuld	
1. Netto renteherziening op vaste schuld	0
2. Betaalde aflossingen	4.195.189
3. Renterisico op onze vaste schuld (1+2)	4.195.189
Renterisiconorm	
4a. Begrotingstotaal 2022	75.757.674
4b. Het hiervoor vastgesteld percentage	20%
4. Renterisiconorm (4a * 4b)	15.151.535
Toets Renterisiconorm	
5a Ruimte onder renterisiconorm (4-3)	10.956.346

Uit de tabel blijkt, dat in 2022 geen sprake is van een overschrijding van de renterisiconorm.

Geconcludeerd kan worden dat er voldoende ruimte in 2022 aanwezig is om binnen de renterisiconorm de investeringen te kunnen financieren met langlopende leningen.

Bedrijfsvoering

Deze paragraaf beschrijft hoe we invulling geven aan de bedrijfsvoering van onze organisatie. Een goede bedrijfsvoering is een basisvoorwaarde om de organisatiedoelstellingen te behalen. In de thema's is beschreven 'Wat we willen bereiken' en 'Wat we daarvoor gaan doen'. In deze paragraaf geven wij aan 'Hoe' we de dingen doen, vanuit welke filosofie we dat doen en welke instrumenten wij hiervoor inzetten.

Beleidsvoornemens bedrijfsvoering

- Volgend uit de Toekomstvisie/Omgevingsvisie die ontwikkeld worden, onderzoeken wij wat er nodig is om onze organisatie daar verder op aan te passen.
- Het Koersdocument Organisatieontwikkeling 'Naar een Open Huis op een stevig fundament' blijft voor ons richtinggevend.
- Daarnaast geven wij de organisatieontwikkeling verder vorm vanuit de visie in "de Swingende tent".
- Zowel vanwege 'corona' als vanuit de visie in het Koersdocument (Open Huis) blijft de aanpak van onze huisvesting een speerpunt.
- We willen het 'ontmoeten' versterken, zowel binnen onze organisatie (medewerkers, managers, bestuur) als met inwoners.
- We geven nog verder invulling aan het rapport 'Kiezen voor de toekomst.'

Personeel

- Diverse ontwikkelingen blijven een stevig beroep doen op de flexibiliteit van onze medewerkers.
- Het is waarschijnlijk dat corona ook in 2022 nog invloed heeft op de manier waarop wij ons werk doen. Hybride werken blijft de meest geëigende werkwijze: thuiswerken waar het kan en elkaar ontmoeten en samenwerken op kantoor waar dat nodig/wenselijk is.
- Medewerkers maken gebruik van de BOCE-academie.
- De arbeidsmarkt is complex; er is veel schaarste. We moeten daarom veel extra inzet plegen op het aantrekken van goede medewerkers.

Informatievoorziening

- De digitale agenda 2024 is voor ons de leidraad voor onze uitvoeringsagenda.
- Om de kwaliteit van onze digitale dienstverlening te verbeteren gaan we er voor zorgen dat onze gegevens juist en actueel zijn.
- De informatievoorziening voldoet aan actuele eisen op het gebied van informatieveiligheid en privacy.
- We werken samen met onze BOCE partners en richten ons op innovatie.

Organisatieontwikkeling

Missie:

Onze missie is "Samen Ontspannen Durven"

- Wij zijn Cittaslow;
- Wij zijn voor onze inwoners, ondernemers en organisaties een betrouwbare overheid;
- Wij zijn een flexibele organisatie die zich aanpast bij de veranderende eisen van de Participatiesamenleving;
- Wij staan voor Samen Ontspannen Durven!

Wij werken vanuit een informele organisatie met korte lijnen, waardoor we een grote slagkracht hebben. Er is ruimte om te experimenteren en een grote mate van eigen verantwoordelijkheid. Onze missie Samen Ontspannen Durven is de basis van wie we zijn en wat we doen. De drie woorden hebben elk een eigen betekenis, maar versterken elkaar in de verbinding:

- **Samen:** *we klaren de klus met elkaar en met onze inwoners, voelen ons onderdeel van het geheel en werken samen aan gemeenschappelijke doelen.*

- **Ontspannen:** *we werken in een ontspannen en prettige sfeer met een fit lichaam en een opgeruimde geest.*

- **Durven:** *we weten wat we kunnen en nodig hebben in ons werk en durven daarvoor te staan, ook in relatie tot de dienstverlening aan onze inwoners.*

Visie

We zijn een betrouwbare partner in onze veranderende rol in de samenleving.

Betrouwbare overheid

- We zijn open, professioneel, consequent en bereikbaar, en komen onze afspraken na.
- Wij ondersteunen het bestuur bij het ontwikkelen en realiseren van haar visie.
- Wij staan voor een onafhankelijk, integer advies en een professionele uitvoering.

Veranderende rol overheid

- We zijn in dialoog met onze inwoners, ondernemers en organisaties en staan open voor ideeën en suggesties en stemmen onze dienstverlening af op de vraag uit de samenleving.
- Wij willen gezien worden als onderdeel van een netwerk van actoren. Wij treden verbindend op, faciliteren het proces en kunnen de uitvoering waar mogelijk overlaten aan partners.

Kernwaarde

- Wij hanteren de Cittaslow-principes, de menselijke maat, sociale cohesie, ambachtelijkheid, kleinschaligheid en verstandig gebruik van technologie, als leidraad.

Organisatie-ontwikkeling: Koersdocument en Swingende Tent

Het Koersdocument uit 2019 blijft het fundament onder onze organisatie-ontwikkeling.

Dat wordt verder ingekleurd door de visie en de 5 actielijnen vanuit de 'Swingende Tent':

- de klant centraal: we werken vanuit 'de bedoeling';
- we hebben werkgeluk als een vertrekpunt, dat straalt weer uit naar de kwaliteit; van het werk en naar de klant;
- we gaan nadrukkelijk(er) inzetten op opgavegericht en integraal werken en op zelforganisatie;
- we versterken ons strategisch vermogen (zie ook hieronder bij KvdT);
- we zoeken samenwerking met anderen om kwetsbaarheid te verminderen.

Nadat in 2020 de focus is gelegd op 'basis op orde' en in 2021 op 'integraal werken' heeft in 2022 o.a. het werkgeluk centraal gestaan in de organisatie-ontwikkeling.

Werkgelukkige medewerkers zijn productiever, gemotiveerder en verzuimen minder. Er is een eerste werkgelukscan gehouden, waaruit blijkt dat de medewerkers in Borger-Odoorn in het algemeen best (werk)gelukkig zijn. In maart 2023 zal een vervolgscaan plaatsvinden, waaruit onder andere moet blijken of gerichte acties uit 2022 resultaat hebben gehad.

In 2022 is het nieuwe intranet (iBO) van start gegaan. Hiermee is meer interactie mogelijk en kunnen medewerkers elkaar én elkaars kwaliteiten beter vinden. Dit is een mooi hulpmiddel richting het integraal werken.

We hebben in 2022 fase 1 van onze stappen in het traject richting Zelforganisatie afgerond. Nagenoeg alle teams hebben onder begeleiding van een extern bureau de eerste stappen gezet en teamafspraken gemaakt.

Kiezen voor de Toekomst

Vanuit de aanbevelingen in het rapport 'Kiezen voor de Toekomst' hebben we in 2022 onder andere gewerkt aan het versterken van ons strategisch vermogen. We hebben een afdeling Programma's en Projecten (P&P) ingericht en daarin, naast de vaste programmamanagers ook enkele vaste projectleiders aangenomen. Ook de Bestuursadviseur is binnen de afdeling P&P geplaatst, waardoor een 'strategische kruisbestuiving' op de belangrijkste inhoudelijke thema's plaatsvindt. Het portfoliomanagement heeft verder vorm gekregen. Op complexe thema's (bijv. Duurzaamheid) is meer beleidscapaciteit ingezet of zijn we de samenwerking aangegaan met een buurgemeente (bijv. Strategisch adviseur Wonen).

Om onze ontwikkelkracht, innovatie en slagkracht een nieuwe impuls te geven en tevens iets 'lucht' in de organisatie te brengen qua capaciteit, is in 2022 een nieuwe lichte van 4 trainees gestart. De ervaringen met trainees is voor het grootste deel positief: ze brengen een frisse blik en 'verse' kennis. Ook zijn enkele trainees in dienst van Borger-Odoorn gebleven na afloop van hun traineeship. Dat maakt van het traineeship ook een effectieve manier om jongeren te werven en te behouden voor onze organisatie.

Huisvesting en ontmoeting

In oktober 2022 is het Huisvestingsplan aangeboden aan de raad. Naast vernieuwing van de raadzaal en verduurzaming van het gebouw, ligt de nadruk in dat plan op een activiteitengerichte huisvesting. Oftewel: bepaalde werkzaamheden passen het beste in bepaalde ruimtes. Omdat hybride werken de norm is (geworden), houden we er rekening mee dat medewerkers regelmatig thuiswerken. Belangrijk is daarom dat het kantoor vooral de broodnodige ontmoetingen faciliteert en stimuleert. Zowel om gezamenlijk aan de vele opgaven te kunnen werken als om de onderlinge verbinding te stimuleren. Daarnaast wordt door verschillende partijen (waaronder de raad) nagedacht hoe het gemeentehuis meer een Huis van de Gemeenschap wordt.

Arbeidsmarkt

De schaarste op de arbeidsmarkt wordt ook in Borger-Odoorn steeds meer voelbaar. We zetten diverse oplossingen in om zo veel mogelijk de goede medewerkers aan ons te binden. Dat varieert van het aantrekken van trainees, het samenwerken in BOCE-verband tot het (nog) verder professionaliseren van onze arbeidsmarktbenadering. We hebben tijdelijk een recruiter ingehuurd, die zich geheel kan wijden aan de werving & selectie van nieuwe medewerkers. Inmiddels is duidelijk dat dit goede resultaten oplevert. Daarom gaan we dit in de loop van 2023 omzetten in een structurele functie.

Een positief signaal is dat we nog steeds af en toe benaderd worden met de vraag of Borger-Odoorn een vacature vrij heeft. Voor een deel van de arbeidsmarkt zijn we dus nog steeds een aantrekkelijke optie.

Personeel

Wij willen kwalitatief goed toegerust personeel, een goede werkomgeving, goed werkgeverschap en een prettige werksfeer. Dit gold altijd al, maar des te meer nu diverse ontwikkelingen een stevig beroep blijven doen op de flexibiliteit en inzet van veel van onze medewerkers. Corona speelde daarbij begin 2022 nog een rol, maar ook een complexe opgave als de opvang van Oekraïense en andere vluchtelingen heeft een groot beroep op (de wendbaarheid van) onze organisatie en een deel van onze medewerkers gedaan.

Door corona is de manier waarop we ons werk uitvoeren ingrijpend veranderd. Waar de aard van de werkzaamheden het toestond, hebben wij medewerkers de mogelijkheid en de faciliteiten geboden om thuis of op locatie te werken.

Daarmee konden zij zelf kiezen waar ze het meest effectief hun werk doen. Uit enquêtes is gebleken dat de geboden faciliteiten hoog worden gewaardeerd.

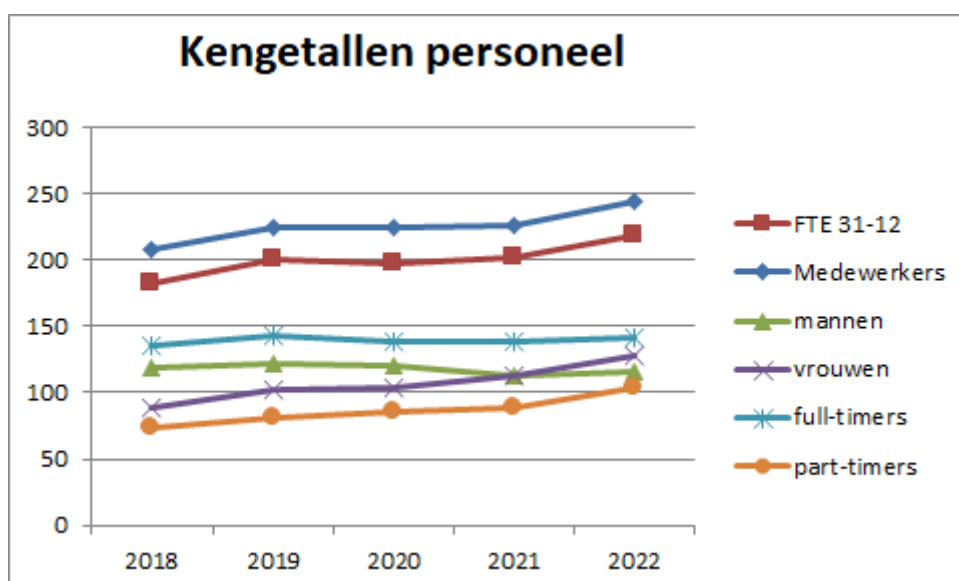
Steeds duidelijker wordt daarbij wel, dat er naast voordelen ook nadelen worden ervaren aan de nieuwe hybride manier van werken. Deze nadelen hebben vooral te maken met (het minder worden van) de verbinding met collega's en met de gemeente als geheel. Initiatieven om die verbinding te stimuleren moeten bewuster worden genomen.

Opleiding, vorming en training

Ons opleidingsbudget bedraagt ongeveer 2% van de totale loonsom. Samen met onze BOCE partners hebben we de zogenaamde BOCE-academie opgericht. Dit is de verzamelnaam voor initiatieven gericht op leren en ontwikkelen binnen de gemeentelijke organisaties Borger-Odoorn, Coevorden en Emmen. Een aanbod aan scholing en bijeenkomsten helpt medewerkers zich te ontwikkelen en persoonlijk leiderschap te tonen. Op die manier kunnen zij een betekenisvolle bijdrage leveren aan de veranderende samenleving. Omdat fysieke trainingsbijeenkomsten in het grootste deel van 2020 en 2021 niet mogelijk waren, is het aandeel digitale trainingen en opleidingen fors toegenomen. Gebleken is dat dit ook ná de coronaperiode voldoet aan een behoefte. Het aanbod zal in de toekomst dus gevarieerd zijn, waarbij online en fysieke opleidingen elkaar afwisselen.

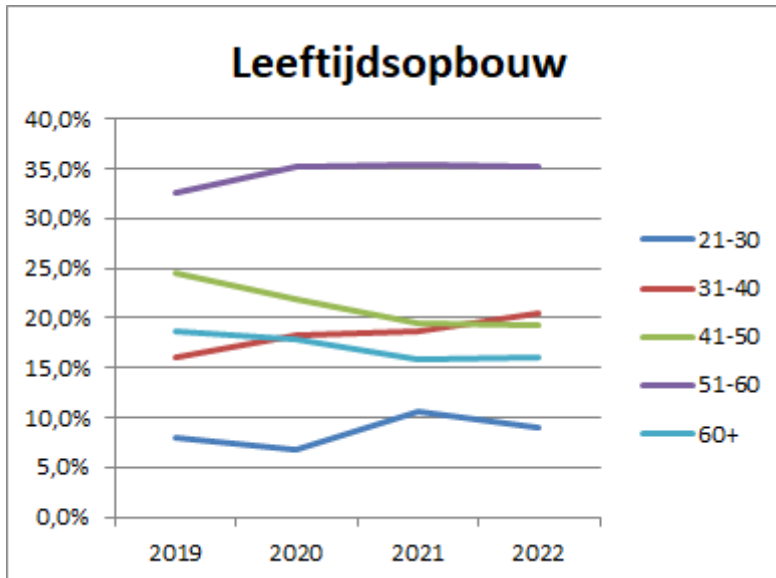
Personeelsontwikkelingen in beeld

Hieronder enkele grafieken waarbij we de ontwikkelingen ten aanzien van onze vaste formatie in beeld brengen:

Na jarenlange afname van de vaste formatie zien we vanaf 2018 weer een toename van ons personeelsbestand. In de beginperiode was dit vooral het gevolg van het structureel

op orde brengen van de formatie in het sociaal domein. In 2020 en 2021 leidde de uitwerking van het plan "Kiezen voor de Toekomst" tot een formatietoename. In 2022 hebben we onder andere uitbreiding gehad bij Openbare orde en veiligheid en hebben we zelf programmamanagers en projectleiders in dienst genomen. Verder zien we voor het eerst dat het aantal vrouwen dat in dienst is van de gemeente hoger is dan het aantal mannen. Ook het aantal parttimers is gestegen.

In bovenstaand grafiek valt op dat er een duidelijke verjonging zichtbaar is. Dit is onder ander het gevolg van het ingezette trainee programma en het invullen van een aantal vacatures door relatief jonge mensen.

Hoewel het verzuimpercentage in 2020 en 2021 lager lag dan in de jaren daarvoor, is het verzuim in 2022 weer gestegen. Daarom blijft het voorkomen van verzuim en het terugdringen van bestaand verzuim ook onder de gegeven omstandigheden een speerpunt. Het borgen van de onderlinge verbinding binnen onze organisatie komt daar als belangrijk speerpunt bij.

Beleidsindicatoren

In onderstaand overzicht zijn de beleidsindicatoren die betrekking hebben op personele ontwikkelingen weergegeven.

Beleidsindicatoren	Begroot 2022	Rekening 2022
FTE 31-12	209,04	210,04
Formatie per 1.000 inwoners	8,12	8,19
Bezetting per 1.000 inwoners	7,19	7,26
Apparaatskosten per inwoner	749,70	818,44
Externe inhuur in percentage loonsom	1,90	13,49

Met name de apparaatskosten per inwoner en de externe inhuur uitgedrukt in een percentage van de totale loonsom vielen hoger uit dan in de begroting 2022 vanuit is gegaan. Dit komt doordat er in 2022 veel meer is uitgegeven aan externe inhuur dan begroot. Dit heeft verschillende oorzaken:

1. Voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen en andere ontheemden heeft de projectorganisatie veel werkzaamheden verricht. Dit had tot gevolg dat er veel externe inhuur heeft plaatsgevonden. De kosten voor de inhuur zijn gedekt uit de middelen die we van het Rijk voor de uitvoering hebben ontvangen. Deze middelen waren nog niet opgenomen in de begroting 2022.
2. Er was een hoger ziekteverzuim dan verwacht. Dit heeft geleid tot meer vervanging. Veelal zijn de kosten gedekt uit werkbudgetten of restanten uit 2021.
3. Voor diverse grote programma's en projecten zoals de Omgevingswet en Wonen heeft meer inhuur plaatsgevonden dan begroot. De dekking van deze medewerkers komt voort uit de projectgelden die hiervoor zijn gereserveerd.

Informatisering & automatisering

Informatisering

Bij vrijwel alles wat we doen speelt op één of andere manier ICT en Informatie wel een rol. Of het nu gaat om het bankieren via een APP, het doen van boodschappen of zelfs als we aan het sporten zijn houden we veel data bij met slimme apparaten en delen we onze prestaties met vrienden op het internet.

Dat geldt ook voor ons werk. We zien dat ICT en Informatie een steeds prominentere rol speelt. We komen het tegen in onze dienstverlening, de manier waarop we ons werk afhandelen en we leggen steeds meer informatie over onze inwoners, ondernemers en de leefomgeving digitaal vast.

De overheid verandert mee in de mondiale digitale transitie. Hiervoor heeft de VNG de Digitale Agenda 2024 opgezet. Hierin staan de volgende doelstelling centraal voor de lokale overheid:

1. Mogelijk maken (de basis op orde);
2. Kansen benutten (in beleidsdomeinen van de overheid en in de economie);
3. Duiden en reflecteren (van waarden en innovatie in de informatiesamenleving).

Dit is voor ons de leidraad om onze uitvoeringsagenda vorm te geven. Wij spelen in op deze ontwikkelingen. We gaan voor een kwalitatief goede digitale dienstverlening. De informatievoorziening moet voldoen aan actuele eisen op het gebied van informatieveiligheid en privacy en we willen samenwerken en innoveren. Om onze doelstellingen te behalen is een gerichte aanpak nodig. Dit doen we o.a. door de samen te werken binnen BOCE en DIMPACT.

Verstevigen BOCE-I samenwerking

In 2021 zijn we met Emmen en Coevorden gestart aan de versterking van de BOCE-I samenwerking. We proberen hierbij het accent te verschuiven van de automatisering naar het volledige domein van Informatisering & Automatisering (I&A). Deze lijn hebben we in 2022 doorgezet en we merken dat de samenwerking groeit.

Invoering Omgevingswet

Met de invoering van de Omgevingswet wordt van de gemeente verwacht dat ze is aangesloten op het landelijke Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en dat het beschikt over een VTH-applicatie waarmee de afhandeling van een initiatief digitaal, als keten met een verschillend bevoegde gezag, binnen 8 weken wordt afgehandeld. Deze manier van werken en de bijbehorende systemen zijn nieuw voor onze gemeente. Vanwege onze beperkte omvang en kwetsbaarheid kiezen we voor de informatievoorziening de samenwerking met een ketenpartner, de RUD Drenthe. Hiervoor hebben we in 2021 naar volle tevredenheid een pilot gedraaid en zijn we in 2022 een tweejarige overeenkomst aangegaan.

Aansluiting op mijn overheid

In 2022 hebben we de aansluiting op mijn overheid.nl gerealiseerd. Vanaf 2023 kunnen inwoners en bedrijven de belastingaanslag digitaal ontvangen. We onderzoeken welke informatie we nog meer gaan aanbieden via dit kanaal van dienstverlening.

Basis op orde/Archief

In onze dienstverlening en bedrijfsvoering is digitaal steeds meer de norm. Daarom werken we er aan om een goede digitale basis te hebben. Maar het digitaal werken vraagt ook andere vaardigheden van onze medewerkers. Naast voldoende ondersteuning op de werkvloer moeten we er ook zorg voor dragen dat ons digitaal archief op orde is. Het project "Archief 2020" heeft ons de basis gelegd voor de inrichting van informatiebeheer, maar heeft hierbij gelijktijdig de complexiteit van digitaal archiveren aangetoond. In 2022 hebben we een start gemaakt met het vernietigen van informatie digitale systemen. Ons centraal zakensysteem en de financiële applicatie zijn volgens de archiefrichtlijnen opgeschoond.

In 2021 zijn we een pilot gestart met het Drenst archief, de provincie Drenthe en enkele Drentse gemeenten, om te komen tot een duurzame voorziening voor alle te bewaren digitale archieven (e-depot). Deze pilot loopt tot medio 2024, waarna we een definitieve keuze voor een e-depotvoorziening gaan maken.

Kwaliteit van gegevens

De gemeente beheert een groot aantal gegevens en is van 5 basisregistraties 'bronhouder'. Het aantal afnemers van deze digitale gegevens blijft nog altijd groeien. Daarom moeten inwoners erop kunnen vertrouwen dat de gegevens die we beheren volledig, juist en veilig zijn.

Informatieveiligheid & privacy

Informatieveiligheid

De gemeente is een informatie-intensieve organisatie met een primaire focus op de dienstverlening. Deze organisatiekenmerken vragen om een betrouwbare en veilige informatievoorziening. De medewerkers van de gemeente moeten kunnen beschikken over betrouwbare informatie om de klanten optimaal te kunnen helpen en adviseren. Bovendien moeten burgers en bedrijven er op kunnen vertrouwen dat hun gegevens in goede handen zijn bij de gemeente.

Het doel van informatieveiligheid is het behoud van:

- beschikbaarheid / continuïteit (voorkomen van uitval van systemen);
- integriteit / betrouwbaarheid (gegevens zijn juist, actueel en volledig);
- vertrouwelijkheid / exclusiviteit (onbevoegden kunnen geen kennis nemen van gegevens die niet voor hen bestemd zijn);
- controleerbaarheid en beheersbaarheid van risico's.

Vanaf 1 januari 2020 is de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) van toepassing. Deze baseline geldt voor de gehele overheid en legt meer de nadruk op risicomanagement gebaseerd op het principe "pas toe of leg uit".

Op basis van een uitgevoerde informatieveiligheidsanalyse en het informatieveiligheidsbeleid in 2022 wordt in 2023 een informatieveiligheidsplan opgesteld

om op diverse gebieden onze informatieveiligheid te vergroten. De maatregelen die we treffen zijn gericht op:

- de (beveiligings)organisatie;
- beheer van bedrijfsmiddelen;
- leveranciersrelaties;
- bedrijfscontinuïteit;
- bewustwording;
- naleving.

Het blijft hier echter niet bij. In 2024 zal het informatieveiligheidsplan opnieuw worden vastgesteld en zal worden toegewerkt naar een betere invoering van de BIO. Daarnaast zullen de in 2022 gestarte stappen verder worden uitgewerkt en zal eigenaarschap een grotere rol krijgen. Een onderdeel van de BIO is een ISMS (Information Security Management System) deze is in nog niet ingevoerd en wordt in 2023 verder uitgewerkt. Ook zal de factor "mens" aandacht krijgen in de gehele beveiligingsketen. Hiervoor is in 2021 een start worden gemaakt met een bewustwordingstraject dat loopt over een langere periode.

Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA)

De gemeente moet zich elk jaar verantwoorden over de kwaliteit van de informatieveiligheid van diverse informatiesystemen. Sinds 2017 wordt gebruik gemaakt van een nieuwe audit methodiek, de ENSIA.

Op basis van een zelfevaluatie wordt een beeld gegeven over de stand van zaken van de diverse beveiligingsmaatregelen en wordt gelijktijdig verslag gedaan aan de stelselhouders van de Basisregistratie Personen, De paspoortregeling, Suwinet en DigiD, BAG, BGT, BRO en WOZ; de zogenaamde verticale verantwoording.

Het netwerk- en systeembeheer dat de gemeente Emmen voor Borger-Odoorn verzorgt, wordt ook in deze audit betrokken.

De resultaten van de ENSIA-audit over 2022 zijn medio april 2023 gepresenteerd. Het algemene beeld uit de evaluatie is dat er ook in 2022 verbeteringen gerealiseerd zijn ten opzichte van 2021. De aandachtspunten van de ENSIA worden meegenomen in de verder implementatie van de BIO waaraan de komende jaren verder zal worden gewerkt.

Privacy

In 2022 is wederom ingezet op het verder vergroten van het bewustzijn op het juist gebruik van persoonsgegevens binnen de organisatie.

Tevens is er ingezet op het realiseren van passende beheersmaatregelen naar aanleiding van geconstateerde twee beveiligingsincidenten en effectbeoordelingen.

In 2022 zijn er 17 beveiligingsincidenten met persoonsgegevens geregistreerd, waarvan er twee als datalek zijn gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) en betrokkenen. Bij alle incidenten is de impact hiervan gekwalificeerd als laag.

De organisatie heeft de verplichte audit voor de Wet politiegegevens (Wpg) tijdig aangeleverd bij de AP.

De verbeterpunten uit deze audit zijn opgenomen in een verbeterplan en worden in 2023 opgepakt waarnaar eind 2023 een her-audit volgt.

Om gezien het dreigingsbeeld van de VNG een passende gegevensbescherming te bieden zal in 2023 ingezet worden op het verder zicht krijgen en implementeren van privacyaspecten in de keten.

WOO

De Woo (Wet open overheid) is op 1 mei 2022 in werking getreden. Een aantal bepalingen van de Woo treedt gefaseerd in werking. Dat geldt ook voor de actieve openbaarmakingsplicht. Wij verwachten dat de actieve openbaarmaking in het derde kwartaal van 2023 in werking treedt. Dit kan echter ook heel goed worden uitgesteld.

In de begroting van het jaar 2023 schreven wij dat een bepaald aantal documenten actief openbaar worden gemaakt via het platform open overheidsinformatie (PLOOI). Dit platform werd opgezet door het agentschap KOOP die overheden ondersteunt bij het openbaar maken en bekend maken van allerlei soorten overheidsinformatie. In januari van dit jaar werd bekend dat de ontwikkeling van PLOOI per direct werd stopgezet. Dit houdt voor ons heel concreet in dat als de actieve openbaarmakingsplicht in werking treedt, wij zelf een platform of manier moeten vinden om onze stukken openbaar te maken. Dit pakken wij intern op via een project en gezamenlijk met de buurgemeenten in BOCE-verband. Wij gaan daarbij op zoek naar oplossingen die efficiënt, gebruiksvriendelijk en goed leesbaar zijn.

Ook is in BOCE-verband een projectleider aangewezen om de aanschaf van een anonimiseringsstool te begeleiden via een gezamenlijke aanbestedingsprocedure. Op dit moment werken wij met een tijdelijke anonimiseringsstool.

Frauderisico & integriteit

Frauderisico

Het is van belang dat periodiek het risico op fraudes onderwerp van gesprek is in het college en het managementteam. Een gemeente heeft namelijk altijd te maken met frauderisico's, die deels wel en ook deels niet voorkomen kunnen worden. Door de frauderisico's te analyseren kunnen we weloverwogen een keuze maken of en in welke mate we bepaalde risico's willen accepteren. Uit de in 2022 opgestelde risicoanalyse blijkt dat de meeste risico's qua waarschijnlijkheid of qua impact niet hoger scoren dan gemiddeld. Het onbevoegd toegang krijgen tot informatie als gevolg van cybercrime (hacks, phishing of ransomware) blijft echter een hoog risico, zelfs rekening houdend met de getroffen beheersmaatregelen en controles. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement is daarom met dit risico rekening gehouden.

Integriteit

Integriteit is voor de gemeente heel belangrijk. Ambtenaren hebben een voorbeeldrol en moeten zich altijd integer gedragen. De gemeente Borger-Odoorn heeft hiervoor een gedragscode in het personeelshandboek opgenomen. Hier worden de waarden, normen en gedragsregels van de gemeente beschreven.

Ambtenaren zijn op grond van artikel 7 Ambtenarenwet 2017 verplicht om de eed of de belofte af te leggen. Enkele malen per jaar wordt een integriteitsbijeenkomst voor alle nieuwe medewerkers georganiseerd waarin aandacht wordt besteed aan het onderwerp integriteit. Hier leggen de nieuwe medewerkers mondeling de eed of belofte af.

Daarnaast bestaat er een procedure voor het melden van een integriteitsschending en kan men in uitzonderlijke gevallen terecht bij het Huis voor Klokkeluiders. En voor ongewenst gedrag bij de Landelijke Klachtencommissie Ongewenst Gedrag voor de Decentrale Overheid (LKOG).

Continuïteitsbeoordeling

Het doel van dit hoofdstuk is inzicht geven in de verwachting met betrekking tot de continuïteit voor de komende jaren. In 2022 heeft de raad de meerjarenbegroting 2023-2027 vastgesteld. Deze meerjarenbegroting staat niet op zichzelf, maar vormt een onderdeel van de begroting 2023. Zowel in de begroting 2023 als in de jaarstukken 2022 worden in de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement de belangrijkste risico's en onzekerheden beschreven. Daarnaast geeft de meerjarenbegroting inzicht in de ontwikkeling van het resultaat, het weerstandsvermogen en de overige kengetallen. Geconcludeerd kan worden dat er op basis van voornoemde informatie geen sprake is van een continuïteitsrisico.

Verbonden partijen

Een aantal gemeentelijke taken is uitbesteed aan een verbonden partij. Er is sprake van een verbonden partij als de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft in de verbonden partij.

Financieel belang	Wanneer de gemeente middelen beschikbaar heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de organisatie, of wanneer financiële tekorten bij de organisatie kunnen worden verhaald bij de gemeente.
Bestuurlijk belang	Zeggenschap, via vertegenwoordiging in het bestuur of via stemrecht.

Verbonden partijen verdelen we onder in gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen en coöperaties, stichtingen en verenigingen en overige verbonden partijen.

Verbonden partij	Omschrijving
Gemeenschappelijke regeling	Een openbaar lichaam (overheid) die als samenwerkingsverband tussen meerdere overheden op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen is opgericht.
Vennootschap en coöperatie	Vaak privaatrechtelijke organisaties waar de gemeente een bepaald belang in heeft. Bij een vennootschap kan ook sprake zijn van het bezit van aandelen en het uitkeren van dividend.
Stichtingen en verenigingen	Stichtingen en verenigingen worden opgericht met een bepaald doel. Ze mogen winst maken, maar de winst moet worden ingezet voor het doel dat wordt nagestreefd.
Overige verbonden partijen	Overige partijen waarin de gemeente wel een financieel en bestuurlijk belang heeft, maar waarbij geen sprake is van één van de andere rechtsvormen.

In algemene zin wordt opgemerkt dat de leden van het algemeen bestuur en andersoortige commissies van de verbonden partijen bij de benoeming van het nieuwe college opnieuw worden benoemd.

Gemeenschappelijke regelingen

Hieronder worden de Gemeenschappelijke Regelingen (GR'en) weergegeven. Bij de GR'en gebruiken we kleurtjes. Deze geven een indicatie van het financieel risico. De volgorde van de GR'en bepalen we aan de hand van het risico. GR'en met een hoog risico noemen we als eerste.

Hoog risico
Gemiddeld risico
Laag risico

Wedeka bedrijven	
Locatie	Stadskanaal
Doelstelling	Uitvoeren WSW voor mensen met een arbeidshandicap of een grote afstand tot de arbeidsmarkt.
Beleidsontwikkeling	Het inzetten op een succesvolle transformatie naar een leerwerkbedrijf.
Bestuurlijk belang	Wethouder J.B. Jansen is lid van het dagelijks bestuur en samen met wethouder A.T.J. Huijning-van Tongeren lid van het Algemeen bestuur.

Financieel belang	Werkelijk 2021		Werkelijk 2022		Begroot 2023		
	€ 383.960		€ 483.749		€ 654.000		
	Eigen vermogen			Vreemd vermogen			
	Begin 2022		Eind 2022		Begin 2022		Eind 2022
	€ 3.756.000		€ 4.467.000		€ 15.662.000		€ 16.412.000
	Financieel resultaat 2022						
	Saldo voor gemeentelijke bijdragen: € -3.850.000 Na extra gemeentelijke bijdragen: € 0						
Financiële risico's	Wedeka heeft in 2022 een goed financieel resultaat behaald. Toch is de begroting niet sluitend en heeft de huidige inflatie een behoorlijke impact op de begroting.						
Beoordeling risico	Het financiële risico blijft hoog, omdat Wedeka met het huidige beleid van het Rijk een tekort blijft houden in haar begroting.						

Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)							
Locatie	Assen						
Doelstelling	De RUD Drenthe is ingericht voor taken op het gebied van toezicht en handhaving van de milieuvorschriften.						
Beleidsontwikkeling	Momenteel ligt de focus op de implementatie van de Omgevingswet.						
Bestuurlijk belang	Wethouder R.J.J. Hartsuiker is lid Algemeen Bestuur. Wethouder J.B. Jansen is plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur. Gemeentesecretaris K. Speekhout is voorzitter Raad van Opdrachtgevers.						
Financieel belang	Werkelijk 2021		Werkelijk 2022		Begroot 2023		
	€ 609.020		€ 800.363		€ 713.540		
	Eigen vermogen			Vreemd vermogen			
	Begin 2022		Eind 2022		Begin 2022		Eind 2022
	€ 334.456		€ 155.467		€ 5.213.872		€ 5.787.189
	Financieel resultaat 2022						
	€ -170.079						
Financiële risico's	De deelnemersbijdrage van de RUD is lastig te begroten, omdat door de nieuwe financieringssysteematiek in werkelijkheid een naheffing plaatsvindt. Dat was ook in 2022 het geval.						
Beoordeling risico	Het risico beoordelen we als hoog. Het eigen vermogen is beperkt, het ziekteverzuim was in 2022 bijna 10% en de deelnemersbijdrage loopt in de komende jaren verderop. Tevens is nog af te wachten wat de impact van de Omgevingswet op de RUD gaat zijn.						

Emco Groep							
Locatie	Emmen						
Doelstelling	Uitvoeren WSW voor mensen met een arbeidshandicap of een grote afstand tot de arbeidsmarkt.						
Beleidsontwikkeling	Er wordt samengewerkt met Menso BV om een gezamenlijk banenplan te ontwikkelen en arbeidsmatige dagbesteding op te zetten.						
Bestuurlijk belang	Wethouder J.B. Jansen is lid van het dagelijks bestuur en samen met wethouder A.T.J. Huijning-van Tongeren lid van het Algemeen bestuur.						
Financieel belang	Werkelijk 2021		Werkelijk 2022		Begroot 2023		
	€ 104.187		€ 53.000		€ 146.000		
	Eigen vermogen			Vreemd vermogen			
	Begin 2022		Eind 2022		Begin 2022		Eind 2022

	€ 0	€ 0	€ 15.256.000	€ 15.674.000
	Financieel resultaat 2022			
	Saldo voor gemeentelijke bijdragen: € - 1.291.000			
	Na extra gemeentelijke bijdragen: € 0			
Financiële risico's	De laatste jaren laat Emco een financieel stabiel beeld zien, maar de tekorten moeten nog steeds door de deelnemende gemeenten worden aangevuld.			
Beoordeling risico	Het financieel risico beoordelen we als gemiddeld. De tekorten moeten worden aangevuld door de deelnemende gemeenten, maar het meerjarentekort neemt af.			

Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

Locatie	Assen			
Doelstelling	Vergroten van de (fysieke) veiligheid van de inwoners en bezoekers van Drenthe.			
Beleidsontwikkeling	Na een tijd van corona richt de VRD zich op doorontwikkeling van de Drentse crisisorganisatie en het flexibeler inrichten van de bedrijfsvoering. Ook de oorlog in Oekraïne vraagt momenteel veel van de VRD.			
Bestuurlijk belang	Burgemeester J. Seton is lid van het Algemeen Bestuur.			
Financieel belang	Werkelijk 2021	Werkelijk 2022	Begroot 2023	
	€ 1.409.315	€ 1.468.520	€ 1.527.642	
	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
	Begin 2022	Eind 2022	Begin 2022	Eind 2022
	€ 29.256.069	€ 26.716.265	€ 3.293.279	€ 2.426.695
	Financieel resultaat 2022			
	€ -170.263			
Financiële risico's	Door Covid-19 zijn meerdere reguliere taken blijven liggen. Dit kan in de komende jaren zorgen voor extra kosten, maar daar bestaan op dit moment geen indicaties voor.			
Beoordeling risico	De VRD heeft een gemiddeld risico. Het weerstandsvermogen blijft beperkt en de exploitatiebijdrage van Borger-Odoorn is relatief hoog in vergelijking met andere GR'en. Dat komt doordat brandweezorg een relatief kapitaalintensief karakter heeft.			

GGD Drenthe

Locatie	Assen			
Doelstelling	De GGD Drenthe bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en de sociale veiligheid van de inwoners van de twaalf Drentse gemeenten.			
Beleidsontwikkeling	Na corona zal een uitgebreide evaluatie van de werkzaamheden gedurende de crisisperiode plaatsvinden. Ook dient de GGD weer te herstellen en te normaliseren.			
Bestuurlijk belang	Wethouder A.T.J. Huijning-van Tongeren is lid Algemeen Bestuur. Wethouder J.B. Jansen is plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur.			
Financieel belang	Werkelijk 2021	Werkelijk 2022	Begroot 2023	
	€ 1.182.019	€ 1.174.202	€ 1.339.354	
	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
	Begin 2022	Eind 2022	Begin 2022	Eind 2022
	€ 2.956.000	€ 3.855.000	€ 11.208.000	€ 7.177.000
	Financieel resultaat 2022			
	€ 618.000			

Financiële risico's	Door het integreren van Veilig Thuis Drenthe (VTD) in de begroting neemt de kwetsbaarheid van deze taak af. Echter, de kosten van VTD nemen jaarlijks nog behoorlijk toe.
Beoordeling risico	De GGD heeft momenteel een laag risico, omdat de GGD voldoende reserves heeft om de risico's op te vangen.

Publiek Vervoer Groningen Drenthe				
Locatie	Assen			
Doelstelling	Het creëren van een betaalbaar, duurzaam en toekomstbestendig vervoersnetwerk in Groningen en Drenthe.			
Beleidsontwikkeling	Doorontwikkeling van het vervoerssysteem en het opnieuw aanbesteden van vervoersovereenkomsten.			
Bestuurlijk belang	Wethouder J.B. Jansen is vertegenwoordiger van de gemeente.			
Financieel belang	Werkelijk 2021	Werkelijk 2022	Begroot 2023	
	€ 16.598	€ 16.947	€ 21.020	
	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
	Begin 2022	Eind 2022	Begin 2022	Eind 2022
	€ 165.000	€ 231.000	€ 191.000	€ 403.000
	Financieel resultaat 2022			
Financiële risico's	- Er zijn geen noemenswaardige financiële risico's.			
Beoordeling risico	Er is een laag financieel risico, omdat de gemeentelijke bijdrage beperkt is in vergelijking met de andere GR'en.			

Recreatieschap Drenthe				
Locatie	Diever			
Doelstelling	Het ondersteunen, ontwikkelen en uitvoeren van activiteiten ter ondersteuning van de toeristische sector met oog voor de omgeving.			
Beleidsontwikkeling	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van recreatie en toerisme.			
Bestuurlijk belang	Wethouder R.J.J. Hartsuiker is lid Algemeen Bestuur.			
Financieel belang	Werkelijk 2021	Werkelijk 2022	Begroot 2023	
	€ 104.433	€ 108.291	€ 107.020	
	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
	Begin 2022	Eind 2022	Begin 2022	Eind 2022
	€ 1.161.283	€ 1.169.872	€ 1.073.011	€ 1.293.278
	Financieel resultaat 2022			
Financiële risico's	Er zijn geen noemenswaardige financiële risico's.			
Beoordeling risico	De cijfers van het recreatieschap zijn te omschrijven als stabiel. De gemeentelijke bijdrage laat geen grote veranderingen zien.			

Eems Dollard Regio (EDR)	
Locatie	Bad Nieuweschans
Doelstelling	Bevorderen van de regionale grensoverschrijdende samenwerking van haar deelnemers op het gebied van ruimtelijke ordening, infrastructuur, bevordering van de regionale economie, cultuur e.d.
Beleidsontwikkeling	Inzet op het gebied van grensoverschrijdende samenwerking tussen Nederlandse en Duitse bedrijven en het stimuleren van studentenuitwisseling via het onderwijs.

Bestuurlijk belang	Burgemeester J. Seton is lid Algemeen bestuur. Wethouder R.J.J. Hartsuiker is plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur.		
Financieel belang	Werkelijk 2021	Werkelijk 2022	Begroot 2023
	€ 3.928	€ 3.948	€ 4.000
	Eigen vermogen		Vreemd vermogen
	Begin 2022	Eind 2022	Begin 2022
	N.B.	N.B.	N.B.
	Financieel resultaat 2022		
N.B.			
Financiële risico's	Er zijn geen noemenswaardige financiële risico's.		
Beoordeling risico	Gemeentelijke bijdrage is klein en dat geldt ook voor de afhankelijkheid. Daarom een laag risico.		

Vennootschappen en coöperaties

Verbonden partij	Bestuurlijk belang	Financieel belang
Dimpact Locatie: Enschede	Wethouder J.B. Jansen vertegenwoordigt de gemeente.	Werkelijk 2021: € 218.554 Werkelijk 2022: € 249.478 Begroot 2023: € 161.250
Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD) Locatie: Assen	Wethouder H.J. Zwiép vertegenwoordigt de gemeente.	Aandelenkapitaal 2022: € 3.200 Verwacht dividend 2022: € 0
Bank Nederlandse gemeenten (BNG) Locatie: Den Haag	Wethouder H.J. Zwiép vertegenwoordigt de gemeente.	Aandelenkapitaal 2022: € 200.850 (nominale waarde) Ontvangen dividend 2022: € 183.175
BAN personeelsdiensten Locatie: Assen	Gemeentesecretaris D.C. Rensen vertegenwoordigt de gemeente.	Werkelijk 2021: € 4.000 Werkelijk 2022: € 4.000 Begroot 2023: € 4.000
Zwembaden Borger-Odoorn B.V. Locatie: Diverse locaties in de gemeente	Er is namens de gemeente een raad van commissarissen aangesteld.	Werkelijk 2021: € 550.454 Werkelijk 2022: € 550.454 Begroot 2023: € 550.454

Stichtingen en verenigingen

Verbonden partij	Bestuurlijk belang	Financieel belang
Vereniging Drentse Gemeenten (VDG) Locatie: Emmen	Burgemeester J. Seton is lid Algemeen bestuur. Wethouder H.J. Zwiép is lid Algemeen Bestuur.	Werkelijk 2021: € 12.660 Werkelijk 2022: € 13.611 Begroot 2023: € 14.000
Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) Locatie: Den Haag	Burgemeester J. Seton is lid van het College van Arbeidszaken. Wethouder A.T.J. Huijning-van Tongeren is lid van de commissie Zorg, Jeugd en Onderwijs. Er is namens de gemeente een raad van toezicht aangesteld.	Werkelijk 2021: € 41.211 Werkelijk 2022: € 43.918 Begroot 2023: € 44.000

Stichting Sociale Teams Borger-Odoorn Locatie: Borger	Er is namens de gemeente een raad van toezicht aangesteld.	Werkelijk 2021: € 2.721.225 Werkelijk 2022: € 2.625.868 Begroot 2023: € 2.909.470
Cittaslow International Locatie: Orvieto Italy	Burgemeester J. Seton vertegenwoordigt de gemeente.	Werkelijk 2021: € 2.500 Werkelijk 2022: € 2.500 Begroot 2023: € 2.500
Stichting De Hondsrug UNESCO Global Geopark Locatie: Borger	Wethouder R.J.J. Hartsuiker is lid van het stichtingsbestuur.	Werkelijk 2021: € 27.000 Werkelijk 2022: € 27.000 Begroot 2023: € 27.000

Overige verbonden partijen

Verbonden partij	Bestuurlijk belang	Financieel belang
Agenda voor de veenkoloniën Locatie: Valthermond	Wethouder R.J.J. Hartsuiker is lid van de stuurgroep.	Werkelijk 2021: € 5.000 Werkelijk 2022: € 5.000 Begroot 2023: € 5.000
P10 gemeenten Locatie: Hengelo	Wethouder R.J.J. Hartsuiker en burgemeester J. Seton hebben zitting in het AB van de P10.	Werkelijk 2021: € 5.500 Werkelijk 2022: € 5.500 Begroot 2023: € 5.500
Samenwerkingsverband Noordelijke Vechtstromen	Wethouder R.J.J. Hartsuiker is lid van de stuurgroep.	Werkelijk 2021: € 22.397 Werkelijk 2022: € 15.847 Begroot 2022: € 33.856

Grondbeleid

In de nota grondbeleid 2021-2024 zijn de richtlijnen vastgelegd voor het gemeentelijk grondbeleid. Om in te kunnen spelen op de actuele situatie in de markt is in de nota grondbeleid gekozen voor situationeel beleid, zodat per situatie een keuze gemaakt kan worden tussen de verschillende vormen van grondbeleid.

Woningbouwbehoefte:

Bij het ontwikkelen van nieuwe woningbouwplannen, maar ook bij lopende plannen, wordt ingespeeld op de kansen die zich voordoen in de markt. Dit sluit aan bij de ambitie die ons college heeft uitgesproken 'groei van het inwonersaantal'. Het college heeft gevraagd deze ambities te vertalen naar beleidsuitgangspunten. Uiteindelijk heeft dit geleid tot een nieuwe Woonvisie: Woonvisie 2022+ gemeente Borger-Odoorn. Deze visie is gericht op de korte termijn (komende 2-4 jaar), maar er is ook aandacht voor de langere termijn (tot 2030). Zo is een groeiambitie afgesproken van 500 woningen tot 2030. Dit is o.a. gekoppeld aan de mogelijke inbreidingslocaties in de dorpen (opgehaald bij de dorpen), met daarnaast de focus op Borger en Nieuw-Buinen.

Naast nieuwbouw, verdient de aanpak van de bestaande woningen ook de aandacht (de verduurzamingslag). We zijn ons er van bewust dat er kwaliteit toegevoegd dient te worden aan de woningvoorraad.

We weten daarnaast dat 'wonen' een plek krijgt in de Omgevingsvisie, deze woonvisie zal daar invulling aan geven.

We staan voor een groot aantal woonopgaves; naast de opgaves nieuwbouw en bestaande bouw, dienen we rekening te houden met o.a. de vergrijzing en starters. Voor senioren moet voldoende passende woonruimte beschikbaar komen en voor starters betaalbare woningen.

We hebben vanwege de druk op de woningmarkt en de vergrijzingsopgave waar we voor staan, ook aandacht voor het stellen van prioriteiten. Initiatieven die snel kunnen én een kwalitatieve bijdrage leveren aan de huisvesting van onze doelgroepen, kunnen in sommige gevallen voorrang krijgen.

Momenteel is er ook een uitvoeringsprogramma van de Woonvisie opgesteld. Hiermee ontstaat een goed beeld van de woningbouwbehoefte in de dorpen, projecten, woningbouwprogrammering en andere acties voor de komende periode. Het uitvoeringsprogramma wordt Q2 2023 vastgesteld.

Ontwikkelingen woningbouwplannen:

De afgelopen jaren is de vraag naar koopwoningen (zowel bestaande als nieuwbouw) gestegen in heel Nederland. Ook in de gemeente Borger-Odoorn is sprake van een sterk toegenomen vraag naar nieuwbouwkavels. Er wordt constant gezocht naar nieuwe locaties voor woningbouw, zowel door de gemeente als door de particuliere/zakelijke markt.

Zo zijn we als gemeente aan de slag gegaan in Borger-West met de verdere exploitatie van Daalkampen II (fase 2b) en een verdere invulling van Daalkampen II (fase 3). In Nieuw-Buinen en Drouwenermond ontwikkelen we onze eigen gronden voor woningbouw.

Op de particuliere/zakelijke markt zijn o.a. de plannen aan de Parklaan in Nieuw-Buinen (appartementencomplex), de "De Gloep" te Exloo en "De Wissel" in Nieuw-Buinen in ontwikkeling.

Stand van bestemmingsplannen/kaveluitgifte grondbedrijf

Woningbouw

In 2022 zijn, op één na, alle kavels verkocht. Op de laatste kavel rust nog een optie en deze wordt naar verwachting in 2023 verkocht. Met andere woorden, vanaf 2023 zouden er geen kavels meer beschikbaar zijn in de gemeentelijke bestemmingsplannen als geen actie wordt ondernomen.

In de loop van 2022 is daarom gestart met de voorbereidingen voor het opstarten van twee nieuwe exploitaties. Het betreft de bestemmingsplannen Daalkampen II (fase 3) en Drouwenermond III. De exploitatieopzet van Daalkampen II (fase 3) is reeds vastgesteld door de raad, Drouwenermond III komt in april in de raad ter vaststelling.

Er wordt constant gekeken waar kansen liggen voor woningbouw. Voorbeelden hiervan zijn o.a. Borger-west en Nieuw-Buinen achter de MFA. Ook de mogelijkheden in de overige delen van deze dorpen zijn in beeld gebracht. Voor de andere dorpen zijn ook de mogelijke inbreidingslocaties, in overleg met deze dorpen, in beeld gebracht. De komende tijd wordt gekeken wat haalbaar is.

Verderop in deze paragraaf worden de lopende ontwikkelingen per plan nader toegelicht.

Overzicht kaveluitgifte van woningbouwplannen 2022

Kern	Plan	Verkopen 2022		Verloop kavels t/m 2022		
		Ra- ming	Werk e-lijk	Totaal	Ver- kocht	Rest (*)
Valthermond	Plaats 62	3	6	33	33	0
Buinen	Lijnstukken II	1	1	21	21	0
Borger	Daalkampen II (fase 1/2A)	8	18	143	143	0
	Daalkampen II (fase 2B)	12	23	25	24	1
Nieuw-Buinen	Nieuw-Veenlanden	0	0	57	57	0
	Ranonkel	8	8	8	8	0

*) Op de restkavel is een optie verleend.

Bedrijventerreinen

Het afgelopen jaar is de vraag naar kavels op bedrijventerrein flink aangetrokken. In het plan Aan de Strengen zijn drie kavels verkocht en lopen vijf opties en in het plan Drentse Poort zijn twee kavels verkocht en voor de twee laatste kavels lopen opties.

Op beide exploitaties wordt een negatief eindresultaat verwacht. Voor de dekking van dit negatief resultaat is een voorziening opgebouwd waarvan de hoogte ieder jaar wordt geactualiseerd.

Eind 2021 is gestart met een onderzoek naar de opties m.b.t. de uitbreiding van terreinen aangezien de beschikbare ruimte afneemt. Daarbij zoeken we met de gemeente Stadskanaal afstemming over de bedrijventerreinen langs de gemeentegrens.

Daarnaast hebben we geparticipeerd in een onderzoek van de provincie Drenthe naar de stand van zaken van de bedrijventerreinen provinciebreed. Daarnaast is onder het lokale bedrijfsleven een enquête uitgevoerd naar de plannen en behoeften inzake uitbreiding/verhuizing.

Mede op basis van de onderzoeksresultaten wordt nu gestart met een traject om te komen tot regionale afspraken.

Verder nemen we deel aan het Regiodeal-project toekomstbestendige bedrijventerreinen. In het kader hiervan zijn alle ondernemingen op bedrijventerreinen benaderd om ondersteund te worden in het maken van verduurzamingsplannen de financiering ervan. Tevens is er een aantal bijeenkomsten georganiseerd om de onderlinge samenwerking op de terreinen met het oog op verduurzaming te stimuleren. Een aantal ondernemers heeft aangegeven hier een rol in te willen gaan spelen.

Overzicht kaveluitgifte van alle bedrijventerreinen 2022.

Kern	Plan	Verkopen 2022		Verloop kavels t/m 2022		
		Raming	Werkelijk	Totaal	Verkocht	Restant
Borger	Aan de Strengen	3	3	20	12	8
Nieuw-Buinen	Drentse Poort	3	2	4	2	2

Vennootschapsbelasting

Het gemeentelijk grondbedrijf is bij een eventuele fiscale winst verplicht om vennootschapsbelasting (VPB) af te dragen. Voor de berekening van de af te dragen vennootschapsbelasting worden alle bestemmingsplannen geclusterd. Voor 2022 is een voorlopig fiscaal resultaat berekend van € 293.000. Op basis van deze fiscale winst wordt rekening gehouden met een afdracht van € 44.000.

Financiële uitgangspunten

Algemeen

Het grondbedrijf is ingericht conform de BBV-voorschriften.

Grondexploitaties in het grondbedrijf

In het grondbedrijf zijn per 1-1-2022 acht actieve bestemmingsplannen opgenomen. Het betreft 6 woningbouwplannen en 2 bedrijventerreinen. Van deze plannen sluiten momenteel 4 woningbouwplannen met een positief resultaat en 2 woningbouwplannen en de bedrijventerreinen met een negatief resultaat. Voor de plannen met een negatief resultaat is een voorziening getroffen.

In 2022 zijn geen nieuwe plannen in exploitatie genomen en geen plannen afgesloten.

Ontwikkelingen 2022 (algemeen)

Op één na zijn alle kavels voor woningbouw verkocht. Op de laatste kavel is een optie genomen en naar verwachting wordt deze in 2023 afgenomen. Om aan de vraag te blijven voldoen is in 2022 gestart met de voorbereidingen om de bestemmingsplannen Daalkampen II (fase 3) en Drouwenermond III in exploitatie te nemen. Begin 2023 is Daalkampen II (fase 3) vastgesteld door de raad, Drouwenermond III wordt in de raad van april behandeld.

Verder lopen er voorbereidingen voor woningbouw in Nieuw-Buinen achter de MFA en het gebied Borger-west.

De exploitaties van de diverse plannen zijn geactualiseerd per 1-1-2023. De verschillen ten opzichte van de exploitatie per 1-1-2022 worden hoofdzakelijk veroorzaakt door jaarlijkse indexering van de kosten van derden en indien noodzakelijk actualisering van de overige kosten (o.a. rente). Daarnaast zijn bij het plan Nieuw-Veenlanden de ramingen aangepast op grond van contractuele verplichtingen.

Vanuit het vast actief Strijkijzer (7.210.205) zijn gronden overgeboekt naar de exploitatie van het bedrijventerrein Aan de Strengen. Dit is gedaan omdat deze gronden grenzen aan het plan Aan de Strengen en daarbij ook nog dezelfde bestemming hebben. Deze overboeking loopt budgettair neutraal voor het plan, omdat de inkomsten met hetzelfde bedrag zijn verhoogd.

Borger-West

Borger-West bestaat uit verschillende deelgebieden. Het betreft de deelgebieden Daalkampen II/III en IV, Aan de Strengen (bedrijventerrein en dagrecreatie), locatie Koesteg (voorheen Strijkijzer), Rolderstraat en het ATC.

Het deel Daalkampen II (fase 3) is in 2023 gedeeltelijk in exploitatie genomen voor woningbouw. Op het andere deel wordt het nieuwe Esdal-college gebouwd.

Voor het gebied Daalkampen IV is een langdurige overeenkomst afgesloten voor de vestiging van een zonnepark.

Voor de locatie Koesteeeg (voorheen Strijkijzer) wordt gekeken wat de mogelijkheden zijn voor woningbouw in dit gebied. Hiervoor wordt samenwerking gezocht met de omgeving (provincie, ondernemers, grondeigenaren, bewoners).

Ontwikkelingen 2022 (per bestemmingsplan)

- *Plaats 62, Valthermond:*
De laatste 6 kavels zijn verkocht. De kosten zijn geactualiseerd. Voor het derde opeenvolgende jaar was het mogelijk om een tussentijdse winst te nemen voor een bedrag van € 150.000.
- *Lijnstukken II, Buinen:*
De laatste kavel is verkocht. Er is een tussentijdse winst genomen van € 17.500.
- *Daalkampen II (fase 1/2a), Borger:*
Alle kavels zijn verkocht (18 in 2022). De nog te maken kosten zijn geactualiseerd. Dit jaar kan voor het 3e jaar op rij een tussentijds winst worden genomen van € 100.000.
- *Daalkampen II (fase 2b), Borger:*
Op één na zijn alle kavels verkocht (23 in 2022). Op de laatste kavel rust een optie. De nog te maken kosten zijn geactualiseerd. In 2022 is een tussentijdse winst genomen van € 450.000.
- *Nieuw-Veenlanden, Nieuw Buinen:*
Alle kavels zijn verkocht. In 2022 is het plan grotendeels woonrijp gemaakt. De kosten hiervan zijn t.o.v. vorig jaar behoorlijk gestegen. Door de crisis rond de energieprijzen en Oekraïne zijn de prijzen van asfalt, beton en bruggen enorm gestegen in 2022. Bij uitvoering werkzaamheden bleek verder dat de aanwezige onderlagen asfalt vervangen moesten worden. Hiermee was geen rekening gehouden in de exploitatieopzet. De voorziening is voor de dekking van deze extra kosten verhoogd.
De looptijd is met één jaar verlengd.
- *Ranonkel, Nieuw-Buinen:*
Het plan is in 2022 in exploitatie genomen. Alle 8 kavels zijn verkocht aan een projectontwikkelaar. Het plan is nog niet helemaal gereed. Hierdoor moet de looptijd met 1 jaar worden verlengd. De nog te maken kosten zijn geactualiseerd. Het plan blijft verliesgevend.
- *Aan de Strengen, Borger:*
In 2022 zijn drie kavels verkocht. Dit is beduidend meer dan in de afgelopen jaren. Daarnaast lopen er ook nog vijf opties. De nog te maken kosten zijn geactualiseerd. Op grond van de belangstelling en de prognoses is de looptijd van het plan met één jaar ingekort.
Vanuit het vast actief Strijkijzer is grond ingebracht in deze exploitatie. Dit zijn gronden die grenzen aan dit plan en het is logischer om ze in dit plan onder te brengen. De inkomsten zijn met hetzelfde bedrag verhoogd zodat één en ander budgettair neutraal verloopt. Het plan blijft verliesgevend.
- *Drentse Poort, Nieuw-Buinen:*
In 2022 zijn van de vier kavels er twee verkocht en rust op de andere twee een optie. De nog te maken kosten zijn geactualiseerd. Het plan blijft verliesgevend.

In onderstaande tabel een overzicht van de financiële ontwikkelingen in 2022.

Woningbouw	Boekwaarde			Winstverwachting		Winstneming	Loop-tijd
	1-1-2022	31-12-2022	Mutaties 2022	1-1-2022	31-12-2022		
Plaats 62	194.157	370.283	176.125	320.518	169.203	150.000	2024
Lijnstukken II	-45.176	14.844	60.020	24.786	4.592	17.500	2023
Daalkampen II (1/2A)	-126.660	935.564	1.062.224	273.229	117.762	100.000	2024
Daalkampen II (2B)	-435.505	943.371	1.378.876	1.071.118	558.897	450.000	2025
Nieuw-Veenlanden *)	290.865	-183.991	-474.856	-23.634	-287.346		2023
Ranonkel *)	-270.752	-97.316	173.436	-92.205	-112.019		2023
<i>Subtotaal</i>	<i>-393.071</i>	<i>1.982.755</i>	<i>2.375.825</i>	<i>1.573.812</i>	<i>451.089</i>	<i>717.500</i>	
<hr/>							
Bedrijventerreinen	Boekwaarde			Winstverwachting		Voorzieningen	Loop-tijd
	1-1-2022	31-12-2022	Mutaties 2022	1-1-2022	31-12-2022		
Aan de Strengen	-1.593.503	-1.451.668	141.835	-619.035	-634.089	634.089	2029
Drentse Poort	-384.134	-328.888	55.245	-180.107	-184.970	184.970	2024
<i>Subtotaal</i>	<i>-1.977.637</i>	<i>-1.780.556</i>	<i>197.080</i>	<i>-799.142</i>	<i>-819.059</i>	<i>819.059</i>	
<hr/>							
Totaal	2.370.708	202.198	2.572.905	774.670	-367.970		

*) De woningbouwplannen Nieuw-Veenlanden en Ranonkel sluiten met een negatief resultaat. Ter dekking van deze negatieve resultaten is een voorziening opgebouwd.

Toelichting verloop boekwaarden

Ten opzichte van het vorig jaar is de totale boekwaarde van het grondbedrijf met € 2.572.905 gedaald. Oorzaak van deze daling zijn de volgende mutaties in grote lijnen:
Gemaakte kosten 2022 (verhoging boekwaarde):

Daalkampen II, fase 1/2a woonrijp maken	38.900
Nieuw-Veenlanden, woonrijp maken en bruggen	471.273
Ranonkel, infra	40.437
Aan de Strengen, overboeking gronden Rolderstraat	250.563
Drentse Poort, aanleg nieuwe weg	73.800
Rentebijdrageplanning	3.002
Vorbereiding, toezicht en beheer	124.748
Overige mutaties	22.863

Winstnemingen/opbouw voorziening (verhoging boekwaarde):

Tussentijdse winst: Plaats 62, Daalkampen II fase 1/2A/2B en Lijnstukken)	717.500
---	---------

Opbrengst verkopen (verlaging boekwaarde):

Plaats 62, 6 kavels	350.650
Daalkampen II (fase 1/2a), 18 kavels	1.222.500
Daalkampen II (fase 2b), 23 kavels	1.861.240
Lijnstukken II, 1 kavel	82.816
Ranonkel, 8 kavels	223.600
Aan de Strengen, 3 kavels	430.740
Drentse Poort, 2 kavels	144.445

Winst- en verliesnemingen

Winst- en verliesnemingen

Voor de (tussentijdse) winst- en verliesnemingen hanteert de gemeente de door het BBV voorgeschreven POC-methode (Percentage of completion). De POC-methode houdt rekening met de fase waarin de grondexploitatie, zowel wat betreft de opbrengsten als de kosten, verkeert. Met de invoering van deze methode wordt aangesloten bij de doelstelling van het BBV, namelijk een vereenvoudiging en eenduidigheid en daarmee een betere onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten.

De totale winstneming 2022 bedroeg € 717.500. Hiervan wordt € 303.443 ingezet voor de aanvulling van de voorzieningen verliesgevende plannen. Het restant wordt conform beleid gestort in de bufferreserve gronden.

Bufferreserve gronden/voorzieningen grondbedrijf

De bufferreserve gronden wordt opgebouwd uit de winsten uit het grondbedrijf. Deze reserve wordt ingezet voor de dekking van verwachte verliezen in het grondbedrijf, maar ook voor de eventuele boekverliezen van het strategisch vastgoed (o.a. de voormalige NIEGG's).

Aangezien de bufferreserve niet alleen wordt ingezet voor het grondbedrijf wordt in deze paragraaf niet verder ingegaan op de wenselijke hoogte. Hiervoor verwijzen wij u naar de paragraaf weerstandsv Vermogen.

De voorzieningen van de verliesgevende plannen in het grondbedrijf (BIE's) zijn weer op het niveau gebracht van het verwacht verlies.

Stand bufferreserve gronden	Bedrag
Stand per 1-1-2022	2.232.535
Winstnemingen 2022	717.500
Aanvulling voorzieningen verliesgevende plannen 2022	-/-303.443
Mutaties voorziening nog te maken kosten afgesloten exploitaties	10.469
Overheveling naar de VAR (conform besluit begroting 2022)	-/-500.000

Stand bufferreserve gronden	Bedrag
Dekking afdracht vennootschapsbelasting	-/-58.000
Stand bufferreserve gronden 31-12-2022	2.099.061

Indien nodig kan de bufferreserve grondbedrijf ook worden gebruikt om het herstructureringsfonds aan te vullen (bijdrage is € 5.500 per nog te slopen woning). Op dit moment lopen er geen herstructureringsprojecten.

Financiële positie (in totalen)

De exploitatieopzetten zijn per 1-1-2023 geactualiseerd. De kosten en baten zijn aangepast en indien noodzakelijk de looptijden bijgesteld. Onderstaand een totaal overzicht van de financiële stand van zaken per 1-1-2023.

Omschrijving	Bedrag
Boekwaarde gronden in exploitatie	-/- 202.198
Winstneming per 31-12-2022	717.500
Verwachte winst 2022-2025 (4 woningbouwplannen)	850.454
Verwachte verlies (nom.) 2022-2030 (2 bedrijven/2 wonen)	1.218.425
Opgebouwde voorziening verliezen	1.218.425
Stand herstructureringsfonds per 1-1-2022	58.596

Op basis van de geactualiseerde exploitatieopzetten wordt door het grondbedrijf over de jaren 2023 t/m 2025 een totaal positief resultaat verwacht van € 850.454. Ten opzichte van het vorig jaar is verwacht resultaat gedaald. Dit is het gevolg van indexering van de nog te maken kosten en de tussentijdse winstnemingen.

Voor de berekening van de wenselijke hoogte van de voorziening wordt gerekend met de eindwaarde methode.

Door soms lange looptijden van grondexploitaties zijn er onzekerheden ten aanzien van de geplande faseringen, het rentepercentage en de te verwachten stijgingen of dalingen van kosten en opbrengsten. Deze risico's kunnen van grote invloed zijn op de winstverwachting van de grondexploitaties en daarmee kan ook de financiële positie van de gemeente meer onder druk komen te staan.

Om alle risico's zoveel mogelijk in te perken worden alle exploitaties in het grondbedrijf ieder jaar per 31-12 geactualiseerd (jaarstukken). Mocht tijdens het jaar een plan worden gewijzigd waaruit grote financiële gevolgen voortvloeien, dan zal de raad tussentijds een voorstel worden gedaan tot wijziging van de exploitatieopzet en wordt deze opnieuw vastgesteld.

Om de risico's verder te minimaliseren is de maximale looptijd van een exploitatie in de nieuwe BBV-voorschriften vastgesteld op 10 jaar (voortschrijdend). Alle plannen binnen het grondbedrijf voldoen aan deze regel.

Gevolgen Covid-19

Inleiding

In 2022 heeft corona nog een kleine rol gespeeld in ons land. Dat geldt ook voor binnen onze gemeentemuren. We hebben uitvoering gegeven aan enkele regelingen. De verwachting is dat 2022 het laatste jaar is waarover een paragraaf gevolgen Covid-19 moet worden opgesteld.

Totaal van financiële effecten 2022

In onderstaande tabel zijn de financiële effecten van Covid-19 in beeld gebracht.

Taakvelden (bedragen x € 1.000)		Meer lasten	Minder lasten	Meer baten	Minder baten	Saldo
Thema 1 Onze inwoners						
0.2	Burgerzaken	70	0	0	0	-70
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1	0	0	0	-1
5.1	Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	63	0	63	0	0
6.2	Wijkteams (Stichting sociale teams)	0	0	0	0	0
6.3	Inkomensregelingen (bijstand, TOZO en minima)	10	0	42	0	33
6.4	Begeleide participatie (WSW bedrijven)	0	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	0	0	0	0	0
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	37	0	0	0	-37
6.72	Maatwerkdienstverlening 18- (Jeugdhulp deel 1)	8	0	0	0	-8
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18- (Jeugdhulp deel 2)	0	0	0	0	0
7.1	Volksgezondheid	0	0	0	0	0
Subtotaal		189	0	105	0	-83
Thema 2 Onze economie						
3.1	Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	0	0
3.4	Economische promotie	0	0	0	0	0
Subtotaal		0	0	0	0	0
Thema 3 Onze toekomst						
0.1	Bestuur	0	0	0	0	0
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	49	0	0	0	-49

5.4	Musea	0	0	0	0	0
5.6	Media	0	0	0	0	0
7.4	Milieubeheer	0	0	0	0	0
Subtotaal		49	0	0	0	-49
Thema 4 Onze leefomgeving						
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	0
1.2	Openbare orde en veiligheid	13	0	13	0	0
2.1	Verkeer en vervoer	0	0	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	0
5.2	Sportaccommodaties	24	0	0	0	-24
5.5	Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3	0	0	0	-3
7.2	Riolering	0	0	0	0	0
7.3	Afval	0	0	0	0	0
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	0
8.1	Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	0
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	0
8.3	Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Subtotaal		40	0	13	0	-27
Thema 5 Onze portemonnee						
0.4	Overhead	2	0	0	0	-2
0.5	Treasury	0	0	0	0	0
0.61	OZB woningen	0	0	0	0	0
0.62	OZB niet-woningen	0	0	0	0	0
0.64	Belastingen overig	0	0	0	0	0
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	0	0	0	0
0.8	Overige baten en lasten	0	0	0	0	0
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0	0
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0
Subtotaal		2	0	0	0	-2
Totaal taakvelden		279	0	118	0	-161

Zichtbaar is een negatief saldo van € 161.169. Dit is het tekort op corona in 2022.

Voorstel raad

Het voorstel is om het tekort van € 161.169 te onttrekken aan de reserve corona. Hieronder is het overzicht van de recente mutaties op deze reserve en de huidige stand zichtbaar.

Mutaties	Bedrag
Stand 31-12-2022	855.000
Onttrekking jaarstukken 2022	-161.169
Onttrekking begroting 2023	-250.000
Huidige stand in 2023	443.831

Inzet van ambtelijke organisatie

In 2022 heeft het uitvoeren van coronamaatregelen veel minder tijd gekost dan in 2021. Het coronaproof organiseren van de verkiezingen was nog wel wat meer werk dan gebruikelijk. Verder zijn er enkele culturele subsidies verstrekt in het kader van corona en hebben we uitvoering gegeven aan de subsidieregeling 'Gezonde start' van de provincie Drenthe. Tevens ontvingen de beheerders van de voetbalverenigingen een extra vergoeding. Dat geldt ook voor de dorpshuizen. De uitvoering van al deze maatregelen heeft wat extra ambtelijke inzet gevraagd. Duidelijk is wel dat het om beperkte ambtelijke inzet gaat als het bijvoorbeeld wordt vergeleken met de ambtelijke inspanningen voor de opvang van Oekraïners en vluchtelingen.

Verwachtingen 2023 en verder

Op het moment van schrijven, april 2023, lijkt het erop dat we corona achter ons hebben kunnen laten. Als corona een reguliere griep blijft kan op termijn de bestemmingsreserve covid-19 worden opgeheven.

Jaarrekening

Balans per 31 december 2022

ACTIVA	Ultimo 2022	Ultimo 2021
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling	455	46
Totaal	455	46
Materiële vaste activa		
- Investerings met een economisch nut	28.682	29.286
- Investerings economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven	10.223	10.108
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	21.232	19.495
Totaal	60.137	58.889
Financiële vaste activa		
- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	204	204
- Leningen aan overige verbonden partijen	3.942	3.093
- Overige langlopende leningen	278	307
Totaal	4.424	3.604
Totaal vaste activa	65.016	62.539
Vlottende activa		
Vorraden		
- Onderhanden werk	-1.421	1.456
Totaal	-1.421	1.456
Uitzettingen		
- Vorderingen op openbare lichamen	6.787	5.962
- Rekening-courant verhouding met het Rijk	8.499	4.171
- Overige vorderingen	2.183	1.999
Totaal	17.469	12.133

Liquide middelen		
- Kas- en banksaldi	71	41
Totaal	71	41
Overlopende activa		
- Nog te ontvangen uitkeringen van overheidslichamen	730	28
- Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	4.655	3.699
Totaal	5.385	3.727
Totaal vlottende activa	21.504	17.356
Totaal activa	86.520	79.895

Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969
Bedragen x € 1.000

0 21

PASSIVA	Ultimo 2022	Ultimo 2021
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
- Algemene reserve	16.410	13.815
- Overige bestemmingsreserves	18.341	15.256
- Gerealiseerd resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten	3.211	2.127
Totaal	37.961	31.198
Voorzieningen		
- Voorzieningen	6.633	3.104
Totaal	6.633	3.104
Vaste schulden, met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	25.915	30.111
- Waarborgsommen	7	7
Totaal	25.922	30.117
Totaal vaste passiva	70.517	64.419
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden, met rentetypische looptijd korter dan één jaar		
- Bank- en girosaldi	964	6.405
- Overige schulden	3.792	2.361
Totaal	4.757	8.767
Overlopende passiva		
- Nog te betalen bedragen	4.830	5.098
- Nog te besteden uitkeringen van overheidslichamen	6.316	1.524
- Overige vooruitontvangen bedragen	101	87
Totaal	11.247	6.709

Totaal vlottende passiva	16.004	15.476
Totaal passiva	86.520	79.895

Gewaarborgde geldleningen

26.151.615 28.019.470

Toelichting op de balans per 31 december 2022

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de standpunten van de commissie BBV.

Algemene grondslagen en resultaatbepaling

- De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten.
- Voor panden waarvan de verkoop aanstaande is, is een inventarisatie gemaakt van de actuele marktwaarde (Woz-waarde)
- De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden verantwoord in het jaar waarin zij gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden opgenomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.
- Voor de grondexploitatie wordt het resultaat bepaald bij het afsluiten van een complex of wanneer de stand van het werk dit rechtvaardigt. Naar rato van de voortgang van het project wordt tussentijds winst verantwoord volgens de POC-methode. Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie verwijzen wij u naar de paragraaf grondbeleid.
- Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.
- De algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt opgenomen op basis van de laatst gepubliceerde accresmededeling van het boekjaar.

Gebruik van schattingen

Bij het opstellen van de jaarrekening worden schattingen en veronderstellingen gedaan die medebepalend zijn voor de opgenomen bedragen. Dit gebeurt in overeenstemming met algemeen geldende grondslagen. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd.

Vaste activa

Waardering, activeren en afschrijven

- De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.
- Investerings beneden de € 5.000,- worden in principe niet geactiveerd. In de raadsvergadering van 28 mei 2020 is de nieuwe financiële verordening vastgesteld. Eén van de wijzigingen is dat het activeringscriterium is verhoogd tot € 25.000. Met ingang van het jaar 2020 wordt het activeringscriterium van € 25.000 toegepast.
- Van een bijzonder waardeverminderverslies is sprake als de realiseerbare waarde lager is dan de boekwaarde. In dat geval zal de boekwaarde worden afgewaardeerd en dit als extra last in de exploitatie worden genomen.
- Afschrijving vindt plaats volgens zowel de lineaire als de annuïteitenmethode, naar algemeen aanvaarde grondslagen en is gebaseerd op de verwachte gebruiks- of levensduur.
- Op nieuwe investeringen vanaf 2017 wordt afgeschreven volgende de lineaire methode
- De eerste afschrijving vindt plaats in het jaar volgend op het jaar waarin het actief in gebruik wordt genomen.

Immateriële vaste activa

- De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs.
- De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven.

Materiële vaste activa

- Bij materiële vaste activa is onderscheid gemaakt naar investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte, investeringen met een economisch nut en investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.
- Bijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. Vervolgens wordt er dan op het saldo afgeschreven. Dit is de netto-verantwoordingsmethode.
- Afwaardering van activa met economisch nut vindt plaats als de boekwaarde lager is dan de marktwaarde.

Financiële vaste activa

- Onder financiële vaste activa vallen de deelnemingen en de overige langlopende leningen. De waardering is tegen de nominale waarde. Dit is de verstrekte waarde, verminderd met aflossingen en andere terugontvangsten.
- Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen.

Vlottende activa

Vorraden

- Vanaf 2016 betreffen de voorraden uitsluitend onderhanden werk, de bouwgronden in exploitatie.
- De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief rente, verminderd met de opbrengst wegens gerealiseerde verkopen.
- Als er sprake is van een verwacht negatief resultaat, dan wordt voor de dekking hiervan een voorziening getroffen en in mindering gebracht op de boekwaarde
- De niet in exploitatie genomen gronden vallen onder de materiële vaste activa (zie hiervoor).

Uitzettingen (vorderingen)

De uitzettingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Jaarlijks wordt aan het college voorgesteld om vorderingen welke als oninbaar moeten worden beschouwd ten laste van het resultaat te brengen. Voor vorderingen die dubieus zijn wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening wordt in mindering gebracht op de vordering.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn tegen de nominale waarde opgenomen.

Overlopende activa

De waardering van de overlopende activa vindt plaats tegen nominale waarde.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het gerealiseerd resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten. Het resultaat wordt afzonderlijk opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen. Reserves worden gevormd overeenkomstig de door de raad genomen besluiten.

Voorzieningen

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Een uitzondering hierop is de voorziening voor wethouders-pensioenen. Deze voorziening is gewaardeerd tegen de contante waarde.

Vaste schulden

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden bestaan uit kasgeldleningen, banksaldi en overige schulden. Waardering vindt plaats tegen nominale waarde.

Overlopende passiva

De waardering van de overlopende passiva gebeurt tegen nominale waarde.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

- Buiten de balansstelling zijn opgenomen de bedragen waartoe borgstelling of garantstellingen zijn verstrekt. Het betreft hier waarborgen van geldleningen die zijn verstrekt aan derden.
- De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende langlopende contracten.

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Dat wil zeggen dat bij de waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat wordt uitgegaan van de veronderstelling dat de activiteiten waarvoor deze dienen, worden voortgezet.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Het onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa in 2022.

Immateriële vaste activa	boekwaarde	invest.	bijdragen	afschr.	boekwaarde
	01-01-2022		en		31-12-2022
			subsidies		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	45.540	409.388			454.928
Totaal immateriële vaste activa	45.540	409.388			454.928

Investerings

Conform de financiële verordening dient in de jaarrekening van investeringen, groter dan € 50.000,- de uitputting van de investeringskredieten en de actuele raming van de totale uitgaven en inkomsten te worden weergegeven. In onderstaande tabel is de voornaamste investering in immateriële vaste activa weergegeven.

Immateriële vaste activa wil zeggen dat dit betrekking heeft op niet-tastbare kapitaalgoederen, zoals bijvoorbeeld voorbereidingskosten.

Omschrijving vast actief	Totaal krediet	Besteed in 2022	Desinv. in 2022	Ont- vangen subsidies	Geïnv. voorgaande jaren	Restant krediet
Kosten onderzoek en ontwikkeling						
Vorbereiding Daalkampen (3e fase)		305.720				-
Totaal		305.720				305.720

Vorbereiding Daalkampen (3e fase)

- Betreft hoofdzakelijk 2 vaststellingsovereenkomsten voor aankoop gronden. Voor deze kosten is geen apart krediet beschikbaar gesteld. Deze kosten worden namelijk later opgenomen binnen het grondbedrijf en zullen in de calculatie van de kosten worden meegenomen bij de verkoop van de gronden van Daalkampen-3 in Borger.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa	saldo	saldo
	31-12-2022	31-12-2021
Investerings met een economisch nut		
Investerings met een economisch nut	28.681.678	29.285.646
Invest. economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven	10.223.274	10.108.401
Investerings in openbare ruimte met maatschappelijk nut		
Investerings vóór 2017	3.519.575	3.938.470
Investerings vanaf 2017	17.712.004	15.556.562
Totaal materiële vaste activa	60.136.530	58.889.079

Het onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de materiële vaste activa in 2022

Materiële vaste activa	boekwaarde 01-01-2022	invest.	desinvest. (verkopen)	bijdragen en subsidies	interne boeking naar grondbedrijf	afschr.	boekwaarde 31-12-2022
Investerings econ. nut							
Gronden en terreinen	4.351.049	104.101			-344.400		4.110.749
Woonruimten	164.229					-2.239	161.990
Bedrijfsgebouwen	21.968.806	202.954				-701.526	21.470.234
Grond-, weg- & waterb. werken	706.195	2.250				-31.294	677.151
Machines, app. & install.	1.575.622	397.265				-253.979	1.718.908
Overige mat. vaste activa	519.745	87.316	-1.558			-62.858	542.645
	29.285.646	793.886	-1.558		-344.400	-1.051.896	28.681.678
Investerings waarvoor een heffing kan worden geheven							
Grond-, weg- & waterb. werken	9.856.173	310.629				-548.761	9.618.041
Machines, app. & install.	28.369					-3.980	24.389
Overige mat. vaste activa	223.859	370.301				-13.316	580.844
	10.108.401	680.929				-566.056	10.223.274
Totaal inv. econ. nut	39.394.047	1.474.815	-1.558		-344.400	-1.617.952	38.904.952
Investerings maatsch. nut							
Grond-, weg- & waterb.w. vóór 2017	3.938.470					-418.896	3.519.575
Grond-, weg- & waterb.w. vanaf 2017	15.556.562	3.334.617	-6.250	-551.026		-621.899	17.712.004
Totaal inv. maatsch. nut	19.495.032	3.334.617	-6.250	-551.026		-1.040.795	21.231.578
Totaal materiële vaste activa	58.889.079	4.809.432	-7.808	-551.026	-344.400	-2.658.747	60.136.530

Investerings met een economisch nut

Algemeen

Investerings hebben een economisch nut als ze verhandelbaar zijn en/of als ze kunnen leiden tot het verwerven van inkomsten. Hierbij is een onderverdeling gemaakt in investeringen met een economisch nut en investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Zakelijk recht van erfpacht

In het kader van de regionalisering van de brandweezorg in de Veiligheidsregio Drenthe zijn de brandweergebouwen van de 8 Drentse gemeenten destijds overgedragen naar de Veiligheidsregio Drenthe. Om verschillende redenen is besloten om de overdracht niet vorm te geven in een volledige, onvoorwaardelijke, eigendomsoverdracht, maar in de vorm van het vestigen van een achttal beperkt zakelijke rechten van erfpacht. Voor de gemeente Borger-Odoorn geldt hierbij dat de brandweerkazerne met onder- en bijgelegen grond en het kunstwerk is overgedragen. De huidige boekwaarde van de brandweerkazerne is € 1.062.832 per 31 december 2022.

Investerings

Conform de financiële verordening dient in de jaarrekening van investeringen, groter dan € 50.000,- de uitputting van de investeringskredieten en de actuele raming van de totale uitgaven en inkomsten te worden weergegeven.

Omschrijving vast actief	Totaal krediet	Besteed in 2022	Desinv. in 2022	Ontvangen subsidies	Geïnv. voorgaande jaren	Restant krediet
Gronden en terreinen (economisch nut)						
Aan de Strengen (dagrecreatie)	959.651	97.500			959.651	-97.500
Strijkijzer Borger	649.463	-344.400			646.443	347.420
	1.609.114	-246.900			1.606.093	249.921
Bedrijfsgebouwen						
Bouwkundige aanpassingen huisvesting gemeentehuis		139.991			24.514	-164.505
		139.991			24.514	-164.505
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (ec. nut)						
Afkop. Brinkstr./Gang/Bloem/Slieten (riool)	372.264	119.395			274.517	-21.648
Riool Zuiderdiep (Dr.M'weg - Kavelingen) V'mond	281.410	93.819			180.000	7.591
Molenweg (biobased woningen) Exloo	80.000	53.654				26.346
	733.674	266.868			454.517	12.289
Machines, apparaten en installaties						
Veegauto	210.000	206.987				3.013
Versnipperaar	146.000	146.000				
	356.000	352.987				3.013
Overige materiële vaste activa						
Gymmateriaal	250.000	55.963			71.030	123.007
Ondergrondse containers 2e fase	580.909	370.301			56.706	153.902
	830.909	426.264			127.736	276.909
Totaal economisch nut	3.529.697	939.211			2.212.860	377.626

Gronden en terreinen (economisch nut)

- Dit betreft gronden die bestemd zijn voor bedrijven. De mutatie betreft een interne verplaatsing (boeking) naar het grondbedrijf.

Bedrijfsgebouwen

- Het gaat hierbij om de voorbereidingskosten voor de aanpassingen van de huisvesting in het gemeentehuis.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (economisch nut)

- Diverse werkzaamheden en verbeteringen aan de infrastructuur van de riolering.

Machines, apparaten en installaties

- In 2022 is verdere uitvoering gegeven aan het materieelplan

Overige materiële vaste activa

- Aanschaf gymmateriaal sporthallen
- Installatie van ondergrondse (glas)containers op diverse locaties.

Investerings in openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Het gaat hier om investeringen in zaken die niet regelmatig worden vervangen, maar die veel onderhoud met zich meebrengen, zoals wegen, water en bruggen.

Met ingang van 2017 moeten alle nieuwe investeringen verplicht worden geactiveerd en worden afgeschreven over de verwachte gebruiksduur. De vrije keuze om investeringen met een maatschappelijk nut wel of niet te activeren is daarmee komen te vervallen. Hiermee wordt een betere vergelijkbaarheid van de kosten tussen gemeenten beoogd. In de toelichting worden deze conform de BBV-voorschriften afzonderlijk tot uitdrukking gebracht.

Conform de financiële verordening dient in de jaarrekening van investeringen, groter dan € 50.000,- de uitputting van de investeringskredieten en de actuele raming van de totale uitgaven en inkomsten te worden weergegeven.

Omschrijving vast actief	Totaal krediet	Besteed in 2022	Ontvangen subsidies	Geïnv. voorgaande jaren	Restant krediet	Afschrijvings termijn
Grond-, weg- en waterbouwk. werken (maatsch. nut)						
<i>Wegen en fietspaden</i>						
Afslag Hoofdweg N34 Klijndijk (verkeer)	166.000	161.652			4.348	20 jaar
Dwarskade Nieuw-Buinen (verkeer)	300.000	67.674	67.674		300.000	20 jaar
Kanaalstraat (Bosweg-Groene Dijk) Eeserveen	214.200	224.893			-10.693	20 jaar
Fietspad langs Exloërweg (komgr. Od-Leewal)	124.950	126.374			-1.424	20 jaar
N34 - afslag Klijndijk		280.912	280.912			20 jaar
N34 - afslag Odoorn		128.891	128.891			20 jaar
Z'diep (Dr.M'weg-Kavelingen) V'mond (verk.)	50.000	356.269	303.409		-2.860	20 jaar
Z'diep (Dr.M'weg-Kavelingen) V'mond (weg)	1.092.560	630.279		627.676	-165.396	20 jaar
Herstraten Koesteeg-Kruisstraat Borger	64.000	66.240		2.434	-4.674	20 jaar
Transformatie landbouwwegen in fietspaden	214.400	74.789		130.461	9.150	20 jaar
Aanleg Rolderstraat	1.500.000			1.503.020	-3.020	20 jaar
Aanpassingen a.g.v. N34	161.911	81.982	20.000	27.335	72.594	20 jaar
	3.888.021	2.199.954	800.885	2.290.926	198.026	
<i>Openbare verlichting</i>						
Verduurzaming OV 2019 (armaturen)	494.400	141.872		296.697	55.831	20 jaar
Verduurzaming OV 2019 (masten)	445.500	168.134		232.132	45.234	40 jaar
Z'diep en Hoofdstr. (M'weg-Noorderstr) OV	103.200	70.796			32.404	20 jaar
	1.043.100	380.802		528.828	133.469	
<i>Overige</i>						
Renovatie begraafplaatsen	295.468	221.013		64.085	10.371	30 jaar
Begraafplaatsen fase 2, verharding		61.646			-61.646	20 jaar
Hart van Exloo	362.000	332.437		29.533	30	25 jaar
Uitbreiding spitslijn 2e Exloërmond	62.000	4.504	56.000	93.020	20.476	20 jaar
	719.468	619.599	56.000	186.638	-30.769	
Totaal maatschappelijk nut	5.650.589	3.200.355	856.885	3.006.392	300.727	

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (maatschappelijk nut)

Wegen en fietspaden

In 2022 is verdere uitvoering gegeven aan het verbeteren van de wegen en fietspaden in de gemeente Borger-Odoorn

Openbare verlichting

Uitgaven wegens aanleg en verbetering van de openbare verlichting in de gemeente.

Overige

- Renovatie begraafplaatsen: renovatie en ruiming van begraafplaatsen in de gemeente.
- Hart van Exloo: betreft de boekwaarde van het terrein Zuiderhoofdstraat 6/8 te Exloo.
- Uitbreiding spitslijn 2e Exloërmond: aanleggen van bushaltes in de gemeente.

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa	saldo	saldo
	31-12-2022	31-12-2021
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	204.062	204.062
Leningen aan overige verbonden partijen	3.942.128	3.092.943
Overige langlopende leningen	278.213	307.302
Totaal financiële vaste activa	4.424.403	3.604.307

Het onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de financiële vaste activa in 2022.

Financiële vaste activa	boekwaarde	invest.	aflossing	boekwaarde
	01-01-2022			31-12-2022
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	204.062			204.062
Leningen aan overige verbonden partijen	3.092.943	885.905	-36.721	3.942.128
Overige langlopende leningen	307.302		-29.089	278.213
Totaal fin. vaste activa	3.604.307	885.905	-65.810	4.424.403

De mutaties in de financiële vaste activa hebben betrekking op:

Leningen aan overige verbonden partijen

- Toename en aflossing op de startersleningen en duurzaamheidsleningen.
- Aflossing op duurzaamheidslening zwembaden Borger-Odoorn BV

Overige langlopende leningen

- Aflossing PC-privé
- Aflossing op de verstrekte hypothecaire geldleningen
- Aflossing verstrekte langlopende lening Hunebedcentrum

Vlottende activa

Vorraden

Vorraden	saldo	saldo
	31-12-2022	31-12-2021
Onderhanden werk	-1.420.622	1.455.727
Totaal voorraden	-1.420.622	1.455.727

Onderhanden werk

In onderstaand overzicht wordt per complex de boekwaarde ultimo 2022 en het verwachte exploitatieresultaat weergegeven.

Omschrijving	BW 1 jan. 2022	Voorz. 1 jan. 2022	Balans 1 jan. 2022	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Winst- uitname	BW 31 dec. 2022	Voorziening verliesl. complex	Balans 31 dec. 2022	Geraamde te maken kosten	Geraamde te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat incl. voorz.
Borger Daalkampen 2	127		127	60	-1.223	100	-936		-936	818		118 V
Borger Daalkampen 2 (2e fase)	436		436	32	-1.861	450	-943		-943	492	-108	559 V
Borger Aan de Strengen (industr.)	1.594	-619	974	289	-431		1.452	-634	817	364	-1.181	-
Buinen Lijnstukken 2	45		45	23	-83		-15		-15	10		5 V
Nieuw-Buinen Drentse Poort	384	-180	204	89	-144		329	-185	144	29	-173	-
Valtermond Plaats 62	-194		-194	25	-351	150	-370		-370	201		169 V
Nieuw-Buinen, Nw-Veenlanden	-291	-24	-314	475			184	-287	-103	103		-
Nieuw-Buinen, Ranonkel	271	-92	179	50	-224		97	-112	-15	15		-
Totaal onderhanden werk	2.371	-915	1.456	1.043	-4.317	700	-203	-1.218	-1.422	2.032	-1.462	851 V

Bedragen x € 1.000

V = voordelig resultaat

De waardering van de in exploitatie genomen gronden is gebaseerd op de inzichten van maart 2022 en de daarbij behorende inschatting van uitgangspunten, parameters en risico's. Voor de nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- een rentepercentage van 1,5%
- de in te schatten kosten en opbrengsten worden jaarlijks geactualiseerd.
- de geplande afzet (te verkopen kavels) is gebaseerd op de uitgegeven opties en uit overleggen tussen de marktpartijen en gemeente.

De risico's zijn nader toegelicht in de paragraaf grondbeleid en de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement in het jaarverslag.

Uitzettingen

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < één jaar	saldo	saldo
	31-12-2022	31-12-2021
Vorderingen op openbare lichamen	6.787.183	5.962.277
Overige vorderingen	2.182.762	1.999.196
Rekening-courant verhouding met het Rijk	8.499.393	4.171.296
Totaal uitzettingen	17.469.338	12.132.769

Vorderingen op openbare lichamen	Saldo 31-12-2022
Debiteuren publiekrechtelijk	2.147.368,91
Te vorderen btw overheidsactiviteiten	4.626.642,13
Overige nog te verrekenen btw	13.171,85
Totaal	6.787.182,89

Debiteuren publiekrechtelijk

In april 2023 moet er van de € 2.147.369 nog € 1.406.723 worden ontvangen van diverse instellingen. Het betreft hier voornamelijk subsidies van de Provincie Drenthe en het Rijk voor nog lopende projecten.

Te vorderen btw overheidsactiviteiten

Dit is het totaal te vorderen btw die is verrekend op inkoopfacturen die betrekking hebben op overheidsactiviteiten. Het bedrag zal in de loop van 2023 worden ontvangen.

Overige nog te verrekenen btw

Deze nog te vorderen btw is verrekend met de aangifte in 2023.

Overige vorderingen	Saldo 31-12-2022
Debiteuren algemeen	382.221,64
Debiteuren belastingen	545.633,06
Debiteuren bijstandsverlening	1.163.337,96
Debiteuren inkomensvoorziening	579.500,53
Debiteuren Wmo	1.277,29
	<u>2.671.970,48</u>
Voorziening dubieuze debiteuren algemeen	-31.922,20
Voorziening dubieuze debiteuren belastingen	-73.749,37
Voorziening dubieuze debiteuren uitkeringen SoZa	-383.536,55
Totaal	2.182.762,36

Debiteuren algemeen

In april 2023 moet er van de € 382.222 nog € 190.144 worden ontvangen van diverse instellingen.

Voor de waardecorrectie is een voorziening voor oninbaarheid opgenomen ad. € 31.922

Debiteuren belastingen

In april 2023 moet er van de € 545.633 nog ca. € 285.900 worden ontvangen aan gemeentelijke belastingen. Voor de waardecorrectie is een voorziening voor oninbaarheid opgenomen ad. € 73.749

Debiteuren bijstandsverlening en inkomensvoorziening

Het betreft hier de vorderingen in relatie tot verstrekte bijstands- en inkomensvoorzieningen. Deze vorderingen zijn bij het opmaken van de jaarrekening gewaardeerd op inbaarheid. Voor de vermoedelijk oninbare vorderingen is een voorziening opgenomen.

Debiteuren Wmo

Dit bedrag zal worden afgewikkeld in 2023.

Rekening-courantverhouding met het Rijk (Schatkistbankieren)

Op 15 december 2013 is de wet verplicht schatkistbankieren van kracht geworden. Vanaf dat moment zijn alle decentrale overheden (provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen in de vorm van een openbaar lichaam) verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden.

Wat is schatkistbankieren

Schatkistbankieren is simpelweg het aanhouden van middelen bij het ministerie van Financiën (de schatkist). Het Agentschap van de Generale Thesaurie voert binnen het ministerie van Financiën het schatkistbankieren uit. Alle deelnemers aan het schatkistbankieren hebben een privaatrechtelijke rekening-courantovereenkomst met de Staat der Nederlanden, vertegenwoordigd door het Agentschap.

Voor decentrale overheden betekent schatkistbankieren dat zij al hun overtollige middelen aanhouden in de schatkist bij het ministerie van Financiën. Dit houdt in dat geld en vermogen niet langer bij bijvoorbeeld banken buiten de schatkist mogen worden aangehouden. Overtollige middelen mogen alleen in rekening-courant en via deposito's bij de schatkist worden aangehouden of onderling worden uitgeleend aan andere decentrale overheden

Drempelbedrag

De gemeente Borger-Odoorn is dus ook verplicht om de overtollige middelen in 's Rijks schatkist aan te houden. Om het dagelijks kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag vastgesteld dat, afhankelijk van het begrotingstotaal, buiten de schatkist mag worden gehouden.

Het drempelbedrag voor onze gemeente is vastgesteld op € 1.517.425

Het gemiddelde van het bedrag aan overtollige middelen dat er gedurende het kwartaal elke kalenderdag buiten de schatkist is aangehouden, mag niet boven dit drempelbedrag liggen.

Het totaal aan middelen dat in 2022 door de gemeente Borger-Odoorn buiten 's Rijks schatkist is gehouden bedraagt aan het eind van elk kwartaal € 0,-. Hiermee is dus voldaan aan de wettelijke verplichting.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar	2022		
(1)	Drempelbedrag	1517			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	69	180	72	22
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.448	1.337	1.445	1.495
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Liquide middelen

Liquide middelen	saldo	saldo
	31-12-2022	31-12-2021
Bank	48.166	38.017
Overige liquide middelen	22.611	2.652
Totaal uitzettingen	70.777	40.668

Overlopende activa

Overlopende activa	saldo	saldo
	31-12-2022	31-12-2021
Nog te ontvangen uitkeringen van overheidslichamen	729.720	27.977
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	4.655.061	3.698.952
Totaal overlopende activa	5.384.781	3.726.929

Nog te ontvangen uitkeringen van overheidslichamen

Hieronder wordt een specificatie gegeven van de van het Rijk en overige overheden nog te ontvangen bedragen inzake uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.

Omschrijving	Saldo	toevoeging	afgewikkeld	stand
	1-jan	in	in	31-dec
	2022	2022	2022	2022
Min. SZW, afrekening BBZ	806	34.500	806	34.500
Min. VWS, afrekening Spuk 2020	27.171		27.171	-
Min. J&V, vergoeding kosten Oekraïne		695.220		695.220
Totaal	27.977	729.720	27.977	729.720

Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen

Reinigingsrechten en huisvuilweging 4e kwartaal 2022	575.307
Toeristenbelasting en forensenbelasting 2022	890.408
Vergoeding afvalverwerking Nedvang	85.297
Wedeka	187.282
COA	807.824
Vooruitbetaalde bedragen	1.352.795
Overige posten	756.150
Totaal	4.655.061

Reinigingsrechten en huisvuilweging 4e kwartaal 2022

De aanslagen voor reinigingsrechten en huisvuilweging voor het 4e kwartaal van 2022 zijn in januari 2023 opgelegd.

Toeristenbelasting en forensenbelasting 2022

De aanslagen voor toeristen- en forensenbelasting 2022 zijn in maart 2023 opgelegd.

Vergoeding afvalverwerking Nedvang

De gemeente heeft een deelnemersovereenkomst afgesloten met Nedvang.

Betreft de vergoeding van gescheiden ingezamelde, gerecyclede en vermarkte hoeveelheden verpakkingsafval.

Wedeka

Betreft de afrekening van het resultaat over 2022. Dit bedrag zal in 2023 worden ontvangen of verrekend.

COA

Declaratie noodopvang

Vooruitbetaald bedragen

Deze bedragen zijn grotendeels in 2023 afgewikkeld.

Overige posten

Deze bedragen zullen worden afgewikkeld in 2023.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Eigen vermogen	saldo	saldo
	31-12-2022	31-12-2021
Algemene reserve	16.409.934	13.814.879
Overige bestemmingsreserves	18.340.591	15.256.041
Resultaat na bestemming	3.210.722	2.126.601
Totaal eigen vermogen	37.961.247	31.197.522

Algemene reserve

De omvang van de algemene reserve bedraagt eind 2022 € 16.409.934. Dit is de som van weerstandsdeel algemene reserve (WAR) + de vrije reserve (VAR). Ten opzichte van eind 2021 is deze reserve per saldo toegenomen met een bedrag van € 2.595.055.

Overige bestemmingsreserves

Er is een onderscheid tussen voorzieningen en bestemmingsreserves. Aan de voorziening kleeft een verplichting. Bovendien worden de voorzieningen niet tot het eigen vermogen gerekend. Een bestemmingsreserve maakt echter wel deel uit van het eigen vermogen. De aanwending van de bestemmingsreserves is vrijblijvender, omdat de raad een besluit kan nemen over een andere aanwending. De omvang van de bestemmingsreserves bedraagt eind 2022 € 18.340.591. Ten opzichte van eind 2021 zijn deze reserves toegenomen met een bedrag van € 3.084.550.

Het verloop van de reserves in 2022 wordt in het volgende overzicht weergegeven. Een meer gedetailleerde specificatie per reserve is beschikbaar op de afdeling bestuurs- en concernondersteuning.

Omschrijving	Saldo 1-jan 2022	Toe- voeging	Ont- trekking	Bestemm. resultaat 2021	Vermind. dekking afschr.	Interne boekingen	Stand 31-dec 2022
ALGEMENE RESERVE							
Weerstandsdeel alg. reserve (WAR)	11.569.396	646.453	-				12.215.849
Vrije algemene reserve (VAR)	2.245.483	500.000	100.000-	1.548.601			4.194.085
Totaal algemene reserve	13.814.879	1.146.453	100.000-	1.548.601	-		16.409.934
BESTEMMINGSRESERVES							
Algemeen							
Bufferreserve grondbedrijf	2.232.535	727.969	861.444-				2.099.061
Herstructureringsfonds	58.596	-	-				58.596
Nog uit te voeren werken	7.676.265	10.085.037	5.226.888-			2.449.377-	10.085.037
Generatiepact (vh begr. Saldo)	300.000	-	-				300.000
Aanpassing rijksweg 34	-	-	-				-
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	76.554	-	-				76.554
Onderhoud zwembaden	70.412	-	10.000-				60.412
Dorpshuis Exloo (vh welzijnsaccomm.)	32.123	-	-				32.123
Bestemmingsres. Kern & kader	94.194	400.000	-				494.194
Reserve riolering	288.490	74.794	-				363.284
Bestemmingsreserve afval	192.181	108.558	-				300.739
Reserve Toeristisch centrum Borger	169.656	-	-				169.656
Reserve deelgebiedvisie "De Monden"	140.000	-	20.000-				120.000
Bestemmingsreserve Coronacrisis	277.000	-	161.169-	578.000			693.831
<i>subtotaal</i>	<i>11.608.006</i>	<i>11.396.358</i>	<i>6.279.501-</i>	<i>578.000</i>	<i>-</i>	<i>2.449.377-</i>	<i>14.853.486</i>
Gekoppelde reserves							
Gekoppelde reserves	3.648.035				160.930-		3.487.105
<i>subtotaal</i>	<i>3.648.035</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>160.930-</i>		<i>3.487.105</i>
Totaal bestemmingsreserves	15.256.041	11.396.358	6.279.501-	578.000	160.930-	2.449.377-	18.340.591
Eindtotaal	29.070.920	12.542.811	6.379.501-	2.126.601	160.930-	2.449.377-	34.750.525

In de kolom 'bestemming resultaat 2021' staat de toevoeging vermeld van het voordelig rekeningresultaat van het voorgaand boekjaar. In de kolom 'vermindering ter dekking van afschrijvingen' staan de verminderingen vermeld in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd.

De aard en reden van iedere reserve worden hierna toegelicht.

Weerstandsdeel algemene reserve (WAR)

Buffer voor weerstandscapaciteit met het doel om alle risico's op te vangen waarvoor geen raming (voorziening als exploitatiepost) in de begroting is opgenomen.

De minimumomvang van de WAR wordt vastgesteld conform gekwantificeerde risico's die uit de paragraaf Weerstandsvermogen blijken.

Vrije algemene reserve (VAR)

De vrije reserve is ingesteld om eventuele rekeningtekorten op te vangen. Aanvullend is deze reserve beschikbaar voor incidenteel nieuw beleid.

Bufferreserve grondbedrijf

De reserve is bedoeld om verliezen op gronden op te kunnen vangen en het afdekken van onvoorzienbare risico's en/of tegenvallers.

Herstructureringsfonds

Uitgaven passend binnen de doelstelling (creëren van een duurzame en veilige woon- en leefomgeving) kunnen worden gedekt uit dit fonds. Het fonds is tot dusverre gevoed uit de winstnemingen van de grondexploitatie en bestemming van het rekeningresultaat. De hoogte van het fonds is gebaseerd op een bedrag van € 5.500 per te slopen woning in een herstructureringsgebied.

Nog uit te voeren werken (NUW)

Het begrotings-/kalenderjaar loopt zeker bij projecten niet altijd parallel met de periode dat werkzaamheden worden uitgevoerd of realisatie plaatsvindt. Soms lopen projecten over de jaarwisseling heen en vindt de afronding en afrekening pas in het volgende jaar plaats. Er kunnen vertragingen optreden en er zijn ook werkzaamheden die niet in de winter kunnen worden uitgevoerd, afronding vindt dan in het volgende voorjaar plaats. Dit betekent dat een groot aantal van de werkzaamheden op de lijst NUW inmiddels al zijn uitgevoerd. Andere projecten worden in het voorjaar van 2023 uitgevoerd.

De reserveringen zijn getoetst aan de volgende 3 criteria:

1. Er moet sprake zijn van een beleidsinhoudelijke noodzaak om de financiële middelen te behouden voor uitvoering van de prestatie in 2023.
2. De prestatie in het nieuwe begrotingsjaar moet zijn ingepast in het afdelingsplan voor 2023.
3. De financiële noodzaak van reservering moet aanwezig zijn (er zijn voor de uitvoering van de prestatie in een volgend begrotingsjaar geen middelen beschikbaar.)

Nog uit te voeren werken	Bedrag
Thema/taakveld	
Onze inwoners	
Burgerzaken	59.500
Inkomensregelingen	1.295.000
Maatwerkdienstverlening 18+	45.000
Maatwerkvoorziening (WMO)	107.000
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	266.969
Samenkracht en burgerparticipatie	420.812
Volksgezondheid	300.000
Arbeidsparticipatie	15.000
	2.509.281
Onze economie	
Economische promotie	55.000
	55.000
Onze toekomst	
Bestuur	506.848
Cult.presentatie, -productie en -partic.	103.000
Milieubeheer	277.580
	887.428
Onze leefomgeving	
Afval	18.000
Beheer overige gebouwen en gronden	85.000
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	699.175
Openbare orde en veiligheid	128.000
Ruimtelijke ordening	1.055.593
Sportaccommodaties	2.454.000
Verkeer en vervoer	147.500
Wonen en bouwen	1.152.560
	5.739.828
Overig	
Overhead	893.500
	893.500
Totaal	10.085.037

Generatiepact

Deze reserve is in 2019 in het leven geroepen met het doel duurzame inzetbaarheid van oudere ambtenaren en nieuwe instroom van jongeren in de ambtelijke organisatie te realiseren.

Aanpassing rijksweg 34

Deze reserve is bedoeld voor dekking van de gemeentelijke kosten voor het oplossen van verkeersmaatregelen rond aanpassingen van de N34.

Onderhoud gemeentelijke gebouwen

Deze reserves zijn gevormd ter dekking van toekomstige onderhoudsuitgaven (groot onderhoud) voor de diverse gebouwen en accommodaties.

Onderhoud zwembaden

In de begroting wordt jaarlijks het normbedrag voor onderhoud geraamd. De afwijking tussen deze norm en de werkelijkheid wordt met dit fonds gemuteerd.

Dorpshuis Exloo

Voorheen was deze reserve bedoeld voor onderhoud van welzijnsaccommodaties. Deze vallen nu onder het project Kern en Kader. In overeenstemming met de notitie reserves en voorzieningen is er een bedrag gereserveerd voor dorpshuis Exloo. Het restant is overgeheveld naar de reserve Kern en Kader.

Bestemmingsreserve Kern & Kader

Deze reserve is in 2006 ingesteld om boekwinsten en -verliezen op verkochte Kern & Kader gebouwen apart te houden.

Reserve riolering

De commissie BBV doet de aanbeveling om (als een gemeente een riooltarief hanteert) de gerealiseerde resultaten riolering te muteren op een bestemmingsreserve 'riolering'. Opgemerkt wordt dat het vormen van deze reserve het karakter van resultaatbestemming heeft en dat de toevoeging aan een dergelijke reserve dus geen last vormt die in de tariefberekening mag worden opgenomen.

De bestemmingsreserve riolering wordt gevoed vanuit efficiency- en of aanbestedingsvoordelen.

Bestemmingsreserve afval

In de kadernota 2016 is besloten om met ingang van de rekening 2015 efficiency verschillen op afval te storten in een bestemmingsreserve. Deze reserve kan dan worden ingezet om eventuele nadelen op afval in de exploitatie op te vangen.

Bestemmingsreserve Toeristisch Centrum Borger

Deze reserve is ingesteld om de kosten op te vangen voor het (eventueel) archeologisch onderzoek in dat gebied.

Reserve deelgebiedsvisie "De Monden"

Deze reserve is ingesteld om de kosten op te vangen voor gebiedsvisie "De Monden".

Bestemmingsreserve Coronacrisis

Deze reserve is ingesteld om de meerkosten of minder opbrengsten op te vangen die door de coronacrisis zijn ontstaan.

Gekoppelde reserves

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moet op investeringen met een economisch nut in volle omvang worden afgeschreven. Eventuele bijdragen van reserves mogen niet in mindering worden gebracht op het investeringsbedrag. Deze bijdragen moeten voor dezelfde looptijd als de betreffende investering ten gunste van de exploitatie worden gebracht. Op deze plaats worden alle reserves verantwoord die worden ingezet voor compensatie van de afschrijving van activa. De reserve is niet meer voor andere doeleinden beschikbaar.

Resultaat na bestemming

De rekening van baten en lasten sluit met een voordelig saldo van € 3.210.722

Voorzieningen

Voorzieningen	saldo	saldo
	31-12-2022	31-12-2021
Voorzieningen	6.633.097	3.103.957
Totaal voorzieningen	6.633.097	3.103.957

Bij de bestemmingsreserves werd al aangegeven dat voorzieningen bij het vreemd vermogen horen. Met andere woorden, aan de voorzieningen kleeft een verplichting. De aanwending is niet vrijblijvend. Onder de voorzieningen zijn de op het moment van opstellen van de jaarrekening voorzienbare verplichtingen, verliezen en/of risico's opgenomen voor zover de omvang hiervan redelijkerwijs is in te schatten. De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie (toevoeging bedrag) aan een reeds bestaande voorziening, is als een exploitatielast in het verslagjaar verantwoord. Alle aanwendingen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Het verloop van de voorzieningen in 2022 wordt in het volgende overzicht weergegeven.

Omschrijving	saldo 1-jan 2022	toevoeging	vrijval	aanwending	stand 31-dec 2022
VOORZIENINGEN					
<i>Algemene voorzieningen</i>					
Voorziening wethouderspansioenen	2.083.887	1.163.441	-	-73.615	3.173.713
Voorziening afval	17.961	52.640	-		70.601
Voorziening riolering	698.181	400.411		-73.198	1.025.394
Voorziening n.t.m. kosten GB Langhieten2	37.600	-		-7.641	29.959
Voorziening n.t.m. kosten GB Tiekamp 3	4.269	-	4.269-		-
Voorziening n.t.m. kosten GB Noorderkijl 2	6.200	-		-6.200	-
Voorziening gebiedsfonds	56.550	2.360.883		-304.933	2.112.500
Voorziening verlofsparen	-	15.803			15.803
<i>subtotaal</i>	<i>2.904.648</i>	<i>3.993.178</i>	<i>4.269-</i>	<i>465.587-</i>	<i>6.427.970</i>
<i>Onderhoudsvoorzieningen</i>					
Ontwikkeling Poelkampen Ellertshaar	70.000	10.000			80.000
<i>subtotaal</i>	<i>70.000</i>	<i>10.000</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>80.000</i>
<i>Van derden verkregen middelen met specifieke bestedingsverplichting</i>					
Grafonderhoud Aukje Wolf	11.891	-			11.891
Natuurpark Aukje Wolf	117.418			-4.182	113.236
<i>subtotaal</i>	<i>129.309</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>4.182-</i>	<i>125.127</i>
Totaal voorzieningen	3.103.957	4.003.178	4.269-	469.769-	6.633.097

De aard en reden van iedere voorziening worden hierna toegelicht.

Algemene voorzieningen

Voorziening wethouderspensioenen

De voorziening is ingesteld om pensioenverplichtingen van (oud)wethouders te kunnen nakomen.

Voorziening afval

Deze voorziening is gevormd door onderuitputting als gevolg van vertraging in investeringen. Deze middelen moeten volgens de financiële voorschriften (BBV) beschikbaar blijven voor de afvalverwerking.

Voorziening riolering

Deze voorziening wordt gevormd door resultaten vanuit tariefegalisatie en vertraging in investeringen en onderhoud van het rioolstelsel. Deze middelen moeten beschikbaar blijven voor rioleringstaken.

Voorziening nog te maken kosten grondbedrijf (Langhieten 2, Tiekamp 3, Noorderkijl II)

Er is een voorziening gevormd voor nog te maken kosten van de afgesloten plannen van het grondbedrijf.

Voorziening gebiedsfonds

In een deel van de gemeente Borger-Odoorn zijn windturbines geplaatst. Dit heeft veel invloed op de omgeving. Daarom is er een gebiedsfonds ingesteld. Het gebiedsfonds heeft als doel lokale maatschappelijke initiatieven te ondersteunen die de leefbaarheid versterken van de kernen in het effectgebied van de windturbines in Borger-Odoorn. Het gebiedsfonds is gevuld met geld van de Rijksoverheid, de provincie Drenthe en de gemeente Borger-Odoorn. In 2022 is van de Provincie Drenthe een bedrag van € 2.284.333 ontvangen. Dit bedrag aangevuld met € 765.500 uit eigen middelen zal over een periode van 10 jaar worden uitbetaald. Om er voor te zorgen dat deze middelen voor de toekomstige 10 jaar beschikbaar blijven is het bedrag in de voorziening gestort.

Voorziening verlofsparen

In de nieuwe cao voor gemeenten is een nieuwe regeling voor verlofsparen opgenomen. Een medewerker kan vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren opzijzetten voor later. Deze vakantie-uren verjaren niet. De vormen van bovenwettelijke vakantie die de medewerker opzij kan zetten staan in de cao. De gemeente heeft per persoon in beeld gebracht hoeveel verlof men wil sparen. Het verlof is op geld gezet en in de voorziening gestort.

Onderhoudsvoorzieningen

Ontwikkeling Poelkampen Ellertshaar

Er is door de gemeente Borger-Odoorn een overeenkomst gesloten met Vos Zand en Grind B.V. en Remix Droge Mortel B.V. ten behoeve van de ontwikkeling van de zandwinning Poelkampen te Ellertshaar. Gedurende de actieve zandwinning in het plangebied zal Vos Zand en Grind B.V. jaarlijks een bedrag groot € 10.000 aan de gemeente Borger-Odoorn voldoen. De betalingen eindigen na het beëindigen van het actief winnen van het zand. Het geld wordt door de gemeente Borger-Odoorn bestemd voor werkzaamheden, die de gemeente gedurende de exploitatieperiode uitvoert ten behoeve van de zandwinning.

Van derden verkregen middelen met specifieke bestedingsverplichting

Grafonderhoud graf Aukje Wolf

Het bestuur van de betreffende stichting heeft de gemeente verzocht om de grafmonumenten van mevrouw Aukje Wolf en wijlen haar ouders voor een termijn van vijftig jaar te onderhouden. Hierop heeft de raad positief beslist.

Natuurpark Aukje Wolf

De stichting Aukje Wolf beheert de nalatenschap van wijlen mevrouw Aukje Wolf. Het stichtingsbestuur heeft in samenwerking met de gemeente een natuurpark aangelegd in Valthermond. Voor het onderhoud is een deel van de nalatenschap gestort in een bij de gemeente belegde voorziening. De gemeente beheert dit bedrag en zorgt voor het onderhoud van het natuurpark.

Vaste schulden, looptijd van één jaar of langer

Vaste schulden, met een rentetypische looptijd langer dan 1 jaar	saldo 31-12-2022	saldo 31-12-2021
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	25.915.119	30.110.566
Waarborgsommen	7.147	6.889
Totaal vaste schulden	25.922.266	30.117.455

Onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de vaste schulden in 2022.

Vaste schulden	saldo 01-01-2022	opgenomen	aflossing	saldo 31-12- 2022
Binnenl. banken en ov. fin. instellingen	30.110.567		4.195.447	25.915.120
Waarborgsommen	6.889	258		7.147
Totaal vaste schulden	30.117.456	258	4.195.447	25.922.267

Binnenlandse banken en overige financiële instellingen

De totale rentelast voor het jaar 2022 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 379.224

Vlottende passiva

Netto vlottende schulden, looptijd korter dan één jaar

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	saldo	saldo
	31-12-2022	31-12-2021
Bank- en girosaldi	964.495	6.405.326
Overige schulden	3.792.010	2.361.399
Totaal netto vlottende schulden	4.756.505	8.766.725

Bank- en girosaldi

Betreft de schuld in rekening-courant aan de NV Bank Nederlandse Gemeenten.

Overige schulden	
Crediteuren publiekrechtelijk	1.371.115
Crediteuren algemeen	2.075.301
Nog af te dragen btw	339.976
Kortlopende waarborgsommen	5.618
Totaal	3.792.010

Crediteuren publiekrechtelijk

Dit bedrag zal worden afgewikkeld in 2023

Crediteuren algemeen

Dit bedrag is in maart 2023 grotendeels afgewikkeld.

Nog af te dragen btw

Deze post zal zich in 2023 afwikkelen.

Kortlopende waarborgsommen

Het gaat hierbij om de door de huurders gestorte waarborgsommen m.b.t. Grote Brink 2b, 2c en 2d te Borger

Overlopende passiva

Overlopende passiva	saldo	saldo
	31-12-2022	31-12-2021
Nog te betalen bedragen	4.829.825	5.098.234
Nog te besteden uitkeringen van overheidslichamen	6.316.104	1.524.352
Overige vooruitontvangen bedragen	101.092	86.775
Totaal overlopende passiva	11.247.020	6.709.361

Nog te betalen bedragen		
Te betalen rente langlopende leningen o/g		193.585
Gemeente Emmen		744.400
Sociaal Domein		1.102.844
Af te dragen loonheffing en pensioenpremies		1.215.359
Kliko		228.312
RUD		200.440
Overige nog te betalen posten		1.144.885
Totaal		4.829.825

Te betalen rente langlopende leningen o/g

Het gaat hierbij om de renteverplichting over 2022 die in de loop van 2023 zal worden betaald.

Gemeente Emmen

Betreft diverse nota's welke zullen worden betaald aan de gemeente Emmen in 2023

Sociaal Domein

Het gaat hierbij om aangegane verplichtingen aan cliënten en zorgaanbieders in het kader van het sociaal domein. Deze betalingen zullen zich in 2023 afwickelen.

Af te dragen loonheffing en pensioenpremies

De afdrachten hebben in januari 2023 plaatsgevonden

Kliko WTS

Betreft de kosten voor de levering en montage van ondergrondse afvalcontainers.

RUD

Afrekening RUD 2022

Overige nog te betalen posten

De afwikkeling van deze posten vindt in 2023 plaats.

Nog te besteden uitkeringen van overheidslichamen

Hieronder wordt een specificatie gegeven van de nog te besteden uitkeringen van het Rijk en de provincie met een specifiek bestedingsdoel.

Omschrijving	Saldo 1-jan 2022	toevoeging	aanwending	stand 31-dec 2022
Rijksbijdragen				
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, belijning wegen en fietspaden	87.466			87.466
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Spuk-Sport 2022		55.478		55.478
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, regeling sportakkoord		26.184		26.184
Rijksdienst voor ondernemend Nederland, ventilatie in scholen		176.790		176.790
Ministerie van Financiën, toeslagenproblematiek		15.205		15.205
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, OAB-gelden		125.788		125.788
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, NPO middelen		57.440		57.440
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, wet inburgering		5.871		5.871
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, onderwijsroute		21.972		21.972
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, energiearmoede		741.160		741.160
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, verkeersveiligheidsmaatregelen		329.421		329.421
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, impulsregeling klimaatadaptatie		358.561		358.561
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, preventieakkoord		9.682		9.682
Provincie Drenthe				
Deelvisie De Monden	110.784			110.784
Anne de Vriesstraat	109.571	5.690		115.261
Hart van Exloo	242.483	318.430		560.913
Aanpassing afslag N34 Klijndijk	312.520		280.912	31.608
Aanpassing afslag N34 Odoorn	256.466		128.891	127.575
Hunzevallei, fietspad Borger-Westdorperbrug	100.000			100.000
Herstructurering 2e Exloërmond		111.000		111.000

Westerlee Gelden	461.635		461.635
Frisse start na corona	57.161		57.161
Regiodeal Zuidoost-Drenthe	972.349		972.349
Valtherweg / Exloërweg	498.110		498.110
Dwarskade Nieuw-Buinen	530.326		530.326
Snelfietsroute Borger - Emmen	395.720		395.720
Schoolpleinenrevolutie	60.000		60.000
Geopark de Hondsrug	50.000		50.000
Expeditie de Monden	35.000		35.000
Stedebouwkundige verdieping Borger-West	50.000		50.000
Overige overheden			
Toekomst bestendige bedrijventerreinen	37.642		37.642
Totaal	1.524.352	5.506.616	714.864 6.316.104

Overige vooruitontvangen bedragen

De overige vooruitontvangen bedragen zijn afgewikkeld in 2023.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Aan natuurlijke en rechtspersonen verstrekte borgstellingen of garantstellingen.

Eind 2022 staat de gemeente Borger-Odoorn borg voor een bedrag van € 26.151.615 aan door derden verstrekte geldleningen. Er zijn in 2022 geen aanspraken gedaan op de verleende borg- en garantstellingen.

Nr.	Oor- spronkelijk bedrag	Omschrijving	Rente perc.	Boekw. 1-01-22	In de loop dienstj.	Af- lossing	Boekw. 31-12-2022	Garant of achtervang	Percentage dekking	Bedrag garant
St. Woon- en Zorgcentr. "de Paasbergen" (St. Leveste)										
1	3.024.356	Herfinanciering	3,670	1.411.366		100.812	1.310.554	garant	100,00%	1.310.554
2	558.191	Herfinanciering	4,760	471.819		9.030	462.789	garant	100,00%	462.789
Stichting Woonservice Drenthe										
3	2.500.000	Herfinanciering		1.429.002		103.916	1.325.086	achtervang	50,00%	662.543
4	1.434.000	Herfinanciering		792.474		37.737	754.737	garant	100,00%	754.737
5	1.102.165	Financiering woonproject	7,600	822.486		25.495	796.991	garant	100,00%	796.991
6	3.750.000	Uitbreiding met verpleegdependance	-	2.813.459		78.027	2.735.432	garant	100,00%	2.735.432
7	5.000.000	Achtervang, percentage dekking 50		5.000.000			5.000.000	achtervang	50,00%	2.500.000
8	5.000.000	Achtervang, percentage dekking 50		5.000.000			5.000.000	achtervang	50,00%	2.500.000
Stichting Lefier										
9	868.005	Herfinanciering DV 1332	4,950	499.021		31.442	467.579	garant	100,00%	467.579
10	15.000.000	Achtervang, percentage dekking 50		15.000.000			15.000.000	achtervang	50,00%	7.500.000
11	10.000.000	Achtervang, percentage dekking 50		10.000.000			10.000.000	achtervang	50,00%	5.000.000
VV Nieuw-Buinen										
12	150.000	Nieuwe sportcomplex		150.000			150.000	garant	100,00%	150.000
St. Borger Prehistorisch hart van Nederland										
13	745.000	Lening BNG		720.167		24.834	695.333	garant	100,00%	695.333
Beheersstichting Exloo Het Plein										

14	450.000	Bouw Hallenhoes en inrichting plein	450.000	450.000	garant	100,00%	450.000
VV HOC en TC OKKO							
15	150.000	Realisatie sportpark Odoorn	150.000	150.000	garant	100,00%	150.000
Diversen							
16	-	Garantieverstrekking "eigen woningen"	92.210	76.553	15.657	garant	100,00% 15.657
			44.202.004	600.000	487.846	44.314.158	26.151.615

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen voor verlofdagen

De arbeidskosten gerelateerde verplichtingen voor de verlofdagen bedragen voor het gemeentepersoneel eind 2022 € 266.320,36

Langlopende contracten

Contractuele inkoop met een waarde van meer dan € 100.000

Leverancier	Contractnaam	Eind datum contract	Contract Procedure	Contractvorm	Waarde > 01.01.2023
AREA Reiniging	Centrale inkoop	31-12-2023	Enkelvoudig onderhands	Overeenkomst	149.818
Attero B.V.	Overeenkomst inzake be- en/of verwerking huishoudelijke GFT-afval	31-12-2023	Europees openbaar	Raamovereenkomst	295.110
AviTec	Grondstromen: Vuil, ongek.zand en grond, groenafval	30-6-2024	Meervoudig onderhands	Overeenkomst	117.220
Bouma Sport en Groen b.v.	Onderhoud sportvelden	29-2-2024	Europees openbaar	Overeenkomst	260.364
Diverse leveranciers	Huishoudelijke Hulp	31-12-2023	Europees openbaar	Raamovereenkomst	3.002.988
Diverse leveranciers	Jeugdhulp 2020-2028	1-1-2028	Niet van toepassing	Raamovereenkomst	28.025.492
Dynniq (Imtech Infra)	Onderhoud openbare verlichting	30-5-2023	Europees openbaar	Raamovereenkomst	154.809
Gemeenschappelijke Kredietbank	Uitvoeringsovereenkomst Integrale Schuldhulpverlening	31-12-2023	Niet van toepassing	Overeenkomst	236.888
Gemeente Emmen	Samenwerkingsovereenkomsten	31-12-2099	Niet van toepassing	Overeenkomst	1.986.854 p.j.
Kreuzen-Begraafplaatsbeheer	Ruimen graven	31-12-2023	Meervoudig onderhands	Overeenkomst	212.615
Lefier ZuidoostDrenthe	Huurovereenkomsten	31-12-2043	Niet van toepassing	Overeenkomst	1.392.804
Libau	Advisering archeologie en cultuurhistorie	31-12-2023	Niet van toepassing	Overeenkomst	103.445
Lindhorst huisvestingadviseurs B.V.	Conditie en oppervlaktemeting	21-4-2025	Meervoudig onderhands	Overeenkomst	191.437
Mechanisatiebedrijf Meijering	Onderhoudsovereenkomst Tractor 80 PK Smalspoor	16-12-2024	Meervoudig onderhands	Overeenkomst	188.413
Meyra retail en services	Wmo hulpmiddelen	31-3-2024	Europees openbaar	Raamovereenkomst	703.059
Pink Roccade	Software en ondersteuning	31-12-2023	Enkelvoudig onderhands	Licenties	417.613
PreZero Recycling Services Noord	Inzamelen, transporteren en	31-8-2023	Europees openbaar	Raamovereenkomst	606.019

	verwerken afvalstromen				
Robertus Mechanisatie B.V.	Leveren en onderhouden van tractoren	14-6-2026	Meervoudig onderhands	Overeenkomst	246.787
Robidus Risk Consulting B.V.	WGA Eigenrisicodragerverzekering	31-12-2025	Enkelvoudig onderhands	Verzekering	170.283
RUD Drenthe	VTH Zaaksysteem Powerbrowser	4-9-2023	Niet van toepassing	Licenties	522.980
Securi-Corp	Beveiliging noodopvang	1-7-2023	Niet van toepassing	Raamovereenkomst	609.262
Slump Oil B.V.	Raamovereenkomst levering Brandstoffen	30-6-2023	Europees openbaar	Raamovereenkomst	100.796
Sociale teams Borger-Odoorn	Overeenkomst activiteiten uitvoering SSTBO	31-12-2099	Niet van toepassing	Overeenkomst	3.107.302 p.j.
Talentsourcer	Raamovereenkomst Master Vendor Externe inhuur	3-10-2023	Europees openbaar	Raamovereenkomst	1.030.685
Visschedijk Schoonmaak NO BV	Schoonmaakdienstverlening en glasbewassing	31-12-2024	Europees openbaar	Overeenkomst	401.387
WEDEKA Bedrijven	Diverse dienstverlening	31-12-2023	Niet van toepassing	Onderhoudscontract	732.682 p.j.
Woonservice Drenthe	Huurovereenkomst MFA 't Brughuus	31-3-2031	Niet van toepassing	Overeenkomst	307.067

Eigen bijdrage op grond van de WMO

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Aantrekken financiering

In 2022 is met de BNG een overeenkomst tot geldlening aangegaan met een hoofdsom van € 15.000.000 en een looptijd van 50 jaar. De opnamedatum is bepaald op 2 januari 2024 en het rentepercentage bedraagt 2,507% per jaar.

Gebeurtenissen na balansdatum

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Het rekeningresultaat

Het rekeningresultaat is volgens de regelgeving van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) weergegeven in:

- Het saldo van baten en lasten van € 9.213.102 voordelig.
Dit is het resultaat van de 4 thema's, algemene dekkingsmiddelen, overhead en overige baten en lasten.
- Het gerealiseerd resultaat van € 3.210.722 voordelig.
Dit is het uiteindelijke resultaat dat is ontstaan na de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Begrotingsrechtmatigheid

Het aanpassen van de begroting raakt in de basis het budgetrecht van de raad. In onze financiële verordening is vastgelegd dat de raad autoriseert op thema niveau. Dat betekent dat begrotingswijzigingen buiten een thema aan de raad voor besluitvorming moeten worden voorgelegd. De wijzigingen per thema ten opzichte van de begroting worden in de bestuursrapportages inzichtelijk gemaakt. Dit jaar bevatten de jaarstukken meer dan in andere jaren wijzigingen op de thema's. Dit wordt veroorzaakt doordat de lijst met Nog uit te voeren werken (NUW) dit jaar hoger uitvalt dan in andere jaren. Dit komt vooral doordat we meer budget uit 2022 hebben gereserveerd als gevolg van corona. Tevens hebben we momenteel te maken met een aantal grote projecten zoals de Regio Deal en de Omgevingswet waar veel middelen in omgaan. In Bestuursrapportage 2022-II is wel een eerste aanzet gemaakt van NUW reserveringen, maar in werkelijkheid valt de lijst hoger uit en hiervoor hebben we de begroting moeten aanpassen. De begroting passen we op dit onderdeel tevens aan om een goede verschillenanalyse te kunnen maken tussen begroting en werkelijkheid.

Tevens hebben wij te maken met een aantal begrotingsafwijkingen op de taakvelden. Afwijkingen op de taakvelden van meer dan € 25.000 zijn verklaard in het onderdeel 'Toelichting op het overzicht van baten en lasten'. Indien uw raad de jaarrekening vaststelt, stemt uw raad in met deze afwijkingen en de toelichting van ons college. Op deze manier autoriseert uw raad de afwijkingen en worden de afwijkingen rechtmatig en wordt voldaan aan de begrotingsrechtmatigheid. Deze werkwijze wijkt niet af van voorgaande jaren.

Ook is in de toelichting op de balans van investeringen, groter dan € 50.000 de uitputting van de investeringskredieten en de actuele raming van de totale uitgaven en inkomsten weergegeven. Op de investeringskredieten zijn overschrijdingen geconstateerd, maar een overschrijding hoeft niet te leiden tot een begrotingsonrechtmatigheid. Zo zijn er bijvoorbeeld overschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten of budget dat in de begroting 2023 beschikbaar is gesteld.

Hierna volgt een overzicht van de baten en lasten per thema. In het onderdeel 'Toelichting op het overzicht van baten en lasten' wordt er een analyse gegeven van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de jaarrekening.

Taakvelden	Primitieve begroting 2022			Actuele begroting 2022			Werkelijk 2022		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.2 Burgerzaken	811	349	-462	1.264	349	-916	1.195	299	-897
4.1 Openbaar basisonderwijs	127	24	-103	146	24	-122	147	21	-127
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.459	380	-1.079	1.568	554	-1.014	1.672	615	-1.057
5.1 Sportbeleid en activering	450	37	-413	609	131	-479	607	175	-432
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.504		-1.504	1.596	209	-1.387	1.612	220	-1.392
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	3.962		-3.962	3.853		-3.853	4.039		-4.039
6.3 Inkomensregelingen	9.690	8.130	-1.560	10.165	7.949	-2.216	8.964	7.293	-1.671
6.4 WSW en beschut werk	5.303		-5.303	5.895	462	-5.433	5.199		-5.199
6.5 Arbeidsparticipatie	956	15	-941	1.036	15	-1.021	946	5	-941
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	671	10	-661	704	10	-693	881	8	-872
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	6.143	72	-6.071	6.170	106	-6.064	5.961	110	-5.851
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	6.707	78	-6.630	6.684	81	-6.603	6.228	81	-6.147
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	20		-20	20		-20	23		-23
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	560		-560	550		-550	472		-472
7.1 Volksgezondheid	973		-973	1.235	85	-1.149	1.194	111	-1.082
Totaal Onze inwoners	39.336	9.095	-30.242	41.495	9.975	-31.520	39.140	8.938	-30.202
3.1 Economische ontwikkeling	45		-45	46		-46	47		-47
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur							595	582	-14
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	49	57	7	49	57	7	52	58	7
3.4 Economische promotie	475	1.710	1.235	607	1.730	1.123	618	2.000	1.382
Totaal Onze economie	569	1.767	1.197	702	1.787	1.084	1.312	2.640	1.328
0.1 Bestuur	2.052		-2.052	2.828	646	-2.182	3.648	646	-3.002
5.3 Cult.presentatie, -productie en -partic.	167		-167	262	66	-195	238	20	-218
5.4 Musea	211	5	-206	204	5	-199	191	5	-187
5.6 Media	561		-561	639	100	-539	644	100	-544
7.4 Milieubeheer	752	19	-733	6.474	5.405	-1.069	6.560	5.381	-1.179
Totaal Onze toekomst	3.743	24	-3.719	10.407	6.222	-4.184	11.281	6.152	-5.130
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	847	207	-640	342	207	-135	398	229	-168
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.506	1	-1.506	1.497	1	-1.497	1.536	1	-1.534
1.2 Openbare orde en veiligheid	170		-170	561	13	-548	519	13	-507
2.1 Verkeer en vervoer	3.603	74	-3.528	3.666	2	-3.664	3.299	181	-3.118
4.2 Onderwijshuisvesting	985	80	-905	1.106	257	-849	993	101	-892
5.2 Sportaccommodaties	2.473	259	-2.214	1.871	259	-1.612	1.942	287	-1.655
5.5 Cultureel erfgoed							14	22	8
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.431	29	-3.402	3.939	131	-3.808	3.936	180	-3.756
7.2 Riolering	2.056	3.148	1.091	1.987	3.154	1.167	2.035	3.227	1.192

7.3 Afval	1.937	2.775	838	1.927	2.782	855	1.981	2.915	934
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	363	161	-202	375	167	-207	369	168	-200
8.1 Ruimtelijke ordening	1.391	94	-1.297	1.973	82	-1.891	1.901	82	-1.819
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine	85	112	27	86	112	27	4.584	5.090	506
8.3 Wonen en bouwen	960	529	-431	2.510	4.157	1.647	3.356	5.003	1.646
Totaal Onze leefomgeving	19.807	7.469	-12.339	21.840	11.324	-10.515	26.863	17.499	-9.363
Totaal thema's	63.455	18.355	-45.103	74.444	29.308	-45.135	78.596	35.229	-43.367
0.5 Treasury	684	911	227	748	929	181	380	607	227
0.61 OZB woningen	53	4.948	4.894	53	5.248	5.194	111	5.334	5.224
0.62 OZB niet-woningen	57	1.588	1.531		1.588	1.588		1.747	1.747
0.64 Belastingen overig	219		-219	283		-283	338		-338
0.7 Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	176	49.336	49.160	153	55.007	54.854	1	55.198	55.196
Totaal algemene dekkingsmiddelen	1.189	56.783	55.593	1.237	62.772	61.534	830	62.886	62.056
0.4 Overhead	9.463	100	-9.363	10.009	100	-9.909	9.510	102	-9.409
0.8 Overige baten en lasten	504	-50	-554	814	-50	-864		-18	-18
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)				58		-58	50		-50
Totaal overhead, overige baten en lasten en VpB	9.967	50	-9.917	10.881	50	-10.831	9.560	84	-9.477
Saldo van baten en lasten	74.611	75.188	573	86.562	92.130	5.568	88.986	98.199	9.212
0.10 Mutaties reserves	1.146	684	-462	11.693	6.069	-5.624	12.543	6.540	-6.002
Resultaat	75.757	75.872	111	98.254	98.198	-56	101.529	104.739	3.210

Onze inwoners

Onze inwoners		Verschil tussen begroting en rekening			Kapitaallasten		Restant te verklaren	
Taakvelden		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.2	Burgerzaken	69	-50	19			69	-50
4.1	Openbaar basisonderwijs	-1	-3	-5	0	0	-1	-3
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-104	61	-43	0	0	-104	61
5.1	Sportbeleid en activering	2	44	47			2	44
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-16	11	-5	0	0	-16	11
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-186		-186			-186	
6.3	Inkomensregelingen	1.201	-656	545			1201	-656
6.4	WSW en beschut werk	696	-462	234			696	-462
6.5	Arbeidsparticipatie	90	-10	80			90	-10
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO	-177	-2	-179			-177	-2
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	209	4	213			209	4
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	456		456			456	
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-3		-3			-3	
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	78		78			78	
7.1	Volksgesondheid	41	26	67			41	26
Totaal		2.355	-1.037	1.318			2.355	-1.037

Burgerzaken

Te verklaren verschil: Lasten € 69.126 Voordeel

Het voordeel is ontstaan door coronacompensatie die we hebben ontvangen voor lagere legesopbrengsten. Tevens is een gedeelte van het werkbudget voor burgerzaken niet besteed.

Te verklaren verschil: Baten €-50.128 Nadeel

De opbrengsten op de rijbewijzen en ID kaarten zijn lager uitgevallen dan begroot. Onze inschatting is dat niet meer aan corona te wijten is. Dat was in eerdere jaren wel het geval.

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Te verklaren verschil: Lasten € -104.672 Nadeel

Het nadeel is ontstaan doordat het budget op leerlingenvervoer is overschreden. Dit komt doordat we extra leerlingenvervoer hebben moeten inzetten voor leerlingenvervoer van vluchtelingen. Tevens zijn de huurkosten van de ruimtes in de MFA's waar de gemeente garant voor staat hoger uitgevallen dan begroot.

Te verklaren verschil: Baten €60.841 Voordeel

Het voordeel is ontstaan doordat er minder baten voor het Nationaal Programma Onderwijs zijn begroot dan in werkelijkheid is ontvangen.

Sportbeleid en activering

Te verklaren verschil: Baten €44.510 Voordeel

Er is een voordeel op de baten door een hogere subsidie uit de SPUK-sport regeling. De SPUK-sport subsidie is een compensatie voor het nadeel ontstaan doordat de btw op sport vanaf 1 januari 2019 niet meer is terug te vragen. De compensatie is hoger dan verwacht.

Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

Te verklaren verschil: Lasten € -185.465 Nadeel

We hebben meer uitgegeven aan jeugdpreventie activiteiten dan was begroot. Dit komt doordat we een aantal meerjarige subsidierelaties waren aangegaan die pas vanaf 2023 konden worden afgebouwd. Tevens vallen de kosten van de ICT van de stichting sociale teams hoger uit dan begroot. Ook is er een tekort op het reguliere budget van de stichting sociale teams, omdat het maatwerkpotje moest worden aangevuld en de stichting extra kosten heeft gemaakt voor het project POH jeugd.

Inkomensregelingen

Te verklaren verschil: Lasten € 1.200.877 Voordeel

Het voordeel op dit taakveld bestaat uit verschillende componenten:

1. De kosten van reguliere bijstand vallen lager uit dan begroot. Dit komt doordat het aantal bijstandsgerechtigden lager is uitgevallen dan waar in de uitkering van is uitgegaan.
2. In de begroting 2022 zijn uitgaven voor de aanpak energiearmoede opgenomen. De werkelijke uitgaven worden in een volgend jaar gedaan.
3. Er is een voordeel gerealiseerd op de uitvoeringskosten voor de uitvoering van de bijstandsregelingen door de gemeente Emmen. Dit komt doordat we in 2022 minder bijstandsgerechtigden hadden dan we hadden verwacht.

Te verklaren verschil: Baten €-655.800 Nadeel

Van het Rijk zijn middelen voor de aanpak energiearmoede begroot en ontvangen. Omdat er in 2022 geen uitgaven zijn gedaan en de middelen beschikbaar moeten blijven zijn deze overgeboekt naar het volgend jaar. Jaarlijks maken wij een berekening van het risico voor het niet terug betalen van ten onrechte ontvangen uitkeringen. Er is een nieuwe berekening van het risico gemaakt deze valt lager uit. Dit geeft een voordeel omdat er minder geld in de voorziening moet worden gestort.

Begeleide participatie

Te verklaren verschil: Lasten € 696.014 Voordeel

De voordelen zijn ontstaan door overschotten op de jaarrekeningen van de WSW bedrijven Emco en Wedeka die de deelnemende gemeenten terug ontvangen. In de begroting is rekening gehouden met uitgaven voor de Westerlee gelden. Er zijn echter geen uitgaven gedaan waardoor een voordelig begrotingsverschil is ontstaan.

Te verklaren verschil: Baten €-461.635 Nadeel

In de begroting is de ontvangst van de Westerlee gelden opgenomen. Er zijn in 2022 geen uitgaven geweest. Om deze middelen toch beschikbaar te houden zijn ze overgeboekt naar het volgend jaar.

Arbeidsparticipatie

Te verklaren verschil: Lasten € 90.741 Voordeel

Er zijn minder middelen uitgegeven aan re-integratie dan begroot. Reden hiervoor is dat er relatief weinig inwoners een uitkering ontvangen en moeten re-integreren vanwege de krapte op de arbeidsmarkt.

Maatwerkvoorziening (WMO)

Te verklaren verschil: Lasten € -177.023 Nadeel

Er is een tekort vanwege een overschrijding op de kosten voor woonvoorzieningen en vervoersvoorzieningen. Doordat er weinig tot geen (levensloopbestendige) huizen beschikbaar zijn om naar door te stromen stijgen de kosten met betrekking tot woonvoorzieningen. Bij de vervoersvoorzieningen zien we meer gebruik van collectief vervoer. Het andere gedeelte komt vanuit een toename van vervoersvoorzieningen zoals scootmobielen en driewielers met elektrische trapondersteuning. In 2022 zijn er in algemene zin dan ook meer vervoersbewegingen geweest.

Ook het werkbudget WMO is overschreden. Dit komt voornamelijk doordat we WMO toezicht hebben moeten inkopen. Vanaf 2023 is hier structurele dekking voor binnen de bedrijfsvoering.

Maatwerkdienstverlening 18+

Te verklaren verschil: Lasten € 208.386 Voordeel

Er zijn voordelen op WMO Begeleiding en de regeling Tegemoetkoming Chronisch zieken en beperking. Bij Begeleiding hebben de nieuwe inkoopcontracten gezorgd voor een verschuiving naar de minder zware voorzieningen. De kosten voor de lichtere voorzieningen stijgen daardoor terwijl de kosten voor de reguliere en zware zorgvormen dalen.

Bij de huishoudelijke hulp was er een tekort. De stijging in huishoudelijke hulp komt door de vergrijzing en door invoering van het abonnementstarief.

Maatwerkdienstverlening 18-

Te verklaren verschil: Lasten € 455.847 Voordeel

Het voordeel is ontstaan doordat de jeugdhulpkosten lager uitvallen. Voornaamste reden hiervan is het woonplaatsbeginsel. Door het woonplaatsbeginsel zijn we voor minder jeugdigen verantwoordelijk met betrekking tot jeugdhulp. Ten opzichte van 2021 is het aantal jeugdigen in deze regeling gedaald met 39 (6%).

Geëscaleerde zorg 18-

Te verklaren verschil: Lasten € 77.833

Voordeel

Het voordeel is ontstaan doordat de PGB kosten op jeugdhulp zijn afgenomen. We zien al jaren dat het aantal PGB's afneemt. Dit komt onder andere doordat de verwijzers van jeugdzorg hier meer terughoudend in zijn geworden.

Volksgezondheid

Te verklaren verschil: Lasten € 40.822 Voordeel

Er is een voordeel doordat we op basis van de jaarrekening 2022 van de GGD gelden terug ontvangen.

Te verklaren verschil: Baten €26.090 Voordeel

Het voordeel is ontstaan doordat de baten voor het preventieakkoord hoger uitvallen dan begroot. Reden hiervan is dat het Rijk later in het jaar het bedrag dat we ontvangen naar boven heeft bijgesteld. Dit bedrag was niet begroot.

Onze economie

Onze economie		Verschil tussen begroting en rekening			Kapitaallasten		Restant te verklaren	
Taakvelden		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Lasten	Baten
3.1	Economische ontwikkeling	-1		-1			-1	
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-595	582	-14			-595	582
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-3	1				-3	1
3.4	Economische promotie	-11	270	259			-11	270
Totaal		-610	853	244			-610	853

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Te verklaren verschil: Lasten € -595.362 Nadeel

Dit zijn uitgaven die in 2022 zijn gedaan voor de bedrijventerreinen binnen het grondbedrijf. In de begroting zijn de lasten en baten van het grondbedrijf niet geraamd, omdat het grondbedrijf voor de exploitatie van de gemeente neutraal verloopt. Tegenover deze lasten staan dan ook grotendeels baten. Het saldo van € 13.717 betreft het verlies in 2022 op de bedrijventerreinen. Dit verlies is verrekend met de bufferreserve van het grondbedrijf.

Te verklaren verschil: Baten €581.645 Voordeel

Dit zijn de ontvangsten in 2022 voor de bedrijventerreinen binnen het grondbedrijf. Zie ook de toelichting bij de lasten.

Economische promotie

Te verklaren verschil: Baten €269.832 Voordeel

Er is een voordeel omdat de toeristenbelasting en forensenbelasting hoger zijn uitgevallen dan begroot. Voor nader informatie wordt verwezen naar de betreffende onderdelen in de paragraaf lokale heffingen.

Onze toekomst

Onze toekomst		Verschil tussen begroting en rekening			Kapitaallasten		Restant te verklaren	
Taakvelden		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1	Bestuur	-820		-820			-820	
5.3	Cult.presentatie, -productie en - partic.	24	-46	-23	11	0	13	-46
5.4	Musea	13		12	1	0	12	
5.6	Media	-5		-5			-5	
7.4	Milieubeheer	-86	-24	-110	21	0	-107	-24
Totaal		-874	-70	-946	33		-907	-70

Bestuur

Te verklaren verschil: Lasten € -820.347 Nadeel

Gemeenten zijn verplicht op grond van het Besluit begroting en verantwoording (Bbv) een voorziening in te stellen voor pensioenen van wethouders. De reden voor deze voorziening is dat deze pensioenverplichtingen onvoorspelbaar zijn. Zij kunnen namelijk sterk fluctueren als gevolg van de mogelijkheid voor voormalige wethouders om de gevormde pensioenrechten tussentijds op te eisen via waardeoverdracht. Een onzekere factor is ook het nabestaandenpensioen vóór de pensioengerechtigde leeftijd. Komt de (uitkeringsgerechtigde) wethouder te overlijden, dan ontstaat direct een levenslang recht op een nabestaandenpensioen voor de partner en een tijdelijk recht voor eventuele kinderen.

Voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel dient de gemeente op 1 januari 2027 te beschikken over een toereikende voorziening voor de op dat moment al opgebouwde pensioenaanspraken. Om te zorgen voor voldoende middelen in de voorziening is een berekening gemaakt van de pensioenrechten van de (gepensioneerde) wethouders. Uit deze berekening volgt dat voor het op peil brengen van de voorziening incidenteel een bedrag van € 668.000 nodig is boven het beschikbare bedrag in de begroting.

Cult.presentatie, -productie en -partic.

Te verklaren verschil: Baten €-46.652 *Nadeel*

Het nadeel ontstaat doordat we een hogere bate hadden begroot voor de regeling 'Frisse doorstart' van de provincie Drenthe.

Milieubeheer

Te verklaren verschil: Lasten € -106.667 Nadeel

De jaarrekening 2022 van de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe sluit met een negatief resultaat. De afrekening vindt plaats op basis van de afgesproken verrekensystematiek, waarbij wordt betaald voor de werkelijke inzet.

Onze leefomgeving

Onze leefomgeving		Verschil tussen begroting en rekening			Kapitaallasten		Restant te verklaren	
		Taakvelden	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Lasten
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-56	22	-33	32	0	-88	22
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-39		-37	3	0	-42	
1.2	Openbare orde en veiligheid	42		41			42	
2.1	Verkeer en vervoer	367	179	546	561	0	-194	179
4.2	Onderwijshuisvesting	113	-156	-43	12	0	101	-156
5.2	Sportaccommodaties	-71	28	-43	61	0	-132	28
5.5	Cultureel erfgoed	-14	22	8	0	0	-14	22
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3	49	52	66	0	-63	49
7.2	Riolering	-48	73	25	153	0	-201	73
7.3	Afval	-54	133	79	53	0	-107	133
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	6	1	7	19	0	-13	1
8.1	Ruimtelijke ordening	72		72	80	0	-8	
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine	-4.498	4.978	479	-1	0	-4497	4.978
8.3	Wonen en bouwen	-846	846	-1	70	0	-916	846
Totaal		-5.023	6.175	1.152	1.109		-6.132	6.175

Beheer overige gebouwen en gronden

Te verklaren verschil: Lasten € -86.620 Nadeel

Het nadeel is gedeeltelijk veroorzaakt doordat de gemeente Emmen kosten in rekening heeft gebracht voor de beleidsadviesing op het gebied van bouwkunde. Met deze middelen was geen rekening gehouden in het jaarplan voor bouwkunde. Tevens hebben we asbestbeheerplannen moeten opstellen. Hier was ook geen rekening mee gehouden in het jaarplan.

Crisisbeheersing en brandweer

Te verklaren verschil: Lasten € -41.219 Nadeel

Het nadeel wordt veroorzaakt door de Veiligheidsregio Drenthe (VRD). De VRD heeft extra kosten in rekening gebracht voor opleidingen en trainingen. Tevens hebben we vorig jaar een nog te ontvangen opgenomen op basis van de jaarrekening 2021 van de VRD, maar het algemeen bestuur heeft besloten de middelen niet terug te betalen aan de gemeenten.

Openbare orde en veiligheid

Te verklaren verschil: Lasten € 41.416 Voordeel

Het voordeel is ontstaan doordat niet alle middelen die beschikbaar waren voor preventie en handhaving op basis van de Drank- en horecawet zijn besteed.

Verkeer en vervoer

Te verklaren verschil: Lasten € -193.240 Nadeel

Het nadeel heeft diverse oorzaken:

1. Hogere kosten verkeerseducatie. Deze worden via de baten gecorrigeerd.
2. Er is meer grond opgeslagen en verwerkt in het gronddepot.
3. Zijn er extra kosten gemaakt om zoutopslag op peil te houden.
4. Door meer inzet van materieel (tractoren) zijn er extra kosten gemaakt voor onderhoud.
5. Door een indexering van de prijzen voor onkruidbestrijding en extra werk wat hiervoor is uitgevoerd.
6. Door meer noodzakelijk onderhoud en schades aan openbare verlichting (deel schades wordt vergoed, zie baten).

Te verklaren verschil: Baten € 178.804 Voordeel

Het voordeel wordt deels veroorzaakt op de post verkeerseducatie (zie verklaring lasten). Het overige wordt veroorzaakt door de ontvangen degeneratievergoedingen voor aanleg glasvezel en nutsvoorzieningen en door de uitkeringen voor geleden schades als gevolg van aanrijding lichtmasten.

Onderwijshuisvesting

Te verklaren verschil: Lasten € 101.731 Voordeel

Het verschil is als volgt opgebouwd:

1. Er is een voordeel op de baten, omdat er budget was begroot voor de Vooruitontvangen gelden voor de SUVIS regeling. Deze middelen zijn op de balans blijven staan, omdat ze niet zijn besteed.
2. Er is op de post onderwijshuisvestingsbeleid een overschrijding, omdat de kosten voor de begeleiding van het IHP hoger zijn uitgevallen dan begroot. Tevens hebben we nog afrekeningen gekregen uit voorgaande jaren voor nutsvoorzieningen van stichting O.P.O.

Te verklaren verschil: Baten €-156.065 Nadeel

Er is een nadeel op de baten, omdat er een opbrengst was begroot voor de Vooruitontvangen gelden voor de SUVIS regeling. Deze middelen zijn op de balans blijven staan, omdat ze niet zijn besteed.

Sportaccommodaties

Te verklaren verschil: Lasten € -132.915 Nadeel

Het nadeel bestaat uit verschillende onderdelen:

1. De overschrijding komt gedeeltelijk door Covid-19. Er is meer uitgegeven aan schoonmaak van de gebouwen en de beheerders van de sportkantine dan begroot. Deze kosten worden gedekt uit de bestemmingsreserve Covid-19. Dit is ook toegelicht in de paragraaf covid-19.
2. Door het droge voorjaar en zomer waren de kosten voor het onderhoud van sportvelden hoger. Tevens zijn door prijsindexatie de kosten voor bemesting hoger.
3. De SPUK uitkering die we hebben overgemaakt aan de zwembaden BV was niet begroot. Dit geeft een nadeel bij de lasten en een voordeel bij de baten.

Te verklaren verschil: Baten €28.278 Voordeel

Het voordeel wordt veroorzaakt door de SPUK uitkering die is ontvangen voor de Zwembaden BV. Deze was niet begroot. Er was een nadeel door lagere huuropbrengsten, omdat er minder huren zijn geïnd dan begroot.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Te verklaren verschil: Lasten € -63.065 Nadeel

Het onderhoud aan schouw- en bermsloten heeft een overschrijding door hogere inhuur- en stortkosten. De dekking is meegenomen in de rioolheffing.
De kosten voor het materieel hebben een overschrijding door de oplopende materiaalprijzen.

Te verklaren verschil: Baten € 49.059 Voordeel

De baten zijn hoger dan begroot door extra inkomsten verkoop hout.

Riolering

Te verklaren verschil: Lasten € -200.364 Nadeel

Het nadeel wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een bijdrage aan de voorziening i.v.m. onderuitputting kapitaallasten. Het voordeel op de kapitaallasten wordt echter niet meegenomen op dit taakveld. De verschillen op de kapitaallasten zijn uit alle taakvelden gefilterd en worden centraal verklaard.

Voor een uitgebreide toelichting van de verschillen tussen begroting en rekening verwijzen wij u naar de paragraaf Lokale Heffingen.

Opgemerkt wordt, dat de hier genoemde saldi niet aansluiten met de bedragen genoemd in de paragraaf Lokale heffingen, omdat conform de BBV (begrotingsvoorschriften) aan riolering ook bedragen extra comptabel zijn toegerekend zoals bijvoorbeeld de BTW.

Te verklaren verschil: Baten € 72.933 Voordeel

Als gevolg van wijzigingen in het areaal en stijging van de WOZ-waardes van de woningen is de opbrengst hoger dan geraamd.

Afval

Te verklaren verschil: Lasten € -106.418 Nadeel

Het nadeel wordt o.a. veroorzaakt door een bijdrage aan de voorziening i.v.m. onderuitputting kapitaallasten, inhuur derden en iets hogere kosten huis aan huis inzameling.

Het voordeel op de onderuitputting kapitaallasten is niet meegenomen op dit taakveld, deze worden centraal verklaard.

Voor een uitgebreide toelichting op afval verwijzen we u naar de paragraaf Lokale Heffingen.

Te verklaren verschil: Baten € 133.136 Voordeel

Het voordeel wordt veroorzaakt door hogere opbrengsten reinigingsrechten (meer kilo's en ledigingen restafval) en extra opbrengsten PMD (afrekeningen voorgaande jaren).

Opgemerkt wordt dat de hier genoemde saldi niet aansluiten met de bedragen genoemd in de paragraaf Lokale Heffingen, omdat conform de BBV, aan het taakveld afval ook extra comptabel bedragen zijn toegerekend zoals bijvoorbeeld de BTW. Een uitgebreide toelichting op afval verwijzen u naar de paragraaf Lokale Heffingen.

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Te verklaren verschil: Lasten € -4.497.219 Nadeel

Algemeen:

In de begroting zijn de lasten en baten van het grondbedrijf niet geraamd, omdat het grondbedrijf voor de exploitatie van de gemeente neutraal verloopt. Eventuele winstnemingen/verliezen in het grondbedrijf worden verrekend met de reserves (zie taakveld 0.10).

Dit jaar bedraagt het saldo winstnemingen en verliezen € 433.973 positief. Dit bedrag wordt gestort in de bufferreserve gronden. De storting wordt geboekt op taakveld 0.10. Het restant verschil tussen de baten en lasten wordt veroorzaakt door een hogere bijdrage in administratiekosten door het grondbedrijf. Voor een uitgebreide toelichting betreffende het grondbedrijf verwijzen wij u naar de paragraaf grondbeleid.

Te verklaren verschil: Baten €4.977.754 Voordeel

Zie de lasten.

Wonen en bouwen

Te verklaren verschil: Lasten € -915.931 Nadeel

Het nadeel bestaat uit verschillende onderdelen:

1. Op het budget Oekraïne zit een nadeel, omdat er begroot budget is overgeheveld naar de personeelsbegroting. In werkelijkheid zijn er minder uren ingezet dan was begroot.
2. Op het budget voor de noodopvang van het COA zit een nadeel, omdat er meer kosten zijn gemaakt dan in BERAP 2022-II is ingeschat. De noodopvang van het COA is in september 2022 op gang gekomen en toen zijn er nog veel kosten gemaakt.
3. Er zit een nadeel op de gemaakte kosten voor de uitvoering van de Hotel- en accommodatieregeling (HAR). In BERAP 2022-II hadden we de kosten lager ingeschat.

Te verklaren verschil: Baten €845.889 Voordeel

Het voordeel bestaat uit verschillende onderdelen:

1. De opbrengst voor de declaratie aan het COA viel hoger uit dan begroot. Dit komt doordat er in de laatste maanden van 2022 veel kosten zijn gemaakt en hiervoor hebben we een declaratie ingediend bij het COA.
2. De bouwleges vielen hoger uit dan begroot, omdat er veel vergunningen zijn verleend om te gaan bouwen. Tevens zijn er meerdere grote projecten geweest op recreatieparken die veel hebben opgeleverd.
3. Er zit een nadeel op de declaratie bij het COA voor de uitvoering van de Hotel- en accommodatieregeling (HAR). In BERAP 2022-II hadden we de opbrengsten hoger ingeschat.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen		Verschil tussen begroting en rekening			Kapitaallasten		Restant te verklaren	
		Laasten	Baten	Saldo	Laasten	Baten	Laasten	Baten
0.5	Treasury	368	-322	46	1	-366	367	44
0.61	OZB woningen	-58	86	30			-58	86
0.62	OZB niet-woningen		159	159				159
0.64	Belastingen overig	-55		-55			-55	
0.7	Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	152	191	342			152	191
Totaal		407	114	522	1	-366	406	480

Treasury

Te verklaren verschil: Lasten € 366.635 Voordeel

Het begrote financieringstekort valt in werkelijkheid lager uit. Dit wordt met name veroorzaakt doordat het werkelijke rentepercentage op kortlopende financiering lager uitvalt dan waar in de begroting van is uitgegaan.

Te verklaren verschil: Baten € 43.642 Voordeel

We hebben rente ontvangen van de BNG voor het kortlopende geld. Hier was geen bedrag voor begroot, omdat we hier in eerdere jaren geen vergoeding voor kregen.

OZB woningen

Te verklaren verschil: Lasten € -57.649 Nadeel

Het nadeel wordt veroorzaakt doordat we meer hebben uitgegeven aan inhuur derden dan was begroot. Hier tegenover staat een voordeel op de vaste personeelskosten vanwege vacatureruimte.

Te verklaren verschil: Baten €86.784 Voordeel

Als gevolg van areaal uitbreiding en stijging van de WOZ-waardes van de woningen is de opbrengst hoger dan geraamd.

OZB niet-woningen

Te verklaren verschil: Baten €159.644 Voordeel

Het voordeel ontstaat door meer opbrengsten uit OZB niet-woningen dan geraamd. Dit komt door een grotere stijging van de WOZ waarden dan vooraf ingeschat.

Belastingen overig

Te verklaren verschil: Lasten € -55.388 Nadeel

De overschrijding wordt veroorzaakt door hogere kosten van ICT applicaties dan was begroot.

Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF

Te verklaren verschil: Lasten € 151.267 Voordeel

Er is een voordeel ontstaan doordat we een reservering hadden opgenomen voor onderuitputting. Hier was in werkelijkheid geen sprake van.

Te verklaren verschil: Baten € 190.597 Voordeel

Het voordeel kan worden verklaard doordat meerdere maatstaven van de algemene uitkering gunstiger zijn uitgevallen dan begroot.

Overhead

Overhead		Verschil tussen begroting en rekening			Kapitaallasten		Restant te verklaren	
Taakvelden		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.4	Overhead	499	2	500	-8		507	2
Totaal		499	2	500	-8		507	2

Te verklaren verschil: Lasten €506.645

Voordeel

Het voordeel op de overhead bestaat uit verschillende onderdelen:

1. De werkelijke salariskosten vielen lager uit dan begroot. Dit voordeel zit onder het taakveld overhead. Dit komt onder andere doordat er budget uit het project Oekraïne is toegevoegd aan de loonsom. Hier is echter niet geheel invulling aan gegeven. De bijkomende personeelskosten vielen echter wel hoger uit dan begroot. Dit komt voornamelijk doordat het opleidingsbudget is overschreden.
2. De kosten voor gas en elektra van het gemeentehuis vallen lager uit. Dit komt o.a. doordat er op een lagere temperatuur is verwarmd en de energietarieven in 2022 nog niet hoger uitvielen.

Vennootschapsbelasting (VpB)

Vennootschapsbelasting (VPB)		Verschil tussen begroting en rekening			Kapitaallasten		Restant te verklaren	
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	8		8			8	
Totaal		8		8			8	

Op dit taakveld verwerkt de gemeente de te betalen vennootschapsbelasting (VPB). De gemeente is VPB verschuldigd indien er in het jaar fiscale winst is gerealiseerd.

De gemeente heeft in 2020 met de belastingdienst een vaststellingsovereenkomst gesloten. In deze vaststellingsovereenkomst zijn afspraken gemaakt over de wijze van berekenen van de fiscale positie.

De fiscale winst (belastingwetgeving) zoals is berekend kan afwijken van de bedrijfseconomische winst (uitgangspunten BBV). Dit door bijvoorbeeld verschillen in waardering van balansposten en de wijze van toerekening van kosten aan een bepaald jaar.

De gemeente is met name belastingplichtig voor de resultaten uit de grondexploitatie. Er wordt voor 2022 uit de grondexploitatie een positief fiscaal resultaat verwacht van ruim € 293.000. De verschuldigde VPB is in 2022 op basis van een voorlopige aanslag betaald.

Overige baten en lasten

Overhead		Verschil tussen begroting en rekening			Kapitaallasten		Restant te verklaren	
Taakvelden		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.8	Overige baten en lasten	-204	32	-172	-204			32
Totaal		-204	32	-172	-204			32

Te verklaren verschil: Lasten €-7

Nadeel

Te verklaren verschil: Baten € 31.880

Voordeel

Het voordeel is grotendeels veroorzaakt door een raming voor onvoorzien op te nemen, waar geen werkelijke uitgaven op zijn gedaan. Ook is het bedrag aan oninbare vorderingen over het voorgaand jaar lager geweest dan vooraf is ingeschat. Hierdoor is een bedrag uit de voorziening vrijgevallen.

Toelichting centrale posten

Afschrijvingslasten

In onderstaand overzicht worden de afschrijvingslasten per thema weergegeven.

In de toelichting op de verschillende taakvelden is een verklaring gegeven waarbij de verschillen op de afschrijvingslasten niet zijn meegenomen. Het geeft een beter inzicht om het centraal weer te geven en toe te lichten. Dit voorkomt dat je vaak dezelfde verklaring moet geven of verwijzen naar andere producten. De verschillen in de afschrijvingslasten op de verschillende thema's zijn hier op een rijtje gezet. Het uiteindelijke voordeel is € 557.286.

Het voordeel op de afschrijving komt doordat niet alle voorgenomen investeringen in het jaar zijn gerealiseerd. Hierdoor vallen er afschrijvingslasten vrij (onderuitputting).

	AFSCHRIJVING		
	Begroting	Werkelijk	Saldo
Thema 1, onze inwoners	6.690	6.690	-0
Thema 3, onze toekomst	42.144	16.769	25.375
Thema 4, onze leefomgeving	2.906.270	2.449.125	457.145
Overige baten en lasten	95.987	-	95.987
Overhead	164.942	186.164	-21.221
Te verklaren verschil	3.216.033	2.658.747	557.286

Mutaties reserves

Mutaties reserves		Verschil tussen begroting en rekening			Kapitaallasten		Restant te verklaren	
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.10	Mutaties reserves	-850	471	-378			-850	471
Totaal		-850	471	-378			-850	471

Te verklaren verschil: Lasten € -849.343 Nadeel

De verschillen bij de mutaties reserves zijn ontstaan omdat in veel gevallen pas na afloop van het jaar duidelijkheid komt over de definitieve bedragen. De hoogte van de lasten en/of baten zijn dan bepalend voor de toevoeging of onttrekking aan de reserves.

Mutaties van de reserves zijn in principe incidenteel. Op het moment dat stortingen en/of onttrekkingen meer dan drie jaren van toepassing zullen zijn, worden ze als structureel beschouwd.

Te verklaren verschil: Baten € 471.417 Voordeel

Onvoorzien en beleidsintensivering

In overeenstemming met de BBV-voorschriften is hier het verloop weergegeven van de post onvoorzien en beleidsintensivering.

Onvoorzien en beleidsintensivering

Onvoorzien

Primitieve begroting, structureel vast bedrag per inwoner € 50.000

Beleidsintensivering / nieuw beleid

Primitieve begroting, beschikbaar per 01-01-2022 € 320.311

Amendement € -25.000

Mutaties Berap-I 2022 € -41.100

Mutaties Berap-II 2022 € 714.000

Eindstand beleidsintensivering € 968.211

Saldo 31 december 2022 **€1.018.211**

Toelichting:

In de BERAP 2022-II hebben we het geprognosticeerd rekeningresultaat bepaald aan de hand van de raming op de posten onvoorzien, beleidsintensivering en saldo begroting.

Gerealiseerd resultaat

De saldi van de posten 'beleidsintensivering' en 'onvoorzien' sluiten met een positief saldo van € 1.018.211. Tezamen met het saldo van de begroting geeft dit een prognose van het uiteindelijk verwacht resultaat van € 962.041.

Het verschil tussen het verwachte resultaat en het werkelijke resultaat bedraagt:

Saldo begroting, stand Berap-II	€ -56.170
Beleidsintensivering, stand Berap-II	€ 968.211
Onvoorzien, stand Berap-II	€ <u>50.000</u>
Saldo prognose resultaat, stand Berap-II	€ 962.041
Gerealiseerd rekeningresultaat 2022	€ <u>3.210.722</u>
Verschil	€ <u>2.248.681</u>

Wet Normering Topinkomens (WNT)

Algemeen

Met ingang van 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging Topinkomens in de Publieke en de Semipublieke Sector (hierna: WNT) ingegaan.

Het normenkader rondom de WNT is bekrachtigd in het Besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 20 juni 2014, nr. 2014-0000315901, houdende wijziging van de Beleidsregels toepassing WNT (2013), vaststelling van de Beleidsregels toepassing WNT 2014 en wijziging van het Besluit BZK-toezicht en handhaving WNT (vaststelling normenkader WNT 2014).

Bezoldiging

Deze nieuwe wet bevat openbaarmakingregels via de jaarstukken over de bezoldiging van de topfunctionarissen, ook als zij de norm niet overschrijden. Daarnaast moet van een ieder, dat wil zeggen elke medewerker die geen topfunctionaris is, die een hogere bezoldiging krijgt dan de norm, dit (op functieniveau, dus niet op naam) worden vermeld in de jaarstukken.

De WNT stelt, naast een verplichting tot openbaarmaking, een maximum aan de bezoldiging en de contractuele ontslagvergoeding vast. Op grond van de wet bedraagt de totale maximale bezoldiging (exclusief sociale verzekeringspremies) na indexering voor 2022

€ 216.000 (2021: € 209.000) of een pro rata gedeelte bij deeltijddienstverbanden of dienstverbanden korter dan een jaar. Dit bedrag is inclusief het werkgeversdeel in de pensioenpremie. Het maximum van € 216.000 (2022) (2021: € 209.000) geldt ook voor contracten met ingehuurde derden die in enige periode van achttien maanden langer dan zes maanden voor de organisatie werkzaam zijn. Voorbeelden zijn zzp'ers, personen met een management-BV en (interim)arbeidskrachten van adviesbureaus.

De beloning in het sectoraal bezoldigingsregime mag niet uitstijgen boven de voor die sector geldende norm. Deze norm wordt door de betrokken minister vastgesteld. Ten slotte geldt er een bonusverbod, tenzij een bonus bij uitzondering is toegestaan op grond van een algemene maatregel van bestuur.

Hierna vindt u de bezoldigingsgegevens van de bij de gemeente Borger-Odoorn werkzame personen die aangewezen zijn als topfunctionaris in de zin van de WNT.

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

Gegevens 2022	D.C. Rensen	E. Lankman
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 - 31/12	22/08 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	0,889
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 112.759	€ 27.460
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.258	€ 4.975
Bezoldiging	€ 133.017	€ 32.435
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 216.000	€ 192.024
Onverschuldigd betaald en nog niet terug-ontvangen bedrag	n.v.t	n.v.t
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t	n.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t	n.v.t
Gegevens 2021		
Aanvang en einde functievervulling in 2021	2021	2021
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	0,889
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		

Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 107.844	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.375	
Bezoldiging	€ 128.219	
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 209.000	

**Leidinggevende functionarissen zonder dienstbetrekking
in de periode kalendermaand 1 t/m 12**

Gegevens 2022	F. Koekoek	
Functiegegevens	Raadsgriffier	
Kalenderjaar	2022	2021
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang - einde)	01/01 t/m 15/08	08/11 t/m 31/12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalender jaar	8	2
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	911,25	220
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 206,00	€ 199,00
Individueel toepasselijk maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 231.498	
Bezoldiging (alle bedragen excl. btw)		
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief?	ja	ja

Bezoldiging in de betreffende periode	€ 91.125	€ 22.000
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 113.125	
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

Voor alle topfunctionarissen geldt dat het geldende beloningsmaximum over 2022 niet is overschreden. De gemeente Borger-Odoorn heeft over 2022 voldaan aan de WNT.

Ontslagvergoedingen

De ontslagvergoeding voor de topfunctionaris mag niet meer bedragen dan de som van de beloning en de voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn over de twaalf maanden voorafgaand aan de beëindiging van het dienstverband, tot maximaal € 75.000,- bruto (artikelen 2.10 en 3.7 WNT). Bij een deeltijddienstverband geldt dit maximum naar rato. De bezoldiging over de periode waarin de topfunctionaris, vooruitlopend op de beëindiging van het dienstverband, geen taken meer vervult valt in beginsel onder het maximumbedrag. Dit betekent dat het salaris gedurende non-activiteit wordt aangemerkt als ontslaguitkering en maximaal € 75.000 mag bedragen. Dit geldt niet als de topfunctionaris geen taken meer verricht wegens het opnemen van vakantiedagen, arbeidsongeschiktheid of een schorsing hangende een onderzoek.

In 2022 is inzake topfunctionarissen geen ontslagvergoeding uitbetaald die de norm te boven gaat. Tevens is in 2022 geen ontslagvergoeding aan niet-topfunctionarissen betaald hoger dan het geldende maximum.

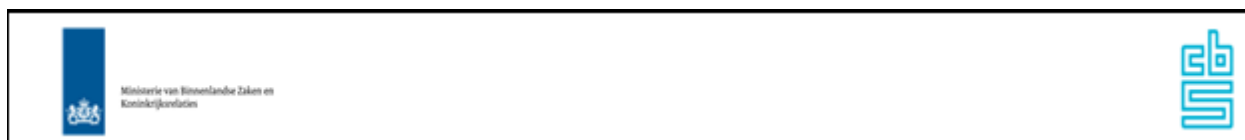
Sisa-verantwoording

Voor het verantwoordingsjaar 2022 wordt het principe van Single information Single audit (SiSa) ten aanzien van specifieke uitkeringen toegepast. Dit principe heeft belangrijke gevolgen voor de wijze waarop gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen informatie verstrekken aan het Rijk over specifieke uitkeringen.

Met de invoering van SiSa zijn de aparte verantwoordingen, controleprotocollen en accountantscontroles komen te vervallen. Maakt de gemeente gebruik van een van de specifieke regelingen waarop Sisa van toepassing is, dan kan voor de controle van de besteding voortaan worden volstaan met de reguliere accountantscontrole van de jaarrekening van de gemeente.

Door middel van een bijlage bij de jaarrekening dient verantwoording te worden afgelegd over de besteding aan de verstrekkers van deze uitkeringen. De bijlage is een voorgeschreven model dat door het Centraal Bureau voor de Statistiek beschikbaar is gesteld. In deze bijlage zijn hiertoe een aantal kengetallen c.q. bedragen opgenomen. Deze bijlage is hierna opgenomen voor de regelingen die voor onze gemeente van toepassing zijn.

Voor de verantwoording over de specifieke uitkeringen aan het Rijk moeten gemeenten de jaarstukken, inclusief de bijlage, het rapport van bevindingen van de accountant en de controleverklaring van de accountant vóór 15 juli 2023 digitaal aanleveren bij het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Overzicht taakvelden

Gemeente geven hun geld uit aan een breed scala aan deelterreinen, variërend van bijvoorbeeld onderwijshuisvesting, tot de gemeentelijke plantsoendienst of de jeugdzorg. Om te zorgen dat deze uitgaven geaggregeerd kunnen worden en vergeleken kunnen worden tussen gemeenten is een uniform set van 48 eenheden door de Rijksoverheid gedefinieerd. Deze eenheden noemen we de taakvelden en deze worden weer geclusterd in 9 hoofdstukken, de hoofdtaakvelden.

Gemeenten zijn verplicht om een overzicht van deze taakvelden op te nemen in de jaarrekening.

Verdelingsprincipe

De taakvelden zijn in 2022 verdeeld over verschillende thema's.

Taakvelden	Begroting 2022 prim.			Begroting 2022 na wijz			Jaarrekening 2022		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.0 Bestuur en ondersteuning									
0.1 Bestuur	2.052		-2.052	2.828	646	-2.182	3.648	646	-3.002
0.10 Mutaties reserves	1.146	684	-462	11.693	6.069	-5.624	12.543	6.540	-6.002
0.11 Res. van de rekening van baten en lasten	114		-114	-56		56			
0.2 Burgerzaken	811	349	-462	1.264	349	-916	1.195	299	-897
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	847	207	-640	342	207	-135	398	229	-168
0.4 Overhead	9.463	100	-9.363	10.009	100	-9.909	9.510	102	-9.409
0.5 Treasury	684	911	227	748	929	181	380	607	227
0.61 OZB woningen	53	4.948	4.894	53	5.248	5.194	111	5.334	5.224
0.62 OZB niet-woningen	57	1.588	1.531		1.588	1.588		1.747	1.747
0.64 Belastingen overig	219		-219	283		-283	338		-338
0.7 Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	176	49.336	49.160	153	55.007	54.854	1	55.198	55.196
0.8 Overige baten en lasten	504	-50	-554	814	-50	-864		-18	-18
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)				58		-58	50		-50
	16.126	58.073	41.946	28.189	70.093	41.902	28.174	70.684	42.510
1.0 Veiligheid									
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.506	1	-1.506	1.497	1	-1.497	1.536	1	-1.534
1.2 Openbare orde en veiligheid	170		-170	561	13	-548	519	13	-507
	1.676	1	-1.676	2.058	14	-2.045	2.055	14	-2.041
2.0 Verkeer, vervoer, waterstaat									
2.1 Verkeer en vervoer	3.603	74	-3.528	3.666	2	-3.664	3.299	181	-3.118
	3.603	74	-3.528	3.666	2	-3.664	3.299	181	-3.118
3.0 Economie									
3.1 Economische ontwikkeling	45		-45	46		-46	47		-47
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur							595	582	-14
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	49	57	7	49	57	7	52	58	7
3.4 Economische promotie	475	1.710	1.235	607	1.730	1.123	618	2.000	1.382

		569	1.767	1.197	702	1.787	1.084	1.312	2.640	1.328
4.0 Onderwijs										
4.1	Openbaar basisonderwijs	127	24	-103	146	24	-122	147	21	-127
4.2	Onderwijshuisvesting	985	80	-905	1.106	257	-849	993	101	-892
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.459	380	-1.079	1.568	554	-1.014	1.672	615	-1.057
		2.571	484	-2.087	2.820	835	-1.985	2.812	737	-2.076
5.0 Sport, cultuur, recreatie										
5.1	Sportbeleid en activering	450	37	-413	609	131	-479	607	175	-432
5.2	Sportaccommodaties	2.473	259	-2.214	1.871	259	-1.612	1.942	287	-1.655
5.3	Cult.presentatie, -productie en -partic.	167		-167	262	66	-195	238	20	-218
5.4	Musea	211	5	-206	204	5	-199	191	5	-187
5.5	Cultureel erfgoed							14	22	8
5.6	Media	561		-561	639	100	-539	644	100	-544
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.431	29	-3.402	3.939	131	-3.808	3.936	180	-3.756
		7.293	330	-6.963	7.524	692	-6.832	7.572	789	-6.784
6.0 Sociaal domein										
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.504		-1.504	1.596	209	-1.387	1.612	220	-1.392
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	3.962		-3.962	3.853		-3.853	4.039		-4.039
6.3	Inkomensregelingen	9.690	8.130	-1.560	10.165	7.949	-2.216	8.964	7.293	-1.671
6.4	WSW en beschut werk	5.303		-5.303	5.895	462	-5.433	5.199		-5.199
6.5	Arbeidsparticipatie	956	15	-941	1.036	15	-1.021	946	5	-941
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	671	10	-661	704	10	-693	881	8	-872
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	6.143	72	-6.071	6.170	106	-6.064	5.961	110	-5.851
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	6.707	78	-6.630	6.684	81	-6.603	6.228	81	-6.147
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	20		-20	20		-20	23		-23
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	560		-560	550		-550	472		-472
		35.516	8.305	-27.212	36.673	8.832	-27.840	34.325	7.717	-26.607
7.0 Volksgezondheid, milieu										
7.1	Volksgezondheid	973		-973	1.235	85	-1.149	1.194	111	-1.082
7.2	Riolering	2.056	3.148	1.091	1.987	3.154	1.167	2.035	3.227	1.192
7.3	Afval	1.937	2.775	838	1.927	2.782	855	1.981	2.915	934
7.4	Milieubeheer	752	19	-733	6.474	5.405	-1.069	6.560	5.381	-1.179
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	363	161	-202	375	167	-207	369	168	-200
		6.081	6.103	21	11.998	11.593	-403	12.139	11.802	-335
8.0 Volkshuisvesting, R.O., stedelijke vern.										
8.1	Ruimtelijke ordening	1.391	94	-1.297	1.973	82	-1.891	1.901	82	-1.819
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine	85	112	27	86	112	27	4.584	5.090	506
8.3	Wonen en bouwen	960	529	-431	2.510	4.157	1.647	3.356	5.003	1.646

	2.436	735	-1.701	4.569	4.351	-217	9.841	10.175	333
Totaal taakvelden	75.871	75.872	-3	98.199	98.199		101.529	104.739	3.210

Bijlagen

Interbestuurlijk toezicht

Algemeen

In overleg met de Drentse gemeenten is door de provincie Drenthe een beoordelingskader vastgesteld. Aan de hand van dit toetsingskader geeft de provincie inhoud aan de toezichhoudende rol op de domeinen Financiën, monumentenzorg, ruimtelijke ordening, WABO en archief.

In Drents verband is afgesproken dat de zelfbeoordeling door gemeenten een plek krijgt in de P&C cyclus en wordt opgenomen bij de jaarrekening.

Medebewindstaken

De volgende taken die door de gemeente in medebewind worden uitgevoerd worden verantwoord.

Domein	Belang toezicht
Ruimtelijke Ordening	Actuele bestemmingsplannen en aanwezigheid Structuurvisie(s) bij gemeenten conform de wettelijk eisen in WRO (Wet Ruimtelijke Ordening)
Omgevingsrecht	Bescherming van mens en natuur tegen schade en gevaar. Uitvoering van de vergunningverlening, nalevingstoezicht en handhaving (milieu, bouwen en wonen)
Ruimtelijk erfgoed	(Planologische) bescherming cultuurhistorische en archeologische waarden via actuele gemeentelijke ruimtelijke plannen. Deskundige advisering vergunningsverlening
Huisvesting statushouders	Tijdige huisvesting van het aantal statushouders overeenkomstig de halfjaarlijkse taakstelling van het Rijk.
Archiefzorg	Controle van de kwaliteit van de informatiehuishouding van overheden, zoals die nodig is voor adequate verantwoording, bewijsvoering en historisch onderzoek.

Ruimtelijke ordening	Groen/Oranje/Rood	Toelichting
Gemeente beschikt voor het gehele grondgebied over actuele, bestuurlijk vastgestelde structuurvisie(s) conform de wettelijke vereisten		De omgevingsvisie wordt voor de zomer vastgesteld door de gemeenteraad.
Gemeente beschikt voor het gehele grondgebied over actuele, bestuurlijk vastgestelde bestemmingsplannen conform de wettelijke vereisten		Voor het merendeel beschikt de gemeente over geactualiseerde bestemmingsplannen.
Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		N.v.t.

Omgevingsrecht	Groen/Oranje/Rood	Toelichting
----------------	-------------------	-------------

Gemeente heeft een actueel beleid op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH), inclusief veiligheid, bouwplantoetsing, bodembeleid en een probleem- en risicoanalyse		Het huidige beleid is (sterk) verouderd. Voor 1 juli 2023 wordt nieuw VTH-beleid (U&H-Strategie) vastgesteld.
Gemeente heeft een consistent en duidelijk, bestuurlijk vastgesteld Jaarprogramma op het gebied van VTH, met voldoende operationele doelen		Het VTH-uitvoeringsprogramma is op 22 maart 2022 vastgesteld.
Gemeente heeft een bestuurlijk vastgesteld Jaarverslag op het gebied van VTH		Het jaarverslag is tijdig vastgesteld.
Uit het Jaarverslag blijkt dat doelen en normen op het gebied van VTH zijn behaald volgens de wettelijke vereisten		In het jaarverslag wordt uitvoerig beschreven op welke wijze het afgelopen jaar is gewerkt aan de in het uitvoeringsprogramma gestelde doelen. Ook worden cijfermatige vergelijkingen gegeven.
Gemeente heeft een bestuurlijk vastgestelde kwaliteitsverordening op het gebied van VTH		Op 28-10-2017 is de Kwaliteitsverordening VTH vastgesteld. Deze geldt tot de invoering van de Omgevingswet. Op moment van de inwerkingtreding van deze nieuwe wet, treedt een nieuwe verordening inwerking, die aansluit bij de Omgevingswet
Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		N.v.t.

Ruimtelijk erfgoed	Groen/Oranje/Rood	Toelichting
Gemeente heeft bij de vaststelling van nieuwe bestemmingsplannen, of bij vrijstelling op bestaande plannen, aangegeven op welke wijze wordt omgegaan met in geding zijnde cultuurhistorische en archeologische waarden; deze bestemmingsplannen zijn bestuurlijk vastgesteld		De cultuurhistorische en archeologische waarden zijn benoemd in de plannen.
Gemeente heeft een commissie ingesteld die		Libau Groningen adviseert m.b.t. omgevingsvergunningen bij beschermde

adviseert over omgevingsvergunningen voor het aanpassen van een beschermd monument en vraagt deskundig advies bij vergunningverlening waarbij cultuurhistorische en/of archeologische waarden aan de orde zijn		monumenten en bij cultuurhistorische en archeologische waarden.
Binnen de gemeente vindt adequaat toezicht en handhaving plaats op het gebied van monumenten en archeologie; dit is tevens vastgelegd in documenten		Het is de vraag of er adequaat toezicht plaats gaat vinden, gelet op de bezetting bij handhaven en toezicht.
Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Extra aandacht of er sprake is van voldoende toezichthouders.

Huisvesting statushouders	Groen/Oranje/Rood	Toelichting
Gemeente voldoet aan de halfjaarlijkse taakstelling (eerste helft van het jaar) op het gebied van tijdige huisvesting van statushouders en heeft geen verwijtbare achterstand of loopt hierop in		We zijn het jaar 2022 begonnen met een achterstand van 10 plaatsingen. De taakstelling voor de eerste helft van 2022 was om 15 statushouders een woning te verschaffen. In werkelijkheid hebben we voor 21 personen woonruimte kunnen organiseren. Hiermee is onze achterstand op 30 juni gedaald tot 4 personen.
Gemeente voldoet aan de halfjaarlijkse taakstelling (tweede helft van het jaar) op het gebied van tijdige huisvesting van statushouders en heeft geen verwijtbare achterstand of loopt hierop in		Voor het tweede half jaar was de wettelijke taakstelling 20 statushouders. In werkelijkheid hebben we 29 personen geplaatst. Daardoor is de achterstand die we hadden omgezet in een voorsprong van 5 personen op de taakstelling.
Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Er is reden voor extra aandacht. Los van de taakstelling op grond van de Huisvestingswet is in de zomer van 2022 ook sprake geweest van het sneller plaatsen van statushouders. De oorzaak was een opvangcrisis bij het COA. Ook met deze versnelling is het gelukt om in 2022 voldoende woonruimte te vinden. Dit is een prestatie waar de corporaties, Vluchtelingenwerk, de sociale teams en de gemeente trots op mogen zijn, maar

		<p>die ook veel inspanningen heeft geleverd.</p> <p>Er zijn echter nieuwe uitdagingen. Het COA geeft aan wederom problemen in 2023 te verwachten bij de opvang van ontheemden, waardoor er mogelijk opnieuw druk zal ontstaan om meer statushouders sneller te gaan huisvesten. De wettelijke taakstelling voor de eerste helft van 2023 is ook veel hoger dan voorheen: 31 personen. Daarnaast geven de corporaties meer dan ooit aan dat het moeilijker zal worden woningen te kunnen aanbieden voor statushouders. Dit komt door een gering aantal verhuizingen in onze gemeente en de wens om ook andere bijzondere groeperingen te huisvesten (Beschermd wonen en dergelijke). Tot slot gaat het bij statushouders niet alleen om huisvesten, maar ook om begeleiding en dit vraagt extra capaciteit van de sociale teams, Vluchtelingenwerk, de huisartsen en het onderwijs.</p>
--	--	--

Archief	Groen/Oranje/Rood	Toelichting
Zijn de belangrijkste risicovolle thema's geïdentificeerd?		De vier aandachtsgebieden voor 2022 waren dezelfde als vorig jaar: (1) Kwaliteitszorgsysteem; (2) Selectie en vernietiging; (3) Overzicht archiefbescheiden; (4) E-depot.
Zijn er voor deze thema's al verbetermaatregelen getroffen?		<p>De verbetermaatregelen van 2021 zijn in 2022 doorgezet en uitgebreid.</p> <p>1. Het kwaliteitszorgsysteem is gebaseerd op een PDCA-cyclus, hierin worden voortdurend verbeteringen opgenomen en bijgehouden. Aandachtspunt: Door wisseling in het team is de functie van kwaliteitsmedewerker on vervuld. In de loop van het jaar is geconstateerd dat de kwaliteitszorg niet (volledig) binnen het team opgevangen kan worden. Nadat er diverse gesprekken zijn gevoerd binnen het team is er nog geen passende oplossing gevonden.</p> <p>2. Afgelopen jaar is de vernietiging van 2017-2019 uitgevoerd in de fysieke archieven en in de applicaties My-Lex en e-Suite (Medewerkerportaal). Daarnaast is een vernietiging uitgevoerd in de applicaties Civision Middelen en Innen over de jaren 2005-2011. Een mooie inhaalslag. Komende jaren zal de aandacht verder</p>

		<p>verschuiven naar achterstanden in vakapplicaties.</p> <p>3. Binnen BOCE-verband is de applicatie Blue Dolphin aangeschaft en (technisch) geïmplementeerd. Nu de technische implementatie compleet is moeten er standaarden worden gedefinieerd en werkafspraken gemaakt.</p> <p>4. In 2021 is de pilot e-depot met het Drents Archief van start gegaan. In 2022 is de eerste pilot over hybride archieven afgerond en is de 2e pilot over het uitplaatsen van te vernietigen informatie gestart.</p>
Zijn er resultaten geboekt?		Afgelopen jaren is een stevige basis gelegd en de aandacht verschuift steeds meer van 'in kaart brengen' naar oplossingen uitvoeren.
Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Wat de gemeente betreft is er geen reden voor extra aandacht. De gemeente heeft goed in kaart welke opgaves moeten worden opgepakt.

Verplichte beleidsindicatoren

Hieronder een overzicht van de verplichte beleidsindicatoren die we volgens het BBV in de jaarstukken en de begroting dienen weer te geven.

Nr	Indicator	Waarde	Eenheid
1	Verwijzingen Halt	10	per 1.000 jongeren
2	Niet-sporters	59,5	%
3	Misdrijven - Gewelddismisdrijven	3,7	per 1.000 inwoners
4	Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	3,9	per 1.000 inwoners
5	Misdrijven - Diefstallen uit woning	1	per 1.000 inwoners
6	Misdrijven - Winkeldiefstallen	0,2	per 1.000 inwoners
7	Omvang huishoudelijk restafval	90	kg per inwoner
8	Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	64,9	%
9	Functiemenging	42,8	%
10	Vestigingen (van bedrijven)	164,2	per 1.000 inw.15 t/m 64jr
11	Gemiddelde WOZ-waarde	253	x €1.000
12	Absoluut verzuim	0	per 1.000 leerlingen
13	Nieuw gebouwde woningen	7,2	per 1.000 woningen
14	Relatief verzuim	25	per 1.000 leerlingen
15	Demografische druk	81	%
16	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	1,5	%
17	Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	980	€
18	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	1023	€
19	Banen	536,6	per 1.000 inwoners van 15-64 jaar
20	Jongeren met een delict voor de rechter	1	%
21	Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	4	%
22	Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	2	%
23	Netto arbeidsparticipatie	69,5	%
24	Personen met een bijstandsuitkering	286,9	per 10.000 inwoners
25	Lopende re-integratievoorzieningen	197,8	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

26	Jongeren met jeugdhulp	11,9	% van alle jongeren tot 18 jaar
27	Jongeren met jeugdbescherming	1,7	%
28	Jongeren met jeugdreclassering	Geen data	%
29	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	750	per 10.000 inwoners

Bijlage VI - Lijst met afkortingen

Afkorting	Volledige omschrijving
ABP	Afvalbrennpunt
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen
BERAP	Bestuursrapportage
BIBOB	Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen Openbaar Bestuur
BIZ	Bedrijven Investeringszone
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
BOCE	Borger-Odoorn, Coevorden, Emmen
BORG	Beheer Openbare Ruimte en Gebouwen
BRP	Basisregistratie Personen
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
COELO	Centrum voor onderzoek van de economie van lagere overheden
CROW	Centrum voor regelgeving, onderzoek in grond-, water- en wegebouw en verkeerstechniek
DIFTAR	Differentiatie afvaltarieven
DPL	Dynamische prioriteitenlijst
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
EDR	Eems Dollard regio
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit
FIDO	Financiering Decentrale Overheden
GF	Gemeentefonds
GFT	Groente- Fruit en Tuin
GGD	Gemeentelijke gezondheidsdienst
GIDS	Gezond In De Stad
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GRP	Gemeentelijk Riolerings Plan
GVVP	Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan
IBDO	Ik Ben Drents Ondernemer
IBOR	Integraal Beheer Openbare Ruimte
IHP	Integraal Huisvestingsplan
K4K	Kansen voor Kinderen
KCC	Klantcontactcentrum
KPI's	Kritische Prestatie Indicatoren
LEA	Lokaal Educatieve Agenda
LTO	Land- en tuinbouworganisatie
MFA	Multi Functionele Accommodatie
MJOP	Meerjaren onderhoudsplanning

MKB	Midden- en kleinbedrijf
NIEGG	Niet in exploitatie genomen gronden
NUW	Nog uit te voeren werken
OGGZ	Openbare geestelijke gezondheidszorg
OOV	Openbare orde en veiligheid
OPD	Omgevingsplatform Drenthe
OSH	Open Science Hub
OV	Openbaar Vervoer
OZB	Onroerende Zaak Belasting
P&C	Planning & Control
PMD	Plastic verpakkingen, Metalen verpakkingen en Drankenkartons
POC	Percentage of Completion
POH jeugd	Praktijk Ondersteuner Huisartsen jeugd
R&T	Recreatie en Toerisme
RES	Regionale Energie Strategie
RET	Recreatie Expert Team
REX	Recreatie Excellentie (Programma)
RMP	Regionaal Mobiliteitsprogramma
RRE	Regeling Reductie Energieverbruik
RUD	Regionale uitvoeringsdienst
SBBO	Stichting Bestemming Borger-Odoorn
SISA	Single Information Single Audit
SPUK	Specifieke Uitkering Stimulering Sport
SPV	Strategisch Plan Verkeersveiligheid
SROI	Social Return on Investment
TIP	Toerist Informatie Punt
TOZO	Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers
TVW	Transitie Visie Warmte
VAR	Vrije Algemene Reserve
VDG	Vereniging Drentse Gemeenten
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VPB	Vennootschapsbelasting
VPT	Veilige publieke taak
VRD	Veiligheidsregio Drenthe
VTD	Veilig Thuis Drenthe
VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
VVE	Vroeg- en Voorschoolse Educatie
VVP	Vitale Vakantieparken Drenthe
WAR	Weerstandsdeel Algemene Reserve
WKB	Wet Kwaliteitsborging Bouw
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WSW	Wet sociale werkvoorziening
WUP	Wijkuitvoeringsplan
ZZP	Zelfstandige zonder personeel

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant